

Konkurrenceprogram

- ny skole, institution og idrætsfaciliteter
i Københavns Sydhavn

juni 2006

UDSENDT INTERNT
14.06.2006

Københavns Kommune Børne- og Ungdomsforvaltningen

Indholdsfortegnelse

Kapitel 1	Indbydelse og formål	8
1.1	Baggrund	8
1.2	Kort introduktion til konkurrenceopgaven	8
1.3	Formål	9
1.4	Konkurrenceprogrammets opbygning	10
1.4.0	Oversigt over konkurrenceprogrammets kapitler:	10
1.4.1	Indledning, formål og baggrund (kapitel 1-4)	10
1.4.2	Projektkonkurrencen (kapitel 5-6)	10
1.4.3	Idéskitser (kapitel 7)	10
1.4.4	Teknisk beskrivelse og konkurrencetekniske betingelser (kapitel 8 og 9)	10
1.4.5	Bilag og appendix	10
Kapitel 2	Værdigrundlag, dogmer og vision	11
2.5.0	Indledning	11
2.5.1	Værdigrundlaget for Københavns Kommune	11
2.5.2	Værdigrundlaget for institution, skole og idrætsfaciliteter i Sydhavn	11
2.5.5	Dogmer for det fysiske udtryk	12
2.5.6	Vision for institution, skole og idrætsfaciliteter i Sydhavn	12
Kapitel 3	Baggrund og myndighedsmæssige forhold	13
3.0	Indledning	13
3.1	Historisk baggrund	13
3.1.1	København og havnen	13
3.2	Udviklingen af Københavns Havn og Sydhavnen	13
3.2.0	Baggrund	13
3.2.1	Udviklings- og planlægningsgrundlag for nye havneområder	13
3.2.2	Teglværkshavnen og den nordlige del af Sluseholmen	14
3.2.3	Udvikling af Teglholmen, supplerende lokalplan	14
3.2.4	Nye bydele i havnen – vision og hovedstruktur	14
3.2.5	Masterplan for Teglholmen - bearbejdning af helhedsplanen	15
3.3	Lokalplanbestemmelser for Teglværkshavnen	16
3.3.1	Planmæssige forhold	16
3.3.2	Uddrag af lokalplan nr.310 med tillæg 1 og 2 for Teglværkshavnen	16
Kapitel 4	Forudgående proces	18
4.0	Indledning	18
4.1	Baggrund	18
4.2	FASE 1 – OPEN SPACE KONFERENCE	18
4.3	FASE 2 – SKITSERENDE IDÉUDVIKLING	19
4.4	FASE 3 - IDÉKATALOG	19
Kapitel 5	Projektkonkurrencen – ny institution og skole	20
5.0.0	Introduktion til projektkonkurrencens indholdsmæssige beskrivelse	20
5.1	Overordnet indhold af projektkonkurrencen med idéskitser	20
5.2	Værdigrundlag	21
5.2.1	Pædagogisk vision og målsætning	21

5.2.2	Det pædagogiske arbejde	22
5.2.3	Fremtidens skole i Sydhavn, en profil	22
5.2.4	Fremtidens institution i Sydhavn, en profil	22
5.2.5	Fremtidens idrætsfaciliteter i Sydhavn, en profil	23
5.2.6	Sammenhænge og overgange	23
5.3	Principper for de fysiske rammer	24
5.3.0	Introduktion	24
5.3.1	Generelle rumlige principper	24
5.3.2	Rumlig differentiering og funktionel fleksibilitet	24
5.3.3	Hjemlighed	24
5.3.4	Ude / inde	25
5.3.5	Vandet	25
5.4	Indholdsmæssige dimensioner	25
5.4.0	Introduktion til konkurrencens indholdsmæssige dimensioner	25
5.4.1	Den læringsmæssige dimension	25
5.4.2	Den sundhedsmæssige dimension - trivsel	26
5.4.3	Den sociale dimension	27
5.4.4	Den aldersmæssige dimension	27
5.4.5	Den sikkerhedsmæssige dimension – strategi for tryghed	28
5.4.6	Den demokratiske dimension	28
5.4.7	Den organisatoriske dimension – internt og eksternt samarbejde	29
5.4.8	Den sanselige dimension	29
5.4.9	Den kunstneriske dimension	30
5.4.10	Den virtuelle dimension – de virtuelle læringsrum	30
5.5	Unge	30
5.5.1	Medbestemmelse og ansvar	30
5.5.2	Miljøet og identitet	31
5.5.3	Fysiske rammer og medbestemmelse	31
5.5.4	Idébank til arbejdet med unge	31
5.6	Vand	33
5.6.1	Introduktion til vand	33
5.6.2	Vandet som element	33
5.6.3	Vandet som arena	33
5.6.4	Vandet som miljø	33
5.6.5	Sikkerhed – overgange og adgange	34
5.6.6	Idébank til arbejdet med vand	35
Kapitel 6	Fysisk rumlig beskrivelse	36
6.0.0	Introduktion og hoveddisposition	36
6.0.1	Fysiske rammer generelt	36
6.0.1	Institution	36
6.0.2	KKFO / fritidsordning	37
6.0.3	Skole	37
6.0.4	Fagområder	37
6.0.5	Pædagogisk område	38
6.0.6	Administration, ledelse og personaleområde	38
6.0.7	Øvrige områder	38
6.0.8	Idéskitser (beskrevet i kapitel 7)	38
6.1	Basisområder samlet (skole, institution, fritidsordning)	38
6.1.0	Indledning til basisområder	38
6.2	Skolens basisområder generelt	39
6.2.1	Indledning basisområder generelt (skole)	39
6.2.2	Holdområder/klasseområder (skole)	39
6.2.3	Gruppeområde (skole)	39

6.2.4	Depoter (skole)	39
6.2.5	Fællesområde med køkken (skole)	39
6.2.6	Pauseområde med lockers og toiletter (skole)	40
6.2.7	Decentralt personale- / lærerområde (skole)	40
6.3	Indskolingens basisområde	40
6.3.0	Indledning til indskolingens basisområde	40
6.3.1	Indskolingens fællesområde (skole)	41
6.4	Institution	41
6.4.0	Institutionsområdet generelt	41
6.4.1	Disponering og relationer (institution)	41
6.4.2	Gruppeområder (institution)	42
6.4.3	Garderobeområde og toilet/puslerum (institution)	42
6.4.4	Fællesområder (institution)	42
6.4.5	Generelt om fælles faciliteter (institution)	43
6.4.6	Køkken (institution)	43
6.4.7	Depotrum, vaskerum, rengøringsrum (institution)	43
6.5	KKFO / fritidsordning	44
6.5.0	KKFO / fritidsordning generelt	44
6.5.1	Grupperum (KKFO / fritidsordning)	44
6.5.2	Personalerum morgenåbning / samtalerum (KKFO / fritidsordning)	44
6.6	Mellemtrinnets basisområde (skole)	44
6.6.0	Indledning til mellemtrinnets basisområde (skole)	44
6.6.1	Basisområder for mellemtrin (skole)	45
6.6.2	Evt. udvidelse med fritidsklub (under idéskitser)	45
6.7	Overbygningens basisområde (skole)	45
6.7.0	Indledning til overbygningens basisområde (skole)	45
6.7.1	Basisområder for overbygningen (skole)	46
6.7.2	Evt. udvidelse med ungdomsklub (under idéskitser)	46
6.8	Fagområder (skole)	46
6.8.0	Fagområder generelt (skole)	46
6.9	Praktisk-æstetisk område (skole)	47
6.9.1	Indledning	47
6.9.2	Det praktiske-æstetiske område generelt	47
6.10	Kropsligt-musisk område	49
6.10.1	Det kropsligt-musiske område generelt	49
6.10.2	Evt. sammenhæng med offentlige idrætsfaciliteter (under idéskitser)	51
6.11	Science / naturvidenskabeligt område	51
6.11.1	Det naturvidenskabelige område generelt	51
6.12	Pædagogiske faciliteter	52
6.12.1	Introduktion til pædagogisk center	52
6.12.2	Pædagogisk værksted	54
6.12.3	Central lærerforberedelse	54
6.12.4	Decentral lærerforberedelse	54
6.12.5	Specialcenter / -område	54
6.13	Fælles administration (institution, skole, evt. idrætsfaciliteter)	55
6.13.0	Indledning til administration, ledelse og personaleområdet	55
6.13.1	Lærer- og pædagog samarbejde generelt	55
6.13.2	Administrationsområde med reception	55
6.13.3	Ledelseskontorer	56
6.13.4	Decentral personalestue (institution)	56
6.13.5	Decentral personalegarderobe og wc (institution)	56

6.13.6	Personalegarderobe og wc (institution)	56
6.13.7	Personaleophold / pauserum	56
6.13.8	Elevråd	56
6.13.9	Teknisk ejendomsleder	56
6.13.10	IT-supporter	56
6.13.11	Mødefaciliteter	57
6.14	Øvrige områder	57
6.14.1	Foyerområde	57
6.14.2	Skolebod - madudlevering - caféområde	57
6.14.3	Sundhedsklinik / tandlæge	57
6.14.4	Generelt om birum	58
6.14.5	Garderobes/lockers	58
6.14.6	Toiletter og handicaptolletter med bade facilitet	59
6.14.7	Omklædnings- og baderum	59
6.14.8	Depoter.	59
6.14.9	Vaske- og tørrerum, rengøringsrum og fællesdepot - institutionsdel	59
6.15	Uderum	60
6.15.0	Introduktion	60
6.15.1	Sammenhæng mellem ude og inde	60
6.15.2	Vandet	61
6.15.3	Den grønne kile	61
6.15.4	Faciliteter i uderummene	61
6.15.5	Liggehal (institution)	62
6.15.6	Køkkengård, renovation	62
6.15.7	Redskabsrum/-skur	62
6.15.8	Uderum - en idébank for sammenhæng med vandet	62
6.16	Trafikale forhold	65
6.16.1	Fodgængere	65
6.16.2	Cyklister og cykelparkering	65
6.16.3	Bilister – aflevering, afhentning	65
6.16.4	Bilister – parkering	66
6.16.5	Lastbiler og turistbusser.	66
Kapitel 7	Idéskitser – idrætsfaciliteter, klub og sciencehus	67
7.0.0	Introduktion til idéskitser	67
7.1	Offentlige idrætsfaciliteter	67
7.1.0	Introduktion	67
7.1.1	Vindfang/foyer	67
7.1.2	Blødt bevægelsesrum, lounge og pauserum	67
7.1.3	Bevægelsesrum dans / kampsport mm.	68
7.1.6	Offentlig idrætshal	68
7.1.7	Depot til idrætshal	68
7.1.8	Café, pause, ophold – '3. halvleg'	68
7.1.9	Omklædning/bad/wc	68
7.1.10	Omklædning/bad/wc – personale	69
7.1.11	Handicap omklædning/bad/wc	69
7.2	Fritidsklub	69
7.2.0	Introduktion	69
7.2.1	Basisområder for fritidsklub	69
7.2.2	Kontor/forberedelse for klubleder/-medarbejder	69
7.3	Ungdomsklub	69
7.3.0	Introduktion	69
7.3.1	Basisområder for fritidsklub	70
7.3.2	Kontor/forberedelse for klubleder/-medarbejder	70

7.4	Udvidelse af skolen og sciencehus	70
7.4.0	Indledning	70
7.4.1	Udvidelse af skolen og sciencehus	70
Kapitel 8	Teknisk beskrivelse	71
8.0.1	Indledning	71
8.1	Jordbundsforhold	71
8.1.0	Introduktion til jordbundsforhold	71
8.1.1	Boringer mv.	71
8.1.2	Funderings- og grundvandsforhold	71
8.1.3	Forureningsforhold	71
8.2	Forsyningsforhold	71
8.2.0	Introduktion til forsyningsforhold	71
8.2.1	Afløb	71
8.2.2	Vandstik	71
8.2.3	Fjernvarme	71
8.2.4	El	71
8.2.5	Telekommunikation	71
8.3	Teknisk beskrivelse	71
8.3.0	Indledning	71
8.3.1	Bygherrens overordnede miljøkrav	72
8.3.2	Indeklima	72
8.3.3	Energiforbrug	73
8.3.4	Byggetekniske forhold	73
Kapitel 9	Konkurrencetekniske betingelser	74
9.1	Konkurrencens form	74
9.2	Deltagere	74
9.3	Konkurrencens sekretær	74
9.4	Konkurrencemateriale	74
9.5	Forespørgsler	75
9.6	Økonomisk ramme	75
9.7	Konkurrenceforslagets omfang	76
9.8	Forslagenes udførelse	76
9.9	Indlevering	77
9.10	Forsikring	77
9.11	Bedømmelse	77
9.12	Bedømmelseskriterier	78
9.13	Krav	78
9.14	Vederlag	79
9.15	Rettigheder	79
9.16	Rådgiveraftalen	79
9.17	Udstilling og publicering	79
9.17	Programmets godkendelse	80

Konkurrenceprogrammet er udarbejdet af:

Københavns Kommune
Børne- og Ungdomsforvaltningen

i samarbejde med

in_situ arkitekter maa

Erik K. Jørgensen Rådgivende Ingeniører

Kapitel 1 Indbydelse og formål

1.1 Baggrund

For at sikre en større sammenhæng og identitet i udviklingen af hele Københavns Havn, har Københavns Kommune siden 1999 udarbejdet skitser for delområder i havnen. Som en del af dette arbejde er udarbejdet en helhedsplan for en kanalby i Sydhavnen. Inspirationen er en blanding af den københavnske karréstruktur og smalle huse med referencer til kanalerne i bl.a. middelalderbydelen Christianshavn fra 1600-tallet og nyere bydele i bl.a. Amsterdam med kanaler og smalle huse.

Det nye boligområde i Københavns Sydhavn skal udvikles og udbygges over de kommende 15 år, og det vil samlet rumme ca. 5.000 boliger samt offentlige institutioner og erhverv. Arbejdet med at planlægge og realisere kanalbyen er i fuld gang. Der er lokalplan for opførelse af i alt ca. 1.000 boliger på Sluseholmen, hvor byggemodningen er gennemført og de første råhuse er opført. I løbet af de næste år vil området omkring Teglværkshavnen være beboet og planlægningen af de næste etaper er påbegyndt.

1.2 Kort introduktion til konkurrenceopgaven

Københavns Kommune indbyder herved til en projektkonkurrence om forslag til en ny skole og institution beliggende i Københavns Sydhavn på Tegllholmen. Som led i projektkonkurrencen skal der desuden udarbejdes idéskitser til evt. fremtidig opførelse af idrætsfaciliteter samt evt. fremtidige udvidelsesmuligheder med klubfaciliteter og en naturvidenskabelig undervisnings- og udstillingsbygning integreret med projektkonkurrencens skole og institution. Det hele skal vises i en bebyggelsesplan (helhedsplan) for konkurrenceområdet.

Skolen, institutionen og evt. idrætsfaciliteter mm. vil have en naturvidenskabelig profil, med særlig vægt på stedets unikke muligheder for kontakt med vandet i kanalerne, havnerummet samt det grønne element i bydelens grønne kile og de store naturområder på Amager Fælled, som bliver tilgængelige via den planlagte gang- og cykelbro over havneløbet.

Projektkonkurrencen omfatter den egentlige bygningsopgave, som udgøres af skolen (8000 m²) og institutionen (800 m²) med et samlet bygningsvolumen på 8800 bruttoetagem².

Den samlede skole og institution vil have tilbud for aldersgruppen 0 til 16 år. Der vil i daginstitutionstilbuddet for aldersgruppen 0 til 6 år være omkring 80 børn og 25 pædagoger og øvrige ansatte. Skolen med tilhørende fritidsordninger vil have op til 600 elever og 80 lærere/pædagoger og øvrige ansatte – svarende til 2 spor fra 0. klassetrin (børnehaveklasse) til 9. klassetrin i aldersgruppen 6 til 16 år.

Idéskitserne omfatter en evt. fremtidig opførelse af offentlige idrætsfaciliteter (1200 m²) indenfor et samlet bygningsvolumen på 10000 bruttoetagem². Københavns Kommune ønsker desuden i idéskitserne belyst fremtidige udvidelsesmuligheder med fritidstilbud / klubfaciliteter for aldersgruppen 10 til 17 år (300 m²) og en naturvidenskabelig undervisnings- og udstillingsbygning (6000 m²) integreret med projektkonkurrencens skole og institution. Der er på nuværende tidspunkt ikke truffet beslutning om opførelse af nogle af de under idéskitserne anførte funktioner.

Både projektkonkurrencens skole og institution samt idéskitsernes idrætsfaciliteter, klubtilbud og uddannelses-/udstillingsbygning skal vises i en samlet bebyggelsesplan (helhedsplan) for hele Tegllholmen samt vise bebyggelsesplanens sammenhæng med tilstødende bydele, kanal-/havnerum og naturområder.

Et byggeri af skole, institution og idrætsfaciliteter i en ny bydel vil være en længere proces. Den indledes med formulering af idéer og visioner for den fremtidige udvikling af hele bydelen og dens faciliteter. Arkitektkonkurrencen vil fortolke og give bud på realiseringen af konkurrenceprogrammets krav. Efter konkurrencen vil vinderen skulle indgå i en konkretisering af forslaget i dialog med kommende brugere, myndigheder, teknikere og øvrige nødvendige samarbejdsparter, inden det færdige byggeri kan opføres og tages i brug.

Konkurrencen, som udskrives i henhold til EU-direktivet 92/50/EØF ("Tjenesteydelsesdirektivet") som ændret ved EU-direktiv 97/52/EF, artikel 13 samt direktivets artikel 11 stk. 3c, afholdes som projektkonkurrence med et begrænset antal deltagere, 8 i alt.

Konkurrencen udbydes i totalrådgivning til arkitekt som totalrådgiver med ingeniør som underrådgiver.

1.3

Formål

Det er konkurrencens formål at fremskaffe forslag med visionær arkitektur og en fortolkning af sammenhænge mellem fremtidens skole, institution og idrætsfaciliteter og en evt. fremtidig undervisningsbygning/sciencehus. Forslagene i projektkonkurrencen skal vise hvorledes der skabes gode oplevelsesrige miljøer og byrum med en indlevelse i menneskelige behov.

Skolen, institutionen, idrætsfaciliteterne og en evt. fremtidig undervisningsbygning/sciencehus vil være centrale og samlende elementer i den nye bydel. Konkurrencens idéskitser skal vise en visionær fortolkning af bebyggelsesplanen for Teglholmen, og forholde sig til den nye bydels særlige karaktertræk med den grønne kile, kanalerne og havneløbet og nærliggende naturområder. Forslaget skal give et åbent og robust bud på en udvikling af bydelen.

Der lægges vægt på at forslagene er bygbare. Forslagene skal vise hvorledes byggeprogrammets rumlige krav løses i sammenhæng med hensigtsmæssige og realisable tekniske løsninger, en optimal anlægs- og driftsøkonomi samt byggeriets miljøaspekter set i et livscyklusperspektiv, under projektering, opførelse, drift og bortskaffelse.

Det er afgørende at forslagene i projektkonkurrencen skal kunne realiseres indenfor den afsatte budgetramme, og der skal opstilles et detaljeret budget for den samlede budgetramme. Alle omkostninger, incl rådgiverhonorar og øvrige omkostninger for byggeriets gennemførelse skal medtages og vil blive inddraget i den samlede vurdering af forslagene.

Samlet set skal forslagene for Københavns Kommune vise hvorledes der tilvejebringes både visionære og realisable løsninger med optimale arkitektoniske, bymæssige og funktionelle forhold indenfor den afsatte økonomi.

Arkitektkonkurrencens ambition er at finde det forslag, som på bedste måde udtrykker intentioner, indhold og vision i konkurrenceprogrammet, og som har styrke til at føre forslaget igennem den lange og komplekse proces frem mod et færdigt byggeri.

1.4 Konkurrenceprogrammets opbygning

1.4.0 Oversigt over konkurrenceprogrammets kapitler:

- kap. 1 Kortfattet beskrivelse af konkurrencens baggrund, introduktion og formål
- kap. 2 Beskrivelse af værdigrundlag, profil og dogmer for det fysiske udtryk
- kap. 3 Baggrund for udviklingen af havnen og myndighedsmæssige forhold
- kap. 4 Beskrivelse af idéprocessen forud for konkurrencen
- kap. 5 Projektkonkurrencens værdigrundlag, principper og dimensioner
- kap. 6 Projektkonkurrencens fysiske rumlige beskrivelse
- kap. 7 Idéskitser
- kap. 8 Teknisk beskrivelse
- kap. 9 Konkurrencetekniske betingelser
Bilag og appendix

1.4.1 Indledning, formål og baggrund (kapitel 1-4)

Konkurrenceprogrammets indledende kapitler 1-4 har omfattet en indledning med kortfattet beskrivelse af konkurrencens baggrund, introduktion og formål (kapitel 1), en beskrivelse af værdigrundlag, profil og dogmer for det fysiske udtryk (kapitel 2), baggrund for udviklingen af Københavns Havn og myndighedsmæssige forhold (kapitel 3) samt en beskrivelse af den forudgående proces med udvikling af et grundlag for institution, idræt og kultur i Sydhavn (kapitel 4).

1.4.2 Projektkonkurrencen (kapitel 5-6)

Projektkonkurrencens indholdsmæssige beskrivelse indledes med en beskrivelse af projektkonkurrencens værdigrundlag, principper og dimensioner (kapitel 5).

Den fysiske rumlige beskrivelse af institution, skole og fritidsordning med beskrivelse af alle lokaleområder og faciliteter er sammenfattet i ét kapitel, for at understrege den sammenhæng der ønskes imellem de forskellige faciliteter (kapitel 6).

1.4.3 Idéskitser (kapitel 7)

Københavns Kommune ønsker desuden som en del af projektkonkurrencen at undersøge fremtidige muligheder for evt. udvidelse af institution og skole med en fritidsklub/ungdomsklub og evt. udvidelse med offentlige idrætsfaciliteter samt en evt. fremtidig udvidelse med en uddannelsesbygning / sciencehus (kapitel 7).

1.4.4 Teknisk beskrivelse og konkurrencetekniske betingelser (kapitel 8 og 9)

Konkurrenceprogrammets tekniske beskrivelse med geotekniske forhold, jordbundsforhold mm samt bygherrens overordnede tekniske krav til konkurrenceforslagene, installationer, infrastruktur, miljømæssige forhold mm. er samlet i kapitel 8.

Beskrivelsen af de konkurrencetekniske betingelser med tidfrister, afleveringskrav, krav til konkurrenceforslagets indhold, omfang og udførelse, dommerkomite, bedømmelse mm. er samlet i kapitel 9.

1.4.5 Bilag og appendix

Under bilag er medtaget yderligere dokumenter som er juridisk grundlag for konkurrencen. En oversigt over bilag findes i indholdsfortegnelsen.

Konkurrenceprogrammet indeholder desuden forskelligt materiale til inspiration og baggrundsviden for de konkurrerende, samlet under appendix. Materiale under appendix er ikke en del af konkurrencens juridiske grundlag.

Kapitel 2 Værdigrundlag, dogmer og vision

2.5.0

Indledning

Som grundlag for arbejdet med konkurrenceforslagene til ny skole, institution og idrætsfaciliteter i Sydhavn, er formuleret et værdigrundlag, dogmer for det fysiske udtryk og en vision. Det er intentionen at disse indgår i den samlede proces, fra formuleringen af konkurrenceprogrammet, i de konkurrerendes arbejde med at udforme konkurrenceforslagene, i dommerkomiteens bedømmelse af forslagene, og i den efterfølgende planlægning og realisering af det vindende projekt.

2.5.1

Værdigrundlaget for Københavns Kommune

Borgerrepræsentationen har vedtaget et værdigrundlag for Københavns Kommune. Værdigrundlaget beskriver den måde, kommunen møder borgere og ansatte på, og det angiver den retning, kommunen skal bevæge sig i. Københavns Kommunes værdigrundlag tager udgangspunkt i de fire grundlæggende værdier: respekt, lige-værdighed, dialog og tillid:

København er som Danmarks hovedstad og centrum i Øresundsregionen et kraftcenter for menneskelig, kulturel og økonomisk udvikling på et bæredygtigt grundlag. Det giver Københavns Kommune nogle særlige forpligtelser og muligheder for at være udadvendt og udviklingsorienteret.

Københavns Kommune er en offentlig servicevirksomhed. Kommunens opgave er at yde en service overfor borgere og virksomheder, som gør det attraktivt at bosætte sig og investere i byen. Kommunen skal være bevidst om kvaliteten i sine serviceydelser, og kommunen skal møde brugeren med respekt, ligeværdighed, dialog og tillid.

Københavns Kommune skal være en attraktiv arbejdsplads, der er præget af effektivitet, samarbejde og stadig udvikling. Kommunen skal som arbejdsplads være kendetegnet ved et udfordrende og sundt arbejdsmiljø. Kommunen skal være en virksomhed, hvor medarbejdernes ansvarlighed, engagement og initiativ værdsættes, og hvor mangfoldighed betragtes som et aktiv.

Vedtaget af Københavns Borgerrepræsentation den 8. oktober 1998.

2.5.2

Værdigrundlaget for institution, skole og idrætsfaciliteter i Sydhavn

Værdigrundlaget for institution, skole og idrætsfaciliteter bygger på Københavns Kommunes værdigrundlag med de fire kerneværdier: respekt, ligeværd, dialog og tillid. Med afsæt i værdierne skal konkurrencen skabe trygge rammer og sikre børnenes, de unges og voksnes indflydelse i hverdagen.

Institutionen, skolen og idrætsfaciliteterne er for alle, og skal tage afsæt i den mangfoldighed af ressourcer og muligheder som forskelligheder rummer. Sammen med forældre, ansatte og brugere skal vi skabe rammerne, så børn og unge som medborgere i Københavns Kommune kan få en sund opvækst og realisere et godt liv i fællesskab med andre.

Den ny institution, skole og idrætsfaciliteter i Sydhavn skal være karakteriseret ved levende læringsmiljøer og inspirerende fysiske rammer hvor alle børn i ligeværdighed udvikler deres kompetencer og forskellige evner. De materielle og fysiske rammer skal understøtte institutionens, skolens og idrætsfaciliteternes virke kendetegnet ved faglighed og høj kvalitet.

2.5.5 **Dogmer for det fysiske udtryk**

For at komme visionen nærmere og skabe et fysisk udtryk der udfordrer læringsmiljøerne i Sydhavn har vi opsat følgende dogmer:

- Mangfoldighed, diversitet og variation skal være et fremherskende princip, derfor skal de fysiske rammer ikke være kendetegnet af gentagelsen.
- Den unikke beliggenhed ved vandet skal udnyttes optimalt, derfor skal der være sansemæssig kontakt med vand fra så mange områder som muligt.
- Oplevelsen af at være en del af et større fællesskab med børn/unge fra 0 til 17 år skal være tydelig, derfor skal der være mødesteder hvor alle aldersgrupper kan få glæde af hinanden.
- Pausen, den uorganiseret tid, det ikke planlagte forløb spiller en stor rolle i den sociale dannelse, det gælder både den mentale pause i det faglige arbejde og den pause der udspiller sig mellem de fysiske funktioner, derfor skal der være en bevidst holdning til pausernes "rum".

2.5.6 **Vision for institution, skole og idrætsfaciliteter i Sydhavn**

Københavns Kommune ønsker med denne konkurrence at skabe et unikt bygningsværk med visionær arkitektur som fortolker fremtidens institution, skole og idrætsfaciliteter. Ambitionen er at byggeriet bliver normsættende for fremtidens offentlige institutioner.

Målet er at skabe et kulturelt omdrejningspunkt for den nye bydel som samler lokale aktiviteter i et samarbejde med tilstødende bydele og resten af København.

Placeringen i en ny bydel som udvikles og opføres i overgangen mellem eksisterende byområder og de tidligere havneområder giver mulighed for en unik sammenhæng med byen, vandet, havnen, den grønne kile og naturområderne på Amager Fælled.

Den samlede opførelse af institution og skole giver, særligt hvis også idrætsfaciliteterne etableres, mulighed for en dynamik og samarbejde mellem de forskellige faciliteter, således at alle får glæde og udbytte af de tætte relationer. Ikke mindst lokale beboere, erhverv, foreninger og kulturliv får en ramme som kan tilbyde en bred vifte af faciliteter og aktiviteter til alle aldersgrupper.

Internt er visionen at der skabes et samlet bygningskompleks med en samarbejdende ledelse og personale for derigennem at få det fulde udbytte af den unikke beliggenhed og kunne dele ressourcer, faciliteter og kompetencer optimalt.

Kapitel 3 Baggrund og myndighedsmæssige forhold

3.0 Indledning

For at beskrive planlægningsprocessen og give et billede af hvor Teglholmen og konkurrenceområdet er i den proces, indledes med et kort historisk rids af Københavns Havns udvikling. Herefter beskrives det planmæssige og myndighedsmæssige grundlag for konkurrenceområdet. Den tekniske beskrivelse med bygherrens overordnede tekniske krav til konkurrencen findes i kapitel 8 til sidst i programmet.

3.1 Historisk baggrund

3.1.1 København og havnen

Den første bydannelse hvor det nuværende København ligger er opstået omkring år 1000 under vikingekongen Svend Tveskæg. Byen er siden begyndelsen vokset op omkring havnen og byens første navn ved biskop Absalons overtagelse og grundlæggelse i 1165 var da også blot 'Havn'. Havnen har haft central betydning for byens forsvar, handel og industri helt op til slutningen af det 20. århundrede, hvor containertransporten langsomt tømte de gamle havneområder for oprindelige handelsfunktioner og flåden flyttede det meste af sine aktiviteter væk fra Holmen.

I de seneste årtier har der, som i øvrige storbyer med handels- og industrihavne, været fokus på omdannelse af havneområderne til nye formål, til gavn for byens borgere. København har gennemført en række analyser og konkurrencer om havnen, for at give forslag til planer for havnens omdannelse. Resultatet af disse danner i disse år grundlag for et løbende planlægningsarbejde, med det mål at skabe nye attraktive byområder.

3.2 Udviklingen af Københavns Havn og Sydhavnen

3.2.0 Baggrund

Med baggrund i Borgerrepræsentationens beslutning i 1999 er der udarbejdet en helhedsplan for Københavns Havn. Planen indeholder tre fokusområder: Nordhavnen, Inderhavnen og Sydhavnen, der alle skal omdannes til byområder. I både Nordhavnen og Sydhavnen rummer planerne udvikling af nye attraktive boligområder, hvor "havneboligen" som ny boligtype skal konkurrere med forstadens "havebolig".

3.2.1 Udviklings- og planlægningsgrundlag for nye havneområder

Arbejdet med at udvikle Københavns Havn er i fuld gang. I 'Kommuneplan 2001' er Sydhavnen udpeget som fokusområde med særlig herlighedsværdi og potentiale for udnyttelsen af beliggenheden ved vandet. Kommuneplanen suppleres med det igangværende arbejde om en 'Blå Plan' for udnyttelsen af havnens vandområder. I 'Debatoplæg til Den Blå Plan' fra juni 2003 inviterer Københavns Kommune til udveksling af ideer og synspunkter på byens erobring af vandet. Kommunens planlægning for den samlede Sydhavn udføres i en løbende proces, hvor erfaringer fra de første faser indarbejdes i de næste.

3.2.2

Teglværkshavnen og den nordlige del af Sluseholmen

Der er sket en yderligere bearbejdning af flere delområder fra den oprindelige helhedsplan. Et af områderne er den nordlige del af Sluseholmen, hvor interesserede bygherrer i 'Sluseholmskonsortiet' sammen med Københavns Kommune og Københavns Havn i samarbejde med det hollandske arkitektfirma Soeters og det danske arkitektfirma Arkitema, har foretaget en bearbejdning med henblik på opførelse af ca. 135.000 m² boligbebyggelse og en mindre del publikumsorienterede erhverv.

Bearbejdningen med Arkitema som dansk arkitektrådgiver er samlet i en masterplan for Sluseholmen. Arbejdet med masterplanen er sammenfattet i lokalplan nr. 310- 2 . Lokalplan 310 med tillæg 2 beskrives kort andetsteds i konkurrenceprogrammet.

De første boligbyggerier på Tegllholmen (område II) er færdige og indflyttede. På Sluseholmen har det i de seneste år været muligt at købe og leje de fremtidige boliger, som nu er i færd med at blive opført (område IV). På Tegllholmen (område III og VI) er den supplerende lokalplan ved at blive udarbejdet, så boligbebyggelserne herefter kan planlægges og opføres. Det er ligeledes i område III at konkurrenceområdet er beliggende. *(De nævnte områder henviser alle til lokalplan 310)*

3.2.3

Udvikling af Tegllholmen, supplerende lokalplan

For det næste delområde omkring Teglværkshavnen på Tegllholmen er lokalplanarbejdet i fuld gang. Lokalplan 310 for Teglværkshavnen nævner, at der for flere områder på Tegllholmen, bl.a. område III hvor konkurrenceområdet er beliggende, skal udarbejdes en separat lokalplan med myndighedsmæssige retningslinier for bebyggelser, byrum og havnerum mm. Den nye lokalplan for Tegllholmen, lokalplan 310 - 3, forventes endeligt vedtaget primo 2007 umiddelbart efter nærværende arkitektkonkurrence forventes afgjort.

Som grundlag for lokalplanarbejdet på Tegllholmen, udføres der i lighed med området Sluseholmen, en bearbejdning af den oprindelige helhedsplan. Dette arbejde udføres på samme måde som for Sluseholmen, i et samarbejde mellem kommende investorer og bygherrer, Københavns Havn og Københavns Kommune, med det hollandske arkitektfirma Soeters og det danske arkitektfirma Arkitema som rådgivere. Arbejdet samles i en masterplan for Tegllholmen, som på lignende måde parallelt vil indgå i arbejdet med udarbejdelse af en lokalplan for Tegllholmen. Masterplanen for Tegllholmen er medtaget som appendix i konkurrencematerialet.

3.2.4

Nye bydele i havnen – vision og hovedstruktur

Københavns havneområder - herunder Sydhavnen - er allerede i fuld gang med at forvandle sig fra erhvervshavne til bymæssige havne eller byer ved vand. De er en integreret del af Københavns samlede byområde, af byens rum og byens liv. Fornyelsen af byen sker især ved vandet, hvor havneområderne har vist deres tiltrækningskraft på både boligbyggerier og erhverv. De ledige havnerum og de frigjorte havnearealer langs vandet giver mulighed for at tilføre København helt nye bymiljøer forankret i vand, kajer, bassiner og moler. Nu er det mere end nogensinde muligt at bo, arbejde, holde fri eller bare færdes i havnen og på vandet.

De nye bebyggelser udformes som karreer omgivet af kanaler, der giver mulighed for at skabe en klar struktur og en etapevis udbygning. Hovedstrukturen i helhedsplanen er udover de mange kanaler en ny vejforbindelse, der forbinder Fisketorvet mod nord med Sluseholmen mod syd. Over Teglværksløbet og Frederiksholmsløbet etableres nye broforbindelser, og Tegllholmen får dermed fast forbindelse både mod nord og syd.

En fuld udbygning af området omkring Teglværkshavnen vil omfatte ca. 6000 boliger. Hertil kommer områderne nord for Teglværkshavnen omkring H.C. Ørsted Værket og syd for Fisketorvet.

For at bevare variationen, bør de enkelte havneområders særlige karakter og historie danne udgangspunkt for deres udvikling. Ikke blot som gamle bygningsværker, pakhuse, kajer, moler, brygger, pullerter etc., men også ved fortsat at byde havn og læ til et liv på vandet med store og små skibe, joller og robåde, der til stadighed besejler havnen.

Ved planlægningen af det nye bykvarter er der lagt vægt på nærmiljøets udformning. Områdets foreslås bebygget i karréstruktur omkranset af havnen og kanaler og med indre grønne gårdrum med kvaliteter, der især appellerer til børnefamilier. Med vandet trukket ind i området vil der blive skabt et unikt miljø, som vil være til glæde for hele bydelen. Der er forslag om at supplere havnepromenaderne rundt om Teglværkshavnen med en cykel- og stibro mellem Sluseholmen og Frederikskaj. Denne stibro vil samtidig kunne give bedre cykel- og fodgængerforbindelse fra Sluseholmen til Sydhavnen Station og det øvrige Kongens Enghave.

3.2.5

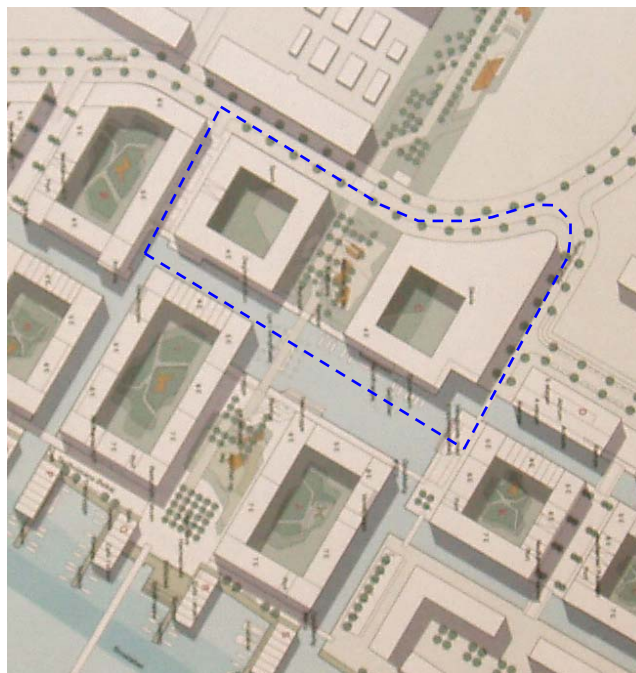
Masterplan for Teglholmen - bearbejdning af helhedsplanen

Nedenfor ses illustrationer af Teglholmen og konkurrenceområdet, fra den bearbejdede helhedsplan for Sydhavn. Bearbejdningen er udført af Arkitema i samarbejde med arkitektfirmaet Soeters, Sjælsø Gruppen, Københavns Havn og Københavns Kommune.

BEARBEJDNING AF TEGLHOLMEN, ARKITEMA MARTS 2006

KONKURRENCEOMRÅDET

UDSNIT AF TEGLHOLMEN MED KONKURRENCEOMRÅDET

Den oprindelige helhedsplan og den bearbejdede masterplan for Teglholmen samt Sluseholmen findes som appendix til konkurrenceprogrammet.

3.3 Lokalplanbestemmelser for Teglværkshavnen

3.3.1 Planmæssige forhold

Teglholmen er omfattet af lokalplan nr. 310 med tillæg 1 for Teglværkshavnen. Der vil sideløbende med arkitektkonkurrencen om ny skole, institution og idrætsfaciliteter i Sydhavn blive udarbejdet en planredegørelse med henblik på en supplerende lokalplan for selve Teglholmen. Arbejdet med planredegørelsen forventes afsluttet primo 2007, hvorefter arbejdet med en egentlig supplerende lokalplan for Teglholmen kan færdiggøres.

3.3.2 Uddrag af lokalplan nr.310 med tillæg 1 og 2 for Teglværkshavnen

Herunder er uddrag af lokalplan 310, som beskriver det overordnede formål med lokalplanen for Teglværkshavnen. Den samlede lokalplan med tillæg findes som bilag til konkurrenceprogrammet.

§ 1. Formål

Lokalplanen skal udgøre den planmæssige ramme for omdannelse af det eksisterende industri- og havneområde omkring „Teglværkshavnen“ til et attraktivt integreret byområde af høj arkitektonisk standard, der udnytter beliggenheden ved havnen, den trafikale tilgængelighed ved Centrumforbindelsen samt nærheden til Sydhavn Station. Som led heri skal følgende overordnede hensyn tilgodeses:

- Lokalplanen omfatter et meget stort område med henblik på at fastlægge sammenhængende infrastrukturelle fællesanlæg i form af fornødne vejanlæg, herunder en broforbindelse mellem Teglholmen og Sluseholmen, og rekreative elementer bl.a. i form af en grøn kile samt et net af stier og havnepromenader.

- De dele af området, der grænser til miljøbelastende funktioner af permanent karakter som større vejanlæg, industrivirksomheder og tekniske anlæg, fastholdes til erhverv: serviceerhverv nærmest Sydhavn Station, lettere industri og serviceerhverv langs Scan diagade, Sydhavnsgade og Sjællandsbroen
- og på den nordlige del af Teglholmen samt industri nærmest H.C. Ørsted Værket.
- Resten af området fastlægges til boliger og serviceerhverv med høj grad af integration med henblik på et levende miljø samtidig med, at det tilstræbes, at området kan fungere også med en etapevis udbygning af de forskellige funktioner.
- Butikker og institutioner til betjening af området skal placeres centralt, dvs. omkring Teglholmegade og områdets grønne kile - samt langs Teglholmens Østkaj, den centrale plads og vandbassinets østlige promenade, jvf. redegørelse i Miljø- og Teknikudvalget af 10. maj 2006.
- Vandarealer skal i princippet opretholdes og kan, hvor det findes hensigtsmæssigt, udnyttes til etablering af bådebroer til lystbåde og lignende maritimt tilknyttede aktiviteter.
- Bydelsgadenettet skal udvides ved, at der skabes forbindelser mellem de nuværende bydelsgader Teglholmegade og Sluseholmen
- via Støberigade og en oplukkelig bro over Teglværksløbet.
- Bebyggelsen skal placeres således, at de strukturerende elementer som veje, pladser, grøn kile, havnepromenader og vandarealer udnyttes og understreges, og således at der inden for sammenhængende byggezoner skabes arkitektoniske helheder set fra såvel land- som vandside.
- Eksisterende herlighedsværdier såsom enkeltbygninger, bolværker og belægninger, der kan bidrage til områdets kulturelle og historiske identitet, søges bevaret.
- Det skal sikres, at værdifulde udsigtskiler mod vandet respekteres.
- En strukturgivende bred grøn kile med bl.a. rekreative arealer og et stianlæg fra Sydhavns Plads parallelt med Teglholmegade til havneløbet skal tilføre de centrale, ikke vandnære dele af området en herlighedsværdi og muliggøre en sammenhæng mellem udviklingsarealerne og de eksisterende bykvarterer Bavnehøj og Frederiksholm samt Sydhavn Station.
- Den rekreative værdi af kajarealerne skal forøges ved anlæg af sammenhængende offentligt tilgængelige promenader.
- Krav til bebyggelsens ydre fremtræden og friarealer, herunder begrænsning af parkering på terræn, skal medvirke til at give området et helhedspræg af høj kvalitet.
- Ved prioritering af hensynet til bløde trafikanter, ved krav til grønne arealer og vandarealer, ved krav om kollektiv varmforsyning og ved etablering af miljømæssige servicefunktioner tilstræbes et område opbygget efter miljørigtige principper, hvor økologiske tiltag integreres med arkitekturen og indikerer en bæredygtig by.

Kapitel 4 Forudgående proces

4.0 Indledning

Forud for denne arkitektkonkurrence om ny skole, institution og evt. idrætsfaciliteter i Sydhavn, ligger et længere idé- og planlægningsarbejde som Københavns Kommune har gennemført inden for de sidste 5-10 år.

4.1 Baggrund

I Kommuneplan 2001 har Københavns Kommune udpeget Sydhavn som et fokusområde med særlig herlighedsværdi. Bydelens placering ved vand giver mulighed for at skabe et unikt bymiljø med attraktive boliger, skole, idræts- og kulturfaciliteter. Kommuneplanen suppleres desuden med arbejdet om en 'Blå Plan' for udnyttelsen af havnens vandområder.

En ny bydel ved vand er en spændende udfordring, og det er vigtigt at der ved udbygningen af Sydhavn sikres sammenhæng og identitet. Københavns Kommune samarbejdede i løbet af 2001-2002 med det hollandske arkitektfirma Soeters van Eldonc Ponc Architecten udarbejdet en helhedsplan for en kanalby. Inspirationen er en blanding af den københavnske karréstruktur og smalle huse med referencer til kanalerne i bl.a. Christianshavn og Amsterdam.

Det videre arbejde er i fuld gang. Omkring Teglværkshavnen er allerede sket en bearbejdning af det første delområde 'Sluseholmen' fra helhedsplanen med henblik på realisering, og byggerierne skyder i øjeblikket op i dette område. Sluseholmen forventes færdigbygget indenfor de nærmeste år. I området omkring Teglværkshavnen, primært 'Teglholmen', anviser helhedsplanen mulighed for etablering af offentlige funktioner, og Københavns Kommune besluttede derfor at gennemføre en foranalyse af nye muligheder for samspil mellem skole, idræt, kultur og vand i sammenhæng med den nye bydels boliger og erhverv.

Københavns Kommunes Økonomiforvaltning har bevilget penge til foranalysen. Børne- og Ungdomsforvaltningen (tidl. Uddannelses- og Ungdomsforvaltningen) og Kultur- og Fritidsforvaltningen har stået for gennemførelse af foranalysen, som har været delt i 3 faser:

4.2 FASE 1 – OPEN SPACE KONFERENCE

Den indledende Open Space konference blev afholdt den 18. november 2003

Københavns Kommune inviterede ca 120 kommende brugere, skole-, idræts- og kulturfolk, forvaltningsrepræsentanter, fagkompetencer og idémagere til at diskutere og sætte nye idéer og visioner i spil.

I en åben dialogform kunne alle deltagere komme med idéer, kreativitet, viden og kompetencer med det formål at udvikle et nyt grundlag for udformning af skole-, idræts- og kulturfaciliteter i de nye bydele.

Temaet for Open Space Konferencen var:

Hvordan skabes bedst muligt nye sammenhænge mellem skole, idræt, kultur og vand i Sydhavn?

Invitation og dokumentation fra Open Space Konferencen findes som bilag i konkurrencematerialet

4.3

FASE 2 – SKITSERENDE IDÉUDVIKLING

FASE 2 med den Skitserende idéudvikling forløb fra den 13. januar til 16. marts 2004 med workshopdage og seminarer. I tre fokusgrupper SKOLE, IDRÆT, KULTUR diskuterede grupper på 6-8 fagkompetencer, forvaltningsrepræsentanter, kunstnere og øvrige ressourcepersoner visioner og idéer for nye sammenhænge mellem skole- idræts- og kulturfaciliteter, vandet og den nye bydel i Sydhavn. Hver af de 3 fokusgrupper havde desuden tilknyttet 2 unge arkitektteams, der udover at deltage i diskussionerne visualiserede de fremkomne idéer imellem workshopdagene.

Bruttomaterialet fra den Skitserende idéudvikling findes som bilag i konkurrencematerialet.

4.4

FASE 3 - IDÉKATALOG

FASE 3 har bestået i sammenfatningen af materialet fra den Skitserende idéudvikling i dette Idékatalog og en Udstilling den 19. maj 2004. Idékataloget repræsenterer fokusgruppernes egen sammenfatning af deres forslag. Efter offentliggørelsen med præsentation af processen og det afsluttende materiale, blev Idékataloget forelagt politisk i løbet af sommeren 2004. Idékataloget indgår nu i den videre proces, både som i kommunens planlægning af den nye bydel i Sydhavn, og som inspirationsmateriale i nærværende arkitektkonkurrence om ny skole, institution og idrætsfaciliteter i Sydhavn.

Det foreliggende idékatalog SKOLE IDRÆT KULTUR I SYDHAVN er en tematisk opbygget præsentation af henholdsvis skole, idræts- og kulturfaciliteter med anvisning af mulige funktioner, udformninger og placeringer af de offentlige servicefaciliteter i Sydhavn, idet der er lagt vægt på at skabe en sammenhæng mellem de enkelte funktioner, således at f.eks. skolen skal ses i et sammenhæng med idræts- og kulturfaciliteter.

Et overliggende tema har i sagens natur været inddragelsen af vandet.

Målet med samtænkningen er et lokalt samlingssted, der er udformet, så det hensigtsmæssigt rummer aktiviteter i både dag- og aftentimer og i weekender og ferier. Med en ny bydel bliver det muligt at indtænke fælles funktioner helt fra grunden.

En kortfattet flyer og selve Idékataloget findes som bilag i konkurrencematerialet.

Kapitel 5 Projektkonkurrencen – ny institution og skole

5.0.0 Introduktion til projektkonkurrencens indholdsmæssige beskrivelse

Projektkonkurrencens indholdsmæssige beskrivelse indledes med en beskrivelse af projektkonkurrencens værdigrundlag, principper og dimensioner i nærværende kapitel 5.

Den fysisk rumlige beskrivelse af institution, skole og fritidsordning med beskrivelse af alle lokaleområder og faciliteter er sammenfattet i ét kapitel, for at understrege de sammenhænge der ønskes imellem de forskellige faciliteter, det efterfølgende kapitel 6.

Københavns Kommune ønsker desuden som en del af projektkonkurrencen at undersøge fremtidige muligheder for evt. udvidelse af institution og skole med en fritidsklub/ungdomsklub og evt. udvidelse med offentlige idrætsfaciliteter samt en evt. fremtidig udvidelse med en uddannelsesbygning / sciencehus, beskrevet i kapitel 7.

5.1 Overordnet indhold af projektkonkurrencen med idéskitser

Projektkonkurrencen omhandler forslag til placering, disponering og udformning af:

- institution (daginstitution med vuggestue og/eller børnehave)
- skole (en 2-spors folkeskole med KKFO / fritidsordning i relation til institution)

samt idéskitser til sammenhæng med evt. fremtidig udvidelse og opførelse af:

- fritidsklub/ungdomsklub (i relation til skolens basisområder)
- offentlige idrætsfaciliteter (i relation til skolens praktisk-musiske område)
- uddannelses-/sciencehus (samarbejde med skolens naturvidenskabelige omr.)

Faciliteterne i både projektkonkurrencen og idéskitserne skal indarbejdes i en samlet bebyggelsesplan på Teglnholmen med tætte relationer mellem alle faciliteter.

Programmet indeholder det samme areal og volumen til de enkelte faciliteter, som hvis institution og skole havde været opført adskilt. Det er således en ambition for konkurrencen at frembringe forslag til, hvordan det bygningsmæssigt giver bedre muligheder for de forskellige aldersgrupper at udnytte de samlede faciliteter i løbet af dagen.

Det er afgørende, at projektkonkurrencens forslag til en skole og institution kan opføres uafhængigt af idéskitsernes forslag til øvrige faciliteter og funktioner samt bebyggelsesplanen for det samlede byggefelt. Bygninger eller øvrige elementer beskrevet i idéskitserne må således ikke være en forudsætning for, at forslaget til et ny skole og institution kan realiseres.

5.2

Værdigrundlag

5.2.1

Pædagogisk vision og målsætning

For det samlede kompleks med institution, skole, fritidsordninger og evt. idrætsfaciliteter, er formuleret følgende vision og målsætning:

Børnene møder respekt og ligeværd.

Hverdagen i institution og skole skal være præget af gensidig respekt inden for fællesskabets rammer, der skal være omsorgsfulde og opdragende. Dialog, tillid og ligeværdighed er fundamentet, og børnene skal kunne føle sig trygge og nyde beskyttelse mod krænkelser af enhver art. Børnene skal have indflydelse på deres hverdag og skoleforløb.

Gennem dialog og samtale og i kraft af medarbejdernes engagement og initiativer skal børnene kunne få erfaringer med forskellige normer og holdninger som grundlag for at udvikle medansvar for sig selv og andre, så frisind, ligeværd og demokrati får et konkret indhold.

Børnene oplever sammenhæng og variation.

Institutionen og skolen skal bestræbe sig på at give børn en oplevelse af sammenhæng som et grundlag for deres udvikling til hele mennesker. Gennem leg, læring og undervisning skabes det hele og alsidige menneske. Institutionen og skolen skal medvirke til at børnene får en god barndom, og til at give børnene oplevelser af sammenhæng og variation. En anden form for sammenhæng etableres ved at børnene lærer at forstå sig selv som en del af den historiske udvikling.

Børnene lærer ved selv at være aktive.

Leg, undervisning, læring og dannelse er aktive, kreative og eksperimenterende processer. Børn erfarer ved brug af alle sanser og lærer gennem nysgerrighed og fordybelse. Institutionen og skolen skal derfor give meningsfulde rammer, udfordringer og oplevelser der giver børnene mulighed for at håndtere tilværelsen, deltage i demokratiske processer og bevare deres nysgerrighed og initiativ gennem hele forløbet. Børn har mange forskellige evner hvis udvikling skal fremmes. Målet er alsidigt udviklede, frie, selvstændige og vidende mennesker med værdibaserede, tolerante, demokratiske og sociale holdninger.

Børnene skal kunne tage stilling og handle.

Legen og undervisningen tager afsæt i det lokale og globale fællesskab. Den skal styrke det alment menneskelige. Institutionen og skolen skal være fremmende for livskvalitet, sundhed og bæredygtighed så børnene får et grundlag for aktiv stillingtagen og handlen i forhold til samfunds- og miljømæssige spørgsmål, og således at de får mulighed for at håndtere tilværelsen.

Vand og uderum

Det er en pædagogisk målsætning for institution, skole og evt. idrætsfaciliteter, at børn i en meget tidlig alder vænnes til vandet som element. I forbindelse med en skole og institutioner med naturvidenskabelig profil, beliggende i et maritimt bymæssigt miljø, ser vi det som en central målsætning at børnene gøres 'vandparate' allerede fra deres første institutionsår (vuggestue).

Erfaringerne med vandet skal i videst muligt omfang ske på børnenes præmisser, hvilket stiller store udfordringer til såvel pædagoger og lærere som til de rum og uderum de gør deres erfaringer i.

Det er ligeledes en vigtig målsætning at en stor del af børnenes læring foregår i det fri, i uderummene omkring bygningerne, og at disse derfor indrettes til brug både sommer og vinter.

5.2.2

Det pædagogiske arbejde

Planlægningen af det et pædagogiske arbejde og praksis i hverdagen skal omfatte:

- Børns sociale færdigheder
- Mulighed for både planlagte og spontane aktiviteter, med større grad af valgmuligheder og indflydelse med alderen.
- Trykke fysiske rammer, med særlig opmærksomhed ift. de yngste.
- Fantasi, kreativitet og fysisk aktivitet skal stimuleres
- Den forebyggende indsats i institution, skole og fritidsordning skal skabe gode muligheder for arbejdet med de udsatte børn
- Der skal skabes helhed og sammenhæng i børnenes institutions- og skoleliv. Det betyder bløde overgange mellem daginstitution, skole, fritidsordning og evt. fritidsklub/ungdomsklub og gælder såvel den rumlige udformning som aktivitetsmulighederne.
- Større børn og unge gives mulighed for samspil med omgivelserne såvel indenfor som udenfor skolens rammer

5.2.3

Fremtidens skole i Sydhavn, en profil

Samfundsudviklingen har understreget betydningen af naturfaglig viden, dels som et middel til at sikre velfærd og dels til at kvalificere indsigt i de mange etiske spørgsmål et moderne menneske stilles overfor.

Dette fokus på det naturvidenskabelige område understreges af tanker om at København som hovedstad i Øresundsregionen skal være inspirator og drivkraft i et vækstområde for miljøteknologi, bioteknologi og informations- og kommunikationsteknologi.

En ny skole hvis overordnede tema og fokus netop er placeringen ved vandet kan udnytte de fysiske faciliteter som findes i Sydhavn og være med til at styrke børn og unges handlemuligheder i forhold til at inddrage miljøet i deres hverdag.

En evt. senere udvidelse med en uddannelsesbygning / sciencehus placeret i den nye bydel i Sydhavn i tilknytning til skolen, vil være et enestående oplevelses- og læringsmiljø, ikke kun for København men også internationalt. Udveksling af miljøkompetencer og miljøteknologier vil understøtte København som Europas miljøhovedstad.

5.2.4

Fremtidens institution i Sydhavn, en profil

Det er en pædagogisk vision for de planlagte faciliteter, at børn i en meget tidlig alder vænnes til vandet som element. I forbindelse med en skole og institutioner med naturvidenskabelig, maritim profil, ser vi det som en central målsætning at børnene gøres 'vandparate' allerede fra deres første institutionsår (vuggestue).

- Institution og skole forholder sig til vandets 3 aspekter (element, arena, miljø), men på forskellig vis afhængigt af børnenes alder. F.eks. vil den maritime arena for de mindste børns vedkommende i overvejende grad smelte sammen med det maritime element, hvor børnenes oplevelse af at opholde sig i, på og ved vandet også giver erfaring og kunnen indenfor det at bevæge sig i forhold til og samspil med vandet. Det er målet, at alle børn opnår en tryghed ved og respekt for vandet i omgivelserne, så de kan drage fordel af vandet i deres aktiviteter og samtidig handle hensigtsmæssigt, hvis der sker noget uforudset.
- Samlet integration af aldersgrupperne 0-16 år, skal være med til at sikre gode overgange fra vuggestue til børnehave, fra børnehave til skole og fritidsordning og til evt. fritidsklub og ungdomsklub. Børnene profiterer af det genkendelige både i forhold til det de forlader og i forhold til det nye.
- Når børn færdes i det samme miljø, lærer de af hinanden. De ældre børn lærer bl.a. omsorg og de yngre børn udvikler sig bl.a. ved at spejle sig i de ældre børn.

Børn kan også lære at tage hensyn til hinanden og vise tålmodighed i et fællesskab mellem forskellige aldersgrupper

- Øvrige aspekter ved en samlet placering og disponering er, at pædagoger og lærere kan samarbejde om helhed, variation og sammenhæng i barnets hverdag fra de tidligste år i vuggestue og børnehave og op igennem skoleårene. Endelig har forældre med børn i forskellig alder, glæde af at have deres børn samlet et sted. Det sparer tid i forhold til aflevering og afhentning, men har især den fordel, at der er mulighed for at forholde sig til fælles rammer og fælles pædagogik.

Den pædagogiske vision og målsætning baseres på følgende grundlag:

- 6 udviklingstemaer fra pædagogiske læreplaner
- 3 udviklingsmål fra pædagogisk perspektivplan
- Pædagogiske principper fra Børneplan II
- Målsætninger 2003 for fritidshjem og / FRITIDSORDNING'er
- Målsætning for klubberne i Københavns Kommune

(Ovennævnte vedlægges som bilag eller fremgår af litteraturliste)

5.2.5

Fremtidens idrætsfaciliteter i Sydhavn, en profil

Der er ofte flere samtidige begrundelser for at dyrke idræt. De strækker sig fra lyst til fornuft. I den fornufts- og nytteorienteret tilgang til idræt er det idrættens afledte effekter, der er i fokus. I sundheds- og socialpolitikken støttes idrætten, fordi den kan løse samfundsopgaver som eksempelvis integration og overvægt. Svagheden er, at indsatsen kun fastholdes i det omfang, den er relevant for de mål, der er stillet op. Når idræt er et nødvendigt onde, der er motiveret i ønsket om f.eks. vægttab er der større sandsynlighed for, at den fravælges på sigt.

Fundamentet for Københavns Kommunes idrætspolitik er det kulturpolitiske grundsyn, som har afsæt i lysten. Idræt har værdi i sig selv, fordi den fascinerer, begejstrer og glæder. I dette perspektiv skabe der i idrætten et unikt rum for identitetsafklaring, netværksdannelse og fællesskabsfølelse. Oplever idrætsudøveren, at selve aktiviteten har kvalitet, er spændende og udfordrende er det sandsynligt, at engagementet fastholdes.

Ved at styrke idrætsfaciliteternes kvalitet, mangfoldighed, åbenhed og fleksibilitet kan Københavns Kommune styrke betingelserne for at idrætsudøverne får gode oplevelser. Udviklingen af idrætsfaciliteter skal afspejle det aktuelle idrætsbillede. I dag udøves idræt i organiseret regi (foreningsidræt) og i selvorganiseret regi (spontan idræt og leg på åbne anlæg).

5.2.6

Sammenhænge og overgange

Det samlede bygningskompleks med institution, skole, fritidsordning samt evt. fritidsklub/ungdomsklub og evt. idrætsfaciliteter skal være karakteriseret ved:

- Gode overgange
- Naturlige mødesteder
- Tilgodese forskellige læringsstile
- Varieret udbud af rum, fælles brug af lokaler
- Vægt på udsatte børns muligheder for udvikling og læring

5.3 Principper for de fysiske rammer

5.3.0 Introduktion

Institution og skole skal disponeres og placeres, så de opleves som en naturlig og harmonisk del af det samme bygningskompleks; at de opleves som en del af byggeriets arkitektoniske og funktionelle helhed. Samtidig skal institutionsdelen og skoledelen, og herunder skolens enkelte delområder byde på eget særpræg og kendetegn, så de enkelte funktioner og faciliteter bliver et trygt og genkendeligt sted for de fremtidige brugere.

5.3.1 Generelle rumlige principper

Et væsentligt mål for de konkurrerende bliver at tage stilling til, hvordan der kan skabes et samlet bygningskompleks, der på den ene side rummer alle faciliteter, integreret mellem institution, skole og fritidsordning, og på den anden side giver en klar disponering med en differentiering mellem områder og funktioner.

Nedenfor er nævnt nogle centrale rumlige begreber og principper i udformningen af det samlede bygningskompleks.

5.3.2 Rumlig differentiering og funktionel fleksibilitet

Der skal være en udstrakt grad af rumlig og funktionel fleksibilitet imellem de forskellige områder. Den rumlige fleksibilitet imellem områder betyder, at nogle områder kan benyttes til flere funktioner. Det er vigtigt med en klar holdning i konkurrenceforslagene til hvilken form for fleksibilitet der benyttes.

Der skal generelt være en rumlig differentiering med en variation af rumlige, fysiske og arkitektoniske egenskaber til identiske funktioner. Der skal både være åbne rumsammenhænge, hvor man er i kontakt med tilstødende områder og rum, og der skal være mulighed for, at områder og rum kan afskærmes og aflukkes med mulighed for samtale og diskussion uden at forstyrre andre eller for fordybelse.

Foldevægge og skydedøre benyttes i mindre udstrækning, den rumlige og funktionelle fleksibilitet skal ikke primært opnåes gennem tekniske løsninger. Flexibiliteten skal i højere grad opnåes ved at det samlede bygningskompleks indeholder en bred vifte af rumstørrelser, rumtyper og rumforløb, og de skal tilsammen give et udbud af rum og rumlige oplevelser som kan være rammen om de mange forskellige fysiske aktiviteter i det samlede bygningskompleks.

5.3.3 Hjemlighed

Begrebet hjemlighed bliver et væsentligt princip i disponeringen og udformningen af de mange basisområder og –grupper i institutionen, skolen og fritidsordningen.

Det er ambitionen at institution, skole og fritidsordning med en samlet disponering kan få optimal glæde af en fælles udnyttelse af faciliteter. Det er afgørende at det samlede bygningskompleks får en klar disponering så de forskellige aldersgrupper let kan orientere sig og oplever at have et tilhørsforhold til et område. Begrebet *hjemlighed* bliver et centralt omdrejningspunkt i udformning og bedømmelse af de forskellige forslag, så alle børn, unge og voksne kan føle at der er en område i den store sammenhæng som de hører til, som er *deres*.

Hjemligheden kan understreges af den fysiske æstetiske udformning af et område, og skal medvirke til at skabe en atmosfære af fællesskab for individet, gruppen og holdet. Ikke alle rum og faciliteter skal være færdigt indrettede men der skal i visse områder være mulighed for at børnenes egen fantasi og kreativitet kan sætte præg på de fysiske rammer. Tilhørsforhold og hjemlighed skal også sættes i relation til pauseområderne og garderobe/lockers-funktionen.

5.3.4

Ude / inde

Børnene skal have mulighed for at benytte uderummene hele dagen, i og uden for skoletiden. Det gælder også for børn og unge fra bydelen som ikke nødvendigvis benytter institutionen eller skolen. Dele af uderummene skal derfor organiseres så alle børn og unge i lokalområdet kan gøre brug af dem, hele døgnet. Dog under forudsætning af at sikkerheden er i orden. Der skal etableres sikre overgange og god adgang mellem de forskellige områder og mellem ude og inde. Uderummene skal være indrettet med faciliteter og udstyr som er holdbare og fysisk udviklende.

5.3.5

Vandet

Med udgangspunkt i den nye institutions og skoles unikke beliggenhed ved vandet. Man kan forestille sig, at der udvikles / opfindes nyt udstyr som særligt udfordrer børnenes leg og læring i vandet, Eksempelvis minivandcykler, mikrosejlbåde og minijoller, trækfærger, flydende sørøverskib, trædesten, synkefri minikajakker, vandgocarts mm.

5.4

Indholdsmæssige dimensioner

5.4.0

Introduktion til konkurrencens indholdsmæssige dimensioner

Som en del af værdigrundlaget for udformningen af skole, institutioner og idrætsfaciliteter i Sydhavn, har vi valgt at formulere en række dimensioner, som skal være udgangspunkt og inspiration i arbejdet med projektet.

Planlægning og opførelse af en ny skole med tilhørende faciliteter er en langstrakt proces med mange faser og mange forskellige mennesker involveret. Det er intentionen at projektets værdigrundlag formuleret i kapitlerne om principper, værdigrundlag og vision kan blive retningsgivende og inspirere, således at der skabes en kontinuitet i projektets mange faser, og blandt de mange mennesker der vil være involveret fra idéfasen gennem planlægningen og til realiseringen og den endelige ibrugtagning af de nye bygninger.

5.4.1

Den læringsmæssige dimension

Arkitektur og pædagogik

Målet med at tænke arkitekturen i forhold til pædagogikken er at etablere et miljø der først og fremmest genererer gode læringsmiljøer for alle. Et miljø placeret tæt ved vandet er den særlige situation, der i dette tilfælde skal udnyttes.

Det er udfordringen, gennem arkitekturen, at skabe de fysiske miljøer der giver gode udgangsbetingelser.

Følelser og relationer

Børn skal lære at forvalte deres følelser, at formulere sig og have træning i relationer. Oplevelsen er en vigtig del af læringen og er grundlag for erfaring. Oplevelsen er en strøm af sanseindtryk der ordnes og gestaltes i vores krop og hoved gennem synsindtryk og lyde, via smag og lugte, i kropslige bevægelser og fornemmelser. Gennem sanserne oplever vi og erkender vi. Det kan betragtes som en kundskabsform, en måde at forstå på, en måde hvorpå noget får form. Oplevelser er noget man får, erfaring er noget man gør – gennem oplevelser på baggrund af sansningerne. Omgivelser og rum appellerer til sanserne og give mulighed for sanselig udfoldelse. Derfor må omgivelser og rum ikke være neutrale. Et rum skal have en hensigt. Når man møder omgivelserne – kommer ind i et rum, skal det vække følelser, og efterlade os med et gys af velbehag.

Alle bidrager til læring

Mennesker vil føle at de er kulturskabere og ikke kulturbærere. Skolen vil følgelig være den perfekte arena for kulturskabelse. Mennesker der befinder sig i skabende læringsmiljøer, oplever at de hele tiden skaber, omskaber og genskaber måder at bruge læringsmiljøet på, at være sammen på og at koble natur og kultur. Naturen og vandet lægger op til mangfoldighed – alle kan spille en rolle, fantasien kommer i spil. Antropologens beskrivelser af et muligt nutidigt samfund, hvor alle lærer af hinanden, kommer til udfoldelse.

"Kom vi går ned til vandet" og "vi henter da bare noget vand" og "Jeg gider ikke alt det vand i dag igen" osv.

5.4.2

Den sundhedsmæssige dimension - trivsel

Sundhed

Sundhed er en meget væsentlig forudsætning for trivsel. Sundhed forstås bredt og kommer til udtryk når mennesker oplever en balance mellem egne ressourcer og ydre belastninger. For at tale om sundhed inddrages tre aspekter:

Den fysiske → kroppen → udfoldelsesmuligheder

Den psykiske → identitet → identitetsfølelse

Den sociale → relationer → samvær

Tilstanden i forhold til de tre aspekter spiller konstant en rolle for den enkeltes oplevelse af sundhed. Den enkelte er det ene øjeblik godt kørende psykisk og socialt og måske mindre godt kørende fysisk eller omvendt. Forskellige oplevelser og sammenhænge i dagligdagen bidrager til de tre aspekter.

Trivsel

Trivsel knytter sig til begrebet sundhed, som igen refererer til en bred forståelse af hvordan mennesker har det. Det handler om en helhedsbetragtning.

God trivsel er en afgørende betingelse for læring. Mennesker som oplever god trivsel bruger ikke unødige personlige ressourcer på at tilpasse sig, de bruger deres kræfter på at undersøge, udfordre, og udnytte hinanden og miljøet til det bedste. Mennesker der trives har overskud og skaber overskud. God trivsel kommer til udtryk som glæde, kreativitet, engagement og generøsitet.

"Kom – vil I være med" og "Se her"

De fleste danske børn trives med deres skole, dog kan gentagne undersøgelser vise at børns trivsel i skolen er generelt dalende med alderen. Det er en særlig udfordring.

Sundhed og oplevelse af sammenhæng

Mennesker, der fremstår som sunde, er mennesker som oplever sammenhæng i deres liv. Medicinske sociologiske studier viser at de mennesker der oplever sammenhæng i deres liv er kendetegnet ved at føle en høj grad af:

begribelighed → målet er at forstå, vide og erfare → svare på hvad

håndterbarhed → målet er at handle, håndtere og gøre → svare på hvordan

meningsfuldhed → målet er at finde mening → svare på hvorfor

Der ligger nogle læreprocesser til grund for at opnå en høj grad af oplevelse af sammenhæng, således at

forudsigelighed er en læreproces der går forud for **begribelighed**

belastningsbalance er en læreproces der går forud for **håndterbarhed**

medinddragelse er læreprocessen der går forud for **meningsfuldhed**

Udfordringen er *ikke* at bygge en institution, skole og evt. idrætsfaciliteter ved vandet, der på alle måder skal forhindre børn og voksne i at falde i, fordi vandet anses som farligt, en begrænsning som kræver regler, hegn, mure etc. I stedet skal de lære at svømme og blive fortrolige med vandet, det skal blive begribeligt, håndterbart og meningsfuldt. De skal være stolte over at kunne begå sig ved vandet.

"Se mor og far hvad vi lavede i går - derude..."

5.4.3

Den sociale dimension

Relationer

Alle har et grundlæggende behov for relationer i den forstand at det handler om følelsesmæssig kontakt. Børn, unge og voksne indgår i relationer i mange forskellige sammenhænge, hjemme hos familie og venner og i de mere offentlige rum i institutionen, skolen, på arbejdet.

Institutionen, skolen og evt. idrætsfaciliteter vil med sin særlige placering og opbygning kunne udviske skillelinjer mellem den uformelle private livsverden og den mere formelle offentlige systemverden. Nærheden til vand, det samlede bygningskompleks profil og særlige karakter vil skabe en identitet og tilhørsfølelse hos alle brugere og nærheden til vand for alle aldersgrupper nødvendiggør af sikkerhedsmæssige grunde en opmærksomhed og omsorg mellem alle som færdes i institutionen, skolen og evt. idrætsfaciliteter.

Sammenhæng

Børn og unge lever en dagligdag, hvor der er tale om socialisering i flere parallelle sammenhænge. De skal socialisere sig i forhold til hjemmet, familien og vennerne (i livsverdenen) og de skal socialisere sig i institutions- og skolemiljøet (i systemverdenen). Børn og unge som oplever at det institutionelle nedbrydes vil opleve at livs- og systemverden flyder sammen og skal derfor ikke bruge kræfter på at forholde sig til to alt forskelligartede verdner.

De vil opleve at de betyder noget for andre, fordi de er sammen. De små betyder noget for de store og voksne og omvendt. De vil med stor iver forsøge at trække mor, far og søskende hen til deres skole, hvor de med stolthed kan vise og fortælle om alt det de kan håndtere.

"Se! derude skal man ikke svømme, der er der megen strøm" og "Men her kan vi bare hoppe i".

5.4.4

Den aldersmæssige dimension

Medinddragelse og delagtiggørelse

Skole og institution ved vandet bygges således at børnenes færden ved vandet hele tiden kan iagttages af andre. Derfor er overgangene mellem skolemiljø og vandmiljø åbne og er udtryk for en høj grad af tilgængelighed. Med en høj grad af overskuelighed og tilgængelighed skabes der tryghed gennem tildeling af medansvar og omsorg. Der sendes klart og kobles klogt.

Det vil skabe god mening, at andres færden ved vandet kan bidrage til læreprocesser for andre. Ældre børns færden ved og brug af vandet skal tjene som de gode eksempler, og ældre børn og unge får på den måde en vigtig og positiv rolle ved at føle en form for medansvar for de yngres færden ved vandet. Gennem medinddragelse og delagtiggørelse vil børnene og de unge således udgøre sin del af sikkerheden sammen med pædagoger og lærere. Alle lærer at færdes ved, i og på vandet. Alle, store som små, bidrager dermed til at være positive rollemodeller for andre brugere af læringsmiljøet.

5.4.5

Den sikkerhedsmæssige dimension – strategi for tryghed

Tryghed

Den ny institution, skole og evt. idrætsfaciliteter får en unik beliggenhed i tæt kontakt med vandet. Naturen, vandet og skolen indgår i et samlet billede, hvor der er logiske og gode grunde til at forholde sig til en hensigtsmæssig brug og færden. Vandets tilstedeværelse udgør en forudsigelig udfordring, som ikke er kompleks og uoverskuelig, men balancerer ved at kunne håndteres gennem medinddragelse af alle brugere af læringsmiljøet. De ældre børn supplerer de voksnes rolle som garanter for sikkerhed – de får alle kompetencen til at være livreddere.

Skolen og institutionen ved vandet vil være et optimalt sted for udvikling af et ligeværdigt og trygt samvær, hvor ingen overlades til sig selv, alle tager hånd om hinanden. Der skal bygges således at de voksne, lærere, pædagoger og ældre elever til enhver tid kan få øje på de der befinder sig på havnen, i vandet, på kajkanter, flydeelementer mm. Skolemiljøet bliver transparent, alle bliver gensidigt tilgængelige, alle kan lære af hinanden, alle føler sig sete. De ældre børn oplever at deres tilstedeværelse er en vigtig del af sikkerheden for de yngre børn, som samtidigt føler sig omgivet af omsorgsfulde og tryghedsbidragende større elever. Det kan blive skolen uden 'blinde synsvinkler', en skole som udvikler tryghed mellem aldersgrupperne.

Sikkerhedsstrategi

Afgørende for oplevelsen af sikkerhed i børns møde med vand, er formuleringen af en klar sikkerhedsstrategi for al aktivitet i og udenfor skolen – i bygninger, på udearealerne og i kontakten med vandet.

Det er ikke hensigten at forhindre børnene i kontakt med vandet – det er jo netop et væsentligt pointe for en skole og institution beliggende ved vandet, at det lærer børnene at omgås vandet med omtanke.

Det er derfor væsentligt at der formuleres klare strategier for de mange møder med vandet, som det samlede bygningskompleks skal byde på. Strategier for den indendørs håndtering af vandet som element og ressource, strategier for benyttelsen af de nære udearealer, byrummet og strategier for de omkringliggende vandarealer, både indenfor konkurrenceområdet og i mødet med havnebassin, kanaler og selve havnen.

Strategien må nødvendigvis tage højde for de meget forskellige aldersgruppers kompetencer, muligheder og begrænsninger fra 0 til 16 år samt for de voksne, personale, pædagoger, lærere, forældre og besøgende som også vil færdes i og omkring vandet og på skolens udearealer.

Konkurrenceforslagene skal formulere en klar sikkerhedsstrategi, samt hvorledes denne er indarbejdet i bygningernes og udearealernes samlede disponering, således at disse får en let opfattelig relation til vandet. Det skal være let for alle brugere, børn og voksne i alle aldersgrupper, på alle tider af døgnet at orientere sig i forholdet til vandet. Både når man opholder sig på fast grund, når man opholder sig på vandet i en båd eller på et flydeelement samt når man opholder sig i vandet, ved at soppe, svømme eller dykker.

5.4.6

Den demokratiske dimension

Forskelligheder og diskussioner

Miljøet skal tilbyde børnene forskellige aktiviteter, der kan lære dem at tage vare på eget liv, have empati, tage ansvar og at engagere sig. Det kræver at store og små børn færdes blandt hinanden, at gamle og børn har mulighed for at foretage sig noget meningsfuldt sammen. Det direkte møde i hverdagen mellem forskellige faglige kulturer og kulturel mangfoldighed må nødvendigvis afspejle sig i skolens og institutionernes opbygning. Miljøet skal være åbent for en dynamisk proces med mulighed for udvikling og afvikling – påvirkelig, særlig, specifik og mangfoldig.

Vi skal føre samtaler og skabe åbne fællesskaber

I et frit læringsmiljø opstår gode relationer mellem børnene i forhold til aktiviteter og den fantasi de hver især bidrager med. Når børnene på denne måde har deres egen tid til fordybelse opstår mange spørgsmål og undren, som de kan tage op sammen og med pædagoger, lærere og forældre der ligesom børnene også vil kunne finde svar på mange spørgsmål.

Derfor skal der være mødesteder der kan nære fællesskabsfølelsen og ansvar for fællesskabet.

5.4.7

Den organisatoriske dimension – internt og eksternt samarbejde

Internt samarbejde

Et væsentligt aspekt ved det samlede bygningskompleks: den ny skole, institution og idrætsfaciliteter, bliver organisering, ledelse og administration. Det er ambitionen at der skabes et samlet, åbent ledelsesmiljø for de i første omgang to faciliteter; skole og institution og på sigt forhåbentlig også idrætsfaciliteter.

Der etableres et samlet fysisk område for den samlede ledelse, hvor ledelsen og administrationen af de enkelte faciliteter kan have et nært samarbejde og gøre brug af hinandens faciliteter. Samtidig kan ledeskulturen i de forskellige områder inspirere hinanden. Det vil være væsentligt for oplevelsen af et samlet kompleks, at ledelse og administration er placeret et samlet, centralt og synligt sted.

Eksternt samarbejde

Den ny skole, institution og evt. idrætsfaciliteter vil blive et omdrejningspunkt i den nye bydel og i relation til de eksisterende bydele i Kgs. Enghave. Det er oplagt at der etableres muligheder for samarbejde om skolen, institutionen og evt. idrætsfaciliteter – og i et længere perspektiv en evt. udvidelse med sciencehus.

Der kan etableres et lokalt netværk med deltagelse af lokale beboere, øvrige skoler og offentlige institutioner, lokalt erhvervsliv samt det lokale foreningsliv og øvrige interessenter. Samarbejdet kan både dreje sig om fælles udnyttelse af faciliteter, deltagelse og fælles planlægning af arrangementer, kulturelle aktiviteter og særlige events. På den måde kan den ny skole, institution mm. blive en lokal dynamo for samarbejde og fællesskab i bydelen, hvilket skal afspejles i disponering og udformning af bygninger, uderum og kontakten til vandet.

5.4.8

Den sanselige dimension

Kroppen og den sanselige bygning

En skole og institution beliggende ved vandet vil påvirke samtlige sanser – ofte på en gang- hos børn, unge og voksne som færdes i komplekset. Beliggenheden med tilknytning til byen, vandet, havnen, den grønne kile og naturen på Vestamager sikrer at alle sanser bliver udfordret til det yderste. Børn, unge og voksne vil dagligt få en lang række sanseoplevelser af forskellig intensitet i form af lys, lyde, lugte, overflader og smagsoplevelser, og bliver derved fortrolige med deres sansers fulde brug og optimerer derfor deres evne til at skaffe sig informationer om sig selv og omverdenen.

Bygningerne skal udformes med særlig følsomhed for lysets skiften, dagslysets mange forskellige kvaliteter, som både minimerer brugen af kunstlys og giver en oplevelse af døgnets skiften. Der er viet en særlig omhu i arbejdet med akustik og lyddæmpning i alle bygningens områder, så de daglige brugere, børn og voksne kan finde ro, ikke bliver stressede af andres aktiviteter, samtidig med at bygninger og udearealer giver en variation af akustiske oplevelser. Følesansen fortæller om bygningernes stoflighed, overflader, materialer, samt de påvirkninger kroppen udsættes for ift. temperatur, fugtighed, vind og vejr samt modsvarende tilstande inde i kroppen. Og beliggenheden i overgangen mellem by, vand og fæled inspirerer til at børn og voksne kan opleve en mangfoldighed af smagsoplevelser, køkkenerne i

institution og skole kan tilberede alt af råvarer som både købes men som børnene også selv kan have en oplevelse af at fange i vandet og plukke på fælleden.

Børn og voksne vil bevæge sig gennem skolens forskellige niveauer, overgange mellem skolebygning, udearealerne, den grønne kile, åbne havnearealer, overgange til vandet, i, under og på vandet – og måske en smut over på Amager Fællad, både i leg og i forskellige idrætsaktiviteter. Den ny institution, skole og evt. idrætsfaciliteter har mulighed for at blive en yderst sanselig oplevelse!

5.4.9

Den kunstneriske dimension

Kunstnerisk udsmykning skal være en del af projektet. Kunst og arkitektur har mulighed for at befordre oplevelsen af bygninger, rum, stemninger og lys. At gøre kunsten til et væsentligt element i den ny institution, skole og evt. idrætsfaciliteter vil skærpe børn og voksnes oplevelse af det sted, der vil være rammen om deres daglige liv i en årrække. Der kan være tale om vægudsmykninger, opstilling eller etablering af skulpturelle elementer i forbindelse med udearealer, videoinstallationer, kunstneriske elementer som går i tæt dialog med bygningernes arkitektur eller anden kunstnerisk bearbejdning og tilføjelse til de fysiske rammer, som er med til at give en varieret oplevelse ved den daglige brug af bygningerne og udearealerne.

I de bedste eksempler er den kunstneriske udsmykning med til at understrege et rums kvaliteter, materialer, stoflighed eller lysindfald. En flot udført skulptur med en god placering kan aktivere et uderum, måske være et oplevelsesfyldt legeredskab, og i det hele taget være med til at give identitet til en skolegård, et forareal eller hvor den i øvrigt kan være placeret.

5.4.10

Den virtuelle dimension – de virtuelle læringsrum

Den danske pædagogiske tradition er blandt verdens bedste til elevinddragelse, fremme af kritisk sans og kreativ udfoldelse. Vi er samtidig et af de lande i verden med flest computere – både i hjemmene og på skolerne. To vigtige forudsætninger for at vi kan blive ved med at styrke udviklingen af vores videnssamfund og innovative kraft.

Virtuelle undervisningsmaterialer giver nye pædagogiske muligheder og kan skabe et meget højt engagement hos eleverne. Det er et område, hvor vi både har internationalt potentiale og meget stort hjemligt udbytte, hvis vi giver det opmærksomhed og udviklingsressourcer.

Det er intentionen at den nye skole og institution i Sydhavn skal blive kontrasternes sted hvad angår forskellighed i læringsrum. Der er selvfølgelig adgang til det virtuelle læringsrum, hvor børn og voksne arbejder med nyeste IT-udstyr og behandler digitaliseret in- og output samt knytter sig online til verden omkring sig.

I disponering og indretning af de fysiske rammer, lokaleområder og læringsrum skal brugen af virtuelle undervisningsmidler medtænkes. Skolen og dens infrastruktur indrettes til brug af de nyeste teknologier på markedet og de fysiske rammer skal forholde sig til udviklingstendenserne indenfor virtuelle undervisningsmidler og læringsrum.

5.5

Unge

5.5.1

Medbestemmelse og ansvar

Trivsel handler også om kompetencer. Ungdomsfasen handler om at indtage livet. Gøre krav på retten til selv at træffe beslutninger af større og mindre karakter, og i forlængelse heraf også tage ansvar for og vare på sig selv. De unge er opmærksomme på den verden, der skal erobres, og de tilbud der skal prøves af.

5.5.2

Miljøet og identitet

Måske er rammerne givet, men der skal være mulighed for, at indholdet kan tilrettelægges efter de unges aktuelle ønsker og behov. Ungdomslivet skal samtidig være det frirum, hvor det er muligt at afsøge og afprøve sin identitet i samspil med andre unge. De unge har brug for et samlingssted, hvor de kan holde fri fra deres forældre, uden dog helt at give køb på voksenstøtte. I disse år er det ofte det sociale samvær, der trækker mere end de faktiske aktiviteter. Men de unge vil samtidig gerne have adgang til eksempelvis Internet, brætspil samt kreative aktiviteter.

I ungdomsårene sker der markant forskel i unge mænds og unge kvinders identitetsdannelse og personlige udviklingsforløb. Ofte ses det, at pædagogiske miljøer og ungdomsrelaterede rammer i høj grad tager udgangspunkt i unge kvinders personlige adfærd og udviklingsmæssige behov. Unge mænd har behov for rum og rammer, hvor der via udadrettet leg og adfærd kan gennemføres konkurrence dels i forhold til den unge selv - dels til andre unge, etablering af hierarkier og maskulin opmærksomhedsskabelse i forhold til pigerne. Det er derfor ikke en god idé, at henvise aktiviteterne til et isoleret område, men tværtimod vigtigt, at der er rammer, hvor unge mænd kan have en naturlig adfærd i samspil dels med pigerne og dels med andre borgere.

5.5.3

Fysiske rammer og medbestemmelse

Forudsætningen for at skabe et velfungerende miljø for de unge er, at der bliver mulighed for forandring og udvikling = indtænke midlertidige parametre, som kan sikre foranderligheden ved eventuelt at friholde arealer, der først skal udvikles på et senere tidspunkt.

Mobil bæredygtighed bygger på, hvorledes "bygningen" er i stand til at vokse og skrumpes alt efter behov. Det mobile handler også om tilgængelighed: eventuelt at den samme funktion kan være tilgængelig mere end et sted.

Man ser mange steder, at de unge ikke behøver omgivelser, der er fine og fornemme – men at det er vigtigt, at stedet er ens eget, at det kan indtages, og at man selv kan sætte sit præg på det.

Prægning/social bæredygtighed handler om muligheden for at have direkte indflydelse på udformningen af sine omgivelser. Men fleksibilitet kan også medføre ligegyldighed og dermed afstandstagen.

Så det er måske mangfoldigheden i muligheder, der er vigtig i forhold til de unge. Spontant opstående interessefællesskaber skal have mulighed for at finde steder, hvor man kan mødes og udfolde ideer i øvelokaler, værksteder eller lignende. Derudover kan det være, at der på ex. kajkanterne, hvor der alligevel skal stå en bænk, en lygtepæl, et læskur eller andet, bliver mulighed for at indtage og indrette mindre midlertidige rum. At den grønne kile, bliver udstyret med finurligheder,

Man kunne overveje, at tage unge med på råd – inddrage dem fra starten, det aftvinger respekt fra de unge.

I forhold til gruppen af udsatte unge, kan det være svært at forudsige og bygge noget til, da det jo i sagens natur, ofte er noget de bare vil tage afstand fra. De erobrer selv. De har det med at erobre fysiske områder, som de selv synes passer dem (som et fællesområdet i kælderetagen på Ryssensteen Gymnasium). Åbne rum, lukkede rum, fleksible rum, faste rum, multifunktionelle rum, grønne rum, sorte rum osv..... Der skal være noget for en hver.

5.5.4

Idébank til arbejdet med unge

Der er en lang række faciliteter som kan tilgodese de unges behov for steder de kan opleve som 'deres'. Det skal sikres at de unge har adgang til egne områder eller har mulighed for at benytte / dele faciliteter med andre.

- Kreative områder (musik, teater, billedkunst osv.....)
- Pauseområder, lounge, indendørs opholdsmuligheder
- Boldbaner af forskellig slags
- Basketboldkurve rundt omkring
- Køkkenfaciliteter - både inde og ude
- Bassiner
- Sport på vandet: sejl, ro, kajak, kano, vandski, dykning, windsurfing osv.....
- Fiskeri
- Bål, røgeri o.lign...
- Amfiteater ved vandet
- Diverse pontoner til forskellige formål

5.6

Vand

5.6.1

Introduktion til vand

Vandet er et nærværende vilkår for skolen og institutionen og det omkringliggende fysiske miljø, og børn, unge og voksne er lige så nærværende som aktører på, i, under, over, og omkring det. Den konstante tilstedeværelse af vandet er med til at skabe grobund for fundamentale læreprocesser.

Vandet og havnen omkring en ny skole og nye institutioner, er portene til et nyt og anderledes rum at bevæge sig i, at lege og lære i. Det betyder også at der stilles nye udfordringer til børn og voksne, både omkring sociale relationer og kompetencer og til færdigheder og sikkerhed.

Når vi skal lege og lære i og omkring vandet, kan vi møde det på 3 måder, opleve vandet indenfor 3 aspekter, hvilket beskrives efterfølgende.

5.6.2

Vandet som element

Det maritime element: Her lærer vi at færdes i og omgås dette fremmede element respektfuldt, med det formål at få positive erfaringer med havet/vandet. Den uorganiserede leg i vandet gør os trygge ved dette anderledes element. Vi flyder, dykker, vender op og ned og mister nogle gange orienteringen, men gør vi det fra en tidlig alder, bliver vi fortrolige med modstanden, opdriften, bølgerne og strømmen. Det er også her vi bare nyder udsigten til og nærheden af vandet. Det at side på kajen og se livet på og i vandet, inspirerer og er ofte grobund for refleksion.

5.6.3

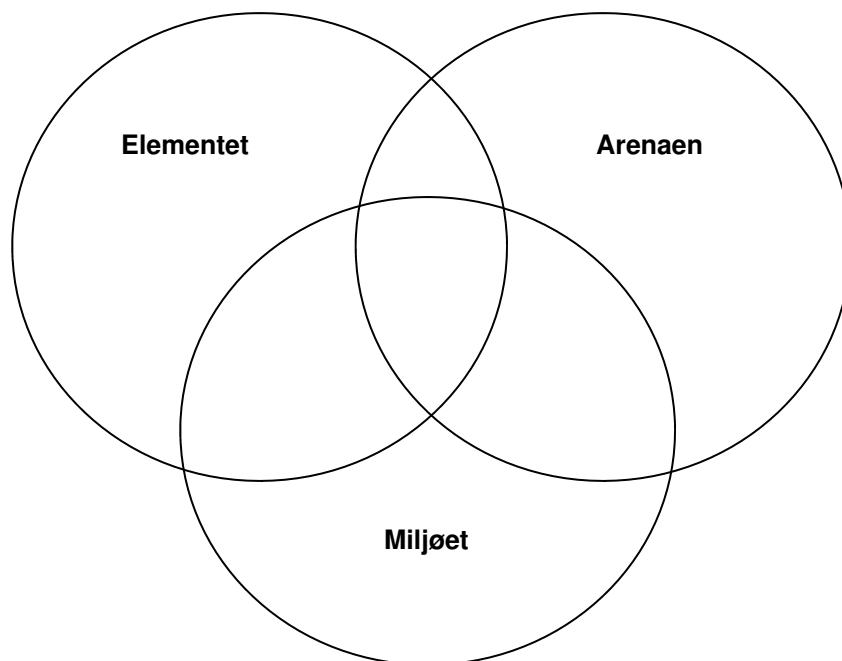
Vandet som arena

Den maritime arena: Her er havet arenaen for alle de fysiske aktiviteter, sejlads og vandsport. Her opfindes og afprøves vi nye former for vandsportsgrene og aktiviteter. Der skal samtidigt være plads til de traditionelle baner og rum for velkendte vandsportsgrene. Vi konkurrerer, øver os på, i og under vandet og træner med og uden udstyr og fartøjer.

5.6.4

Vandet som miljø

Det maritime miljø: Her arbejder vi med kendskab til og respekt for vandet som et uundværligt levested for mange levende væsener og planter. "I vandet er ingen dyr, fisk og planter er grimme, ulækre eller farlige - de er tilpassede og nødvendige". Vi lærer konkret og leger med biologien, morfologien og meteorologien, vi bygger og navigerer kendte og ukendte fartøjer og vi arbejder med udvikling af nye bæredygtige energier fra og udnyttelser af vandet.

Det er i sammenfaldet mellem 2 eller alle 3 møder, at vi skaber sammenhæng, mening. For at opnå forståelse og respekt for dette anderledes element, er det vigtigt ofte at møde vandet i feltet mellem alle 3 tilgange.

5.6.5

Sikkerhed – overgange og adgange

Ingen er for små eller gamle til at omgås vandet. Starter vi tidligt med at møde vandet – som element – får vi alle et fornuftigt og respektfuldt forhold til det. Blot vi møder det med erfarne og trygge personer omkring os og i et rum vi kan overskue.

Sikkerheden omkring vandet og havnen handler derfor om *overgange* og *adgange*. Overgange er både i overført og konkret betydning. I overført betydning menes de pædagogiske faser som vi fra spæd af gennemløber mange gange i de første årtier. Det kan være forskelligt hvornår vi gennemløber dem ligesom der kan være forskel på de kompetencer og færdigheder vi har, når vi udvikles i en bestemt alder. Vandet er ligeglad, så vi voksne må sikre nogle fornuftige og overskuelige rammer og rum, der tager højde for denne udvikling.

Her kommer de konkrete overgange i spil. Vi skal skabe tydelige overgange (barrierer) de steder, hvor vi ikke ønsker, at børnene skal møde vandet eller hvor vi ikke har overblik over tilfældige hændelser. Det kan være mure og hegn, men det kan sagtens være de overgange der også findes i naturen; de store sten i strandkanten, sivene langs søen, revlen på lavt vand osv.

På den anden side skal vi også skabe adgange – masser af forskellige, spændende og inspirerende overgange. Hvem kan ikke huske sit første møde med åen, hvor man sad på brinken og kiggede på haletudserne eller det første hovedspring fra 3 meter vippen?

Under alle omstændigheder skal der være voksne tilstede som have overblik over de vandrum der er en del skolen og institutionerne. Og de skal være kvalificerede voksne, med uddannelse i livreddende førstehjælp og bestået bassinprøve – alle uden undtagelse. De bliver jo "gårdvagter" i en havn.

5.6.6

Idébank til arbejdet med vand

Vandet optræder i naturen på mange måder og i mange former; dybt, lavt, fossende, koldt, varmt, stille, rindende, bølger, formerne er runde aflange, firkantede.

På arealerne omkring skolen skal der være mulighed for at møde vandet på så mange af disse måder som muligt. Umiddelbart bør der tænkes i etablering af nogle af følgende former (de understregede er et minimum, opstillet i vilkårlig rækkefølge):

- Dyb tank: med bane til dykning og afprøvning af trykforskelle og temperaturgradienter, lys/mørke.
- En sø: til at fiske, lege i vandkanten, bygge tømmerflåder, undersøge naturlivet.
- Et lavtvandsområde: til leg for de mindste, mulighed for en skøjtebane om vinteren.
- En strand: til at byggesandslotte, bade, sole sig.
- Et svømmebassin: til træning, konkurrencer, leg og sikkerhedsøvelser, gerne 50 m.
- Et eller flere akvarier: i forskellige størrelser, faste og mobile til at studere fisk og havdyr, røre ved dem og svømme med dem.
- En rindende å: til at se og mærke vandet i bevægelse, lege med vandenergi.
- En dok: tør/våd, til reparation og søsætning.
- En bedding: til små og store både.
- Det flydende klasseværelse: børnenes eget flydende værksted og klasserum.
- En lagune: til leg, kano- og kajaksejlsads
- En scene i vandet: til opførelser af shows, teater, musik.
- Et dambrug: til opdræt af egne fisk, biotopstudier, selvfølgelig økologisk ex. karpedam.
- En fos: til sejlsads med kajaker, flåder, kanoer.
- En bølgemaskine.

Formerne eller vandrummene kan etableres i sammenhæng med hinanden, som i naturen. Der bør dog tages højde for sikkerheden i placeringen af flere af dem.

Nogle af de måder hvorpå vand optræder kan det blive vanskeligt at etablere på området. Eksempelvis en fos og bølgerne på havet. Så der skal etableres satellitter og/eller samarbejdsaftaler med andre institutioner og skoler eller steder som har en hensigtsmæssig beliggenhed. Eksempelvis så skolen får mulighed for at give eleverne oplevelsen af svømning i bølger og fri vind under sejlsads.

Samarbejdsmuligheder i forhold til vandaktiviteter og udnyttelsen af vandet kan illustreres med de 3 'S'-er"

- Satellit (med plads til ekspeditionsskib, kølbåde, vandskisport)
- Samarbejde (med erhverv og institutioner)
- Sejlsportsklubber (specialister, matchrace, extreme vandsportsport)

Kapitel 6 Fysisk rumlig beskrivelse

6.0.0 Introduktion og hoveddisposition

Projektkonkurrencen består af en institution og en 2-spors skole med fritidsordning. Den fysiske disponering og indretning af rum og lokaleområder er udtryk for nye og fremtidige behov for differentieret undervisning, varierede holdstørrelser og tværfagligt arbejde imellem fag og fagområder.

Den fysiske rumlige beskrivelse afspejler konkurrenceprogrammets intention om at skabe et samlet institutions- og skoletilbud fra 0-16 år, hvor lokaleområderne ligger i relation til beslægtede områder for samme aldersgruppe samt øvrige hensigtsmæssige funktioner. Derfor er beskrivelsen af institution, skole og fritidsordning med alle lokaleområder og faciliteter sammenfattet i ét kapitel, for at understrege den sammenhæng der ønskes imellem de forskellige faciliteter.

Efterfølgende er de overordnede områder beskrevet i en organisatorisk, aldersmæssig opdeling. De enkelte områders disposition, indretning og relation til andre områder vil blive beskrevet mere indgående efterfølgende i dette kapitel under de enkelte områder.

6.0.1 Fysiske rammer generelt

Københavns Kommune har vedtaget generelle retningslinier for disponeringen og indretningen af de fysiske rammer generelt. Herunder nævnes i uddrag hovedprincipper for indretning af basisområder, fagområder og områder til fritidsordninger mm.

Følgende overordnede principper foreslås for indretning af basisområder og faglige områder i de københavnske folkeskoler. Disse principper gælder både for skoler med KKFO / fritidsordning og for skoler med tilknyttede fritidshjem:

- Lokaler i basisområder indrettes til forskellig former for undervisning, aktiviteter og samvær.
- I basislokaler skal der være så lidt nagelfast inventar som muligt, så indretningen kan blive fleksibel.
- I basisområdet skal der være vand, strøm og netopkobling så mange former for undervisning kan finde sted.
- Lokalerne i de faglige områder skal kunne rumme flere funktioner til både faglige og tværfaglige formål.
- Traditionelle faglokaler, som kun kan anvendes til ét fag, indrettes ikke.
- Der indrettes faglige områder, hvor de fag, der er beslægtede, ligger i forbindelse med hinanden. På den måde kan man udnytte fælles depoter og faciliteter. Herved opnås en bedre udnyttelse af de fysiske ressourcer.
- Selvom lokaler indrettes med flere funktioner, er det vigtigt at bevare den særlige faglige atmosfære, som kendetegner faglige områder. Fagområdet skal stadig kunne noget andet og mere end basisområdet.
- De faglige områder skal i princippet kunne benyttes af alle aldersgrupper, og de indrettes, så det er sikkerhedsmæssigt forsvarligt, at også yngre børn benytter lokalet.
- Det skal være muligt at grupper af børn fra indskolingen, mellemtrinnet og de store elever arbejder samtidig i områderne.
- Det skal være muligt, at mindre grupper arbejder selvstændigt i fagområderne.

6.0.1 Institution

Indenfor institutionen (daginstitution 0-5 årige) er børnene organiseret omkring:

- Vuggestue (0-3 årige)
- Børnehave (3-5 årige)

Integreret med skolens basisområde for indskolingen med fritidsordning.

6.0.2

KKFO / fritidsordning

I skolens fritidsordning (Københavns Kommunes Fritids Ordning) er børnene organiseret omkring:

- Fritidstilbud (6-9årige)

Integreret med skolens basisområde for indskolingen og institution.

Udenfor projektkonkurrencen, men som en del af idéskitserne skal skitseres en mulig udvidelse med:

- Fritidsklub (10-14 årige)
- Ungdomsklub/ungdomshus (15-16 årige)

Integreret med skolens basisområde for mellemtrin hhv. overbygning.

6.0.3

Skole

Inden for skolen er eleverne organiseret omkring basisområderne som er samlet i 3 områder for de forskellige aldersgrupper:

- Indskolingen 0. til 3. klassesetrin (6-9 årige)
- Mellemtrin 4. til 6. klassesetrin (10-13 årige)
- Overbygning 7. til 9.klassesetrin (14-16 årige)

Integreret med institution og fritidsordning for pågældende alderstrin.

6.0.4

Fagområder

Den mere fagspecifikke undervisning er samlet i 3 store fagområder:

- Science / naturvidenskabeligt område med fagene:
Fysik/kemi
Biologi
Geografi
Natur/teknik
Hjemkundskab

Science / naturvidenskabeligt område forberedes for samarbejde med evt. uddannelsesbygning / sciencehus (under idéskitser) ved evt. fremtidig opførelse af disse.

- Praktisk-æstetisk område med fagene:
Billedkunst
Håndarbejde
Sløjd
- Kropsligt-musisk område med fagene:
Sang/musik
Gymnastik/idræt

Kropsligt-musisk område forberedes for integration af skolens idrætsfaciliteter med evt. off. idrætsfaciliteter (under idéskitser) ved evt. fremtidig opførelse af disse.

6.0.5 **Pædagogisk område**

Indeholder faciliteter til indsamling, bearbejdning og formidling af faglig viden og informationer til undervisningen. Det pædagogiske center består af:

- Pædagogisk center
- Pædagogisk værksted
- Central lærerforberedelse

6.0.6 **Administration, ledelse og personaleområde**

Indeholder områder for den daglige administration af alle faciliteter i det samlede kompleks, institution, skole, fritidsordning og evt. idrætsfaciliteter samt evt. fritidsklub/ungdomsklub.

- Administrationsområde
- Ledelseskontorer
- Mødefaciliteter
- Lærero-phold og pauseområde
- Faciliteter til det øvrige personale

6.0.7 **Øvrige områder**

Her nævnes øvrige faciliteter og områder på skolen som ikke umiddelbart hører under de foregående:

- Sundhedsklinik/tandlæge
- Skolebod – madudlevering – caféområde
- Teknik
- Centrale depoter
- Kælder med sekundære funktioner, sikringsrum, installationer mm.

6.0.8 **Idéskitser (beskrevet i kapitel 7)**

Ved siden af projektkonkurrencen ønsker Københavns Kommune skitseret evt. fremtidige udvidelsesmuligheder. Faciliteterne beskrives separat i efterfølgende kapitel, men nævnes kort her, da de skal medtænkes i den samlede disposition:

- Evt. idrætsfaciliteter
- Evt. fritidsklub, ungdomsklub/hus (ligeledes nævnt under 6.0.2)
- Evt. uddannelsesbygning / sciencehus

Projektkonkurrencen skal kunne opføres uafhængigt af forslag under idéskitser. Ingen faciliteter, bygninger eller andet beskrevet under idéskitser må være en forudsætning for realiseringen og opførelsen af faciliteter i projektkonkurrencen.

6.1 **Basisområder samlet (skole, institution, fritidsordning)**

6.1.0 **Indledning til basisområder**

Basisområderne er rammen om institutionens, skolen og fritidsordningens daglige liv. Basisområderne er samlet i 3 områder for de forskellige aldersgrupper, i tæt relation til følgende andre områder og faciliteter:

- Indskolingens basisområde 0. til 3. klassetrin (6-9 årige)
Institution (vuggestue, børnehave) (0-5 årige)
KKFO / fritidsordning (6-9 årige)
- Melletrinnets basisområde 4. til 6. klassetrin (10-13 årige)
Forberedt for fritidsklub (beskrevet under idéskitser) (10-13 årige)
- Overbygningens basisområde 7. til 9.klassetrin (14-16 årige)
Forberedt for ungdomsklub (beskrevet under idéskitser) (14-16 årige)

Efterfølgende beskrives først basisområderne generelt, med de rum, områder og faciliteter som er fælles for alle 3 basisområder. Derefter beskrives de enkelte basisområder med de områder, rum og faciliteter som er særlige for de enkelte basisområder.

6.2 Skolens basisområder generelt

6.2.1 Indledning basisområder generelt (skole)

Basisområdet skal udfordre børnene til at lære nyt og fordybe sig, understøtte gruppefølelsen samtidig med at den enkelte har mulighed for at være hovedperson i eget rum med sine egne ting. Der er en sammenhæng mellem børn opfattelse af et miljø der er stimulerende for indtryk af sansemæssig karakter og deres udvikling og dannelse, derfor er det af stor betydning at man ikke slækker på kravene til æstetikken.

Variation i rumlighederne, forskel i loftshøjder og gulvflader, trapper, kroge, hjørner, hemse giver mulighed for den sansemæssige stimulation og for udnyttelsen af basisrummene og fællesområderne. Uforudsigelighed i rumlighederne kan optimere den enkeltes mulighed for at finde sit "rum" for læring i den givne situation.

Materialer, indretning og inventar skal virke fremmende for børnenes og de unges aktiviteter. Det er vigtigt at der skabes plads til dokumentation, . Når man bevæger sig rundt på institutionen og skolen oplever man hvad der optager børnene og de voksne i de forskellige områder. Aktiviteterne sætter sig spor ikke kun i bevidstheden, men også håndgribeligt.

Det er vigtigt at alt ikke skal foregå i basisområdet. Pausen skal udnyttes til at møde børn og unge fra andre basisgrupper. Derfor vægtes fælles rum til pausen som anvendes af hele skolen så som kantine, bibliotek, bevægelsesrum, udearealer og transportveje som læringsstier.

6.2.2 Holdområder/klasseområder (skole)

Holdområdet/klasseområdet giver mulighed for at det større hold og klassen med op til ca. 28 elever kan samles i uforstyrret undervisning. Holdområderne grupperer sig således at flere holdområder kan slås sammen for at muliggøre sammenhængende projektundervisning for op til 60 elever.

6.2.3 Gruppeområde (skole)

I tilknytning til to holdområder findes et gruppeområde for arbejde i mindre holdstørrelser, ligesom fællesområdet indeholder borde og stole til individuelt arbejde og arbejde i mindre grupper.

6.2.4 Depoter (skole)

I tilknytning til to holdområder/klasseområder med gruppeområde findes et depot. Det kan både benyttes til at opbevare materialer til de enkelte holdområder, men også børns og elevers arbejder, hvis disse strækker sig over flere dage og skal låses inde.

6.2.5 Fællesområde med køkken (skole)

Holdområder, gruppeområder og KKFO / fritidsordning grupperum i skolens 3 basisområder er beliggende omkring fællesområder med køkken. Fællesområdet er samlingspunktet i basisområderne og er indrettet så det giver overskuelighed og samler hvert af basisområdernes faciliteter.

Det er muligt at benytte fællesområderne til en lang række aktiviteter. Mindre hold, grupper og enkelte elever kan trække herud for at arbejde individuelt eller med

gruppearbejde. Det er et naturligt mødested for de 3 basisområder, ligesom eleverne ofte vil søge herud i pauser imellem undervisningen.

Fællesområdet bliver et vigtigt område i forhold til at give de forskellige områder indenfor basisområderne deres egen karakter, så børn, elever, pædagoger og lærere føler et tilhørsforhold til netop deres område, som adskiller sig fra de øvrige områder i basisområderne.

6.2.6 Pauseområde med lockers og toiletter (skole)

I tilknytning til fællesområderne ligger pauseområder hvor eleverne kan mødes, opholde sig og slappe af i pauser mellem undervisningen. Det vil også være muligt for elever at sætte sig herhen for at arbejde individuelt. Pauseområdet har en central og synlig placering i relation til basisområdernes fællesområder som de i dagligdagen vil fungere sammen med.

Pauseområderne skal gøres indbydende og give lyst til at opholde sig i. De vil naturligt sammen med fællesområderne kunne give de enkelte områder i de forskellige basisområder en egen karakter, forskellig fra de andre.

6.2.7 Decentralt personale- / lærerområde (skole)

Hvert basisområde indeholder et decentralt personale- / lærerområde. Her kan pædagoger, lærere og andet personale som arbejder i basisområderne forberede sig, holde mindre møder i pædagog- og lærerteams, planlægge aktiviteter og undervisning.

De decentrale personale- og lærerområder er kendetegnet ved høj grad af faglighed, og kan tones i indretning og disponering, så de passer til behovet i det basisområde de er beliggende i.

De decentrale personale- og lærerområder skal være synlige og tilgængelige for børn, elever, forældre og andre ansatte i det samlede kompleks, og vil naturligt ligge i tilknytning til basisområdernes fællesområder.

6.3 Indskolingens basisområde

6.3.0 Indledning til indskolingens basisområde

Basisområderne deles op i grupper på ca. 60 elever. Et team af lærere er knyttet til børnegruppen som kan være organiseret på forskellig vis – horisontalt eller vertikalt – efter hvilke principper skolen lægger til grund. Hver basisgruppe har passende faciliteter til toiletter og garderober samt arbejdspladser for individ, gruppe og plenum og lærernes forberedelse. I basisområderne er det muligt at lærerne kan forberede sig på lige fod med eleverne.

Indskolingens basisområde ligger i tæt relation til institutionen (vuggestue og børnehave) for de 0-5 årige, og rummer skolens indskoling fra 0. til 3. klassetrin (6-9 årige) og KKFO / fritidsordningen (6-9 årige).

De tætte relationer mellem institution, skole og fritidsordning muliggør en fælles fleksibel udnyttelse af rum og faciliteter imellem de forskellige områder.

Forslagsstillerne skal fremkomme med forslag som viser en hensigtsmæssig disponering og opdeling af de enkelte områder, som både giver overskuelighed og tætte relationer mellem de enkelte områder, og på den anden side strukturerer områderne i overskuelige enheder, med forskellig karakter der giver børn og voksne mulighed for at identificere sig med 'deres' område, giver et tilhørsforhold og hjemfølelse.

6.3.1 Indskolingens fællesområde (skole)

Centralt i indskoling er det fællesområde som deles på lige fod mellem fritidsordning og skole. Basisområder for klasserne og fritidsordningen støder op til fællesområdet med mulighed for at det kan deles op i mindre afdelinger, værksteder eller nicher. Det er her de fælles værkstedsfunktioner holder til, hvor der er computere til indskolingsværkstedet, køkkenfaciliteter som kan danne rammen om et socialt samvær, værkstedsvogne til f.eks. natur og teknik og billedkunst, høvlebænke, depotrum, reoler med bøger.

I fællesområdet skal der være aktivitetsmuligheder for både fritid og undervisning, plads til fælles samling/information, fremlæggelser/fremførelser, udstillinger, fysisk udfoldelse af mange slags. Området må kunne rumme aktiviteter der spænder fra planlagt undervisning til ikke struktureret fritid.

Det skal være naturligt at tage udendørs fodtøjet af og varme i gulvet vil anspore til at inddrage gulvarealet i højere grad som værested/arbejdssted. Der skal naturligvis være passende opbevaringsplads til fodtøjet.

6.4 Institution

6.4.0 Institutionsområdet generelt

Institutionsområdet er placeret i tæt relation til basisområdet i skolens indskolingsdel, således at børnene vil opleve en glidende overgang mellem livet i institutionen fra 0-5 år og overgangen til skolelivet fra deres 6. år. Det skal samtidig placeres og disponeres på en måde, så det får en klart opfattelig identitet og kan identificeres som et selvstændigt område.

Placering og disponering skal understøtte en mulighed for tæt samarbejde om rum og faciliteter, således at ledige rum og områder frit kan benyttes mellem institutionen, skolen og fritidsordningen hvor det er hensigtsmæssigt i hverdagen, f.eks. dele fællesområderne, benytte grupperum og holdområder når disse er ledige etc.

Institutionerne skal placeres, så de indgår som en naturlig og harmonisk del af det samlede byggeri som en del af byggeriets arkitektoniske og funktionelle helhed. Samtidig skal institutionsdelen byde på eget særpræg eller kendetegn, så den bliver et trygt og genkendeligt landemærke for de fremtidige brugere.

6.4.1 Disponering og relationer (institution)

Institutionens rum og funktioner skal placeres i tæt kontakt med skolens indskoling og fritidsordning, så de enkelte faciliteter kan have fælles udbytte af beslægtede områder. Forslaget skal disponeres således at faciliteterne kan bruges fleksibelt i løbet af dagen. Det er et mål at børnene oplever sammenhænge mellem de forskellige aldersgrupper, således at adskillelsen mellem leg og læring ikke bliver så markant som den kan opleves mellem traditionelle daginstitutioner og skoler med adskilt beliggenhed.

Institutionsområdet omfattende i alt 5 grupper for børn mellem 0 og 5 år skal integreres og sammenbygges optimalt med skolen samt fritidshjemsgrupperne (KKFO / fritidsordning – Københavns Kommunes Fritids Ordning). Institutionsdelens lokaleområder skal ligge optimalt i forhold til lokaleområder i skolen for tilsvarende aldersgrupper.

De 5 grupperum og tilhørende birum i institutionsdelen samles omkring fællesområder med tilhørende legerum, således at institutionsområdet kan benyttes på flere måder: f.eks. som integreret institution med 3 vuggestuegrupper og 2

børnehavegrupper, som ren vuggestueinstitution eller som ren børnehaveinstitution alt efter hvordan behovet i lokalområdet ændres.

Børnenes liv i institutionerne skal være præget af trygge rammer, genkendelighed og identifikation. De mindste børn opdeles i grupper, som hver især har et tilholdssted, der fungerer som deres trygge base i institutionen. Gruppernes tilholdssteder må gerne have forskellige rumlige karaktertræk og dermed understøtte det enkelte barns mulighed for at føle et tilhørsforhold til sin gruppes område i institutionen.

6.4.2

Gruppeområder (institution)

Gruppeområdet består af større grupperum med mindre opholdsrum og et depot i direkte forbindelse, således at rummene fx via brede dørpartier kan opleves som en sammenhængende rumlighed.

I udformningen af grupperum og tilstødende rum skal der lægges vægt på rumdannelser, der giver mulighed for forskelligartede lege, baseret på rum og rumforløb med flere og åbne anvendelsesmuligheder.

Samtidig skal der være et udvalg af rum, der kan huse forskellige typer aktiviteter indenfor kreative, kropslige, værkstedsprægede og mere rolige aktiviteter.

Intentionen med institutionerne er at forholde sig frit til størrelserne på de enkelte rum med det formål at tilvejebringe et antal rum med forskellige funktioner, fx robuste rum med værksteds karakter, rum til stille sysler, rum til at gemme sig i, rum til at boltre sig i.

Det kan overvejes om grupperummene kan placeres ved siden af hinanden adskilt af lette skillevægge, således at evt. fremtidige ønsker om at ændre på institutionsdelens rumdisponering kan gennemføres blot ved ændringer af lette skillevægge.

Gruppeområder har sammenhæng med fællesområde/legerum som bliver det samlede område for gruppeområderne. I umiddelbar tilknytning til de enkelte grupperum findes et toilet/puslerum samt garderobeområder. Der tages i forslaget stilling til, om garderobeområder skal disponeres adskilt for hver enkelt gruppe eller samlet i et eller flere garderobeområder

Hver børnegruppe skal have et hjemsted, et grupperum på 37-45 kvm. Rummene disponeres således, at der til hver gruppe naturligt kan tilknyttes et af de andre opholds-/aktivitetsrum.

6.4.3

Garderobeområde og toilet/puslerum (institution)

Garderoberum indrettes med hylder og knager til hvert enkelt barn, med tilstrækkelig plads til at opbevare både sommertøj, vintertøj, skiftetøj og regntøj/gummistøvler samt en taske. På markedet findes en række garderobesystemer som giver plads til dette samt indeholder en lille bænk som barnet kan sidde på mens det selv tager tøj af og på eller bliver hjulpet. Til hver af de 5 grupper skal der være plads til 22 børnegarderober.

Hvert puslerum skal rumme plads til 2 pusleborde med indbyggede vaske, 2 toiletter, vaskerende til børnenes håndvask mm. samt opbevaringshylder.

6.4.4

Fællesområder (institution)

Fællesområderne er det samlede element hvorom livet i grupperne orienterer sig. Det er her den mest aktive leg udfolder sig, det er her børnene fra de forskellige grupper kan mødes om forskellige typer af aktiviteter, det er her vuggestuebørnene

første gang kan udforske større, mere 'offentlige' rum med adgang til andre rum med andre børn –og endnu længere borte fornemme de større børn i skole og fritidsordningen. Fællesområderne skal omfatte et udvalg af rum, der kan huse forskellige typer aktiviteter indenfor kreative, kropslige, værkstedsprægede og mere rolige aktiviteter.

De større børn og deres mere aktive leg vil kunne udspille sig igennem rumforløbene i de enkelte gruppeområder og igennem fællesområdet der således kommer til at binde de forskellige gruppeområder sammen.

Rummene gives en karakter i disponering, materialer og indretning som på den ene side inspirerer den mindste aldersgruppe og skaber trygge rammer for børnenes udforskning af rummet udenfor deres trygge base – på den anden side indrettes områder, der stimulerer den mere aktive leg blandt de større børn i institutionen.

Nogle af rummene kan placeres i umiddelbar sammenhæng, adskilt af et bredt døparti, som giver mulighed for at opleve mindre rum som en sammenhængende rumlighed.

Fællesområdet med legerum indrettes med meget opbevaringsplads på reoler og i skabe. Der tænkes generelt i at udnytte alle muligheder for at skabe små nicher, siddemuligheder, gode muligheder for de mindste børn til at holde og rejse sig. Rummene disponeres så de ikke opdeles af gangarealer og ganglinier.

6.4.5 Generelt om fælles faciliteter (institution)

Institutionsdelen skal indeholde fælles faciliteter til den daglige drift. Det består af køkkenet med tilhørende depot, vaskerum, rengøringsrum, depotrum mm. De fælles faciliteter skal placeres så de bliver en synlig del af livet i institutionen, både for at skabe enkle funktionelle sammenhænge med logiske rumforløb, men også for at give børnene et tydeligt billede af, hvad der skal til for at få deres institution og deres hverdag til at fungere. Børn lærer generelt meget om livet ved at iagttage nødvendige hverdagsaktiviteter, og en klar disponering af rummene og deres indretning kan understøtte børnenes oplevelse af livet og hverdagen i institutionen.

6.4.6 Køkkenet (institution)

Køkkenet i en institution skal opfylde mange behov på én gang: først og fremmest skal det være en effektiv arbejdsplads der skal fungere optimalt med det nødvendige udstyr for tilberedningen af børnenes mad, det skal være nemt at komme til for personalet generelt i forbindelse med arrangering af dagens frukost og øvrige pauser med indtagelse af frugt, brød, kage eller andet i grupperne, det skal kunne fungere ved større arrangementer og møder med deltagelse af forældre. Og ikke mindst skal det være en oplevelse for alle i institutionen, børn og voksne, at følge med i køkkenets aktiviteter i løbet af dagen. Det skal således placeres meget centralt og synligt, med en lettilgængelig disk eller køkkenbord hvor børnene kan følge med i aktiviteterne.

Køkkenet indrettes efter principper for køkkener i daginstitutioner. Det skal have et depot i umiddelbar tilknytning, med let adgang direkte fra køkkenet. Der skal være direkte adgang fra det fri, således at varer enkelt kan leveres. Og der skal være direkte adgang til gård med affaldscontainere.

6.4.7 Depotrum, vaskerum, rengøringsrum (institution)

Institutionen skal have gode faciliteter til vask, tørring, opbevaring af rengøringsartikler og –midler samt et fælles depotrum.

6.5 KKFO / fritidsordning

6.5.0 KKFO / fritidsordning generelt

Fritidsordningen er placeret og disponeret i tæt relation til skolens indskolingsdel, således at børnene vil opleve en glidende overgang i hverdagen mellem skoletid og tiden i fritidsordningen. Placering og disponering skal understøtte en mulighed for tæt samarbejde om rum og faciliteter, således at ledige rum og områder frit kan benyttes mellem institutionen, skolen og fritidsordningen.

Den tætte relation mellem institutionen og skolens indskoling / fritidsordning vil give mulighed for god sammenhæng mellem livet i institutionen fra 0-5 år og overgangen til skolelivet fra deres 6. år.

Det er et mål at børnene oplever sammenhænge mellem de forskellige aldersgrupper, således at adskillelsen mellem leg og læring ikke bliver så markant som den kan opleves mellem adskilt placering af skole og fritidsordning.

Fritidsordningen skal integreres fuldt i skolens indskoling, og være en naturlig og harmonisk del af indskolingens basisområde, og som en fuldt integreret del af byggeriets arkitektoniske og funktionelle helhed.

6.5.1 Grupperum (KKFO / fritidsordning)

Fritidsordningen har en række grupperum som naturligt placeres i skolen basisområde for indskoling. Placering og disponering skal understøtte en mulighed for tæt samarbejde om rum og faciliteter, således at ledige rum og områder frit kan benyttes mellem institutionen, skolen og fritidsordningen.

Grupperummene skal være en fleksibel ramme om børn og voksnes aktiviteter i fritidsordningen og de indrettes men henblik på optimal udnyttelse af alle flader til opbevaring, fremvisning af arbejder, forskellige muligheder for ophold og arbejde. Skabe, reoler, vinduesnicher og –karme, hylder, glasmontrer som kan tjene flere formål. F.eks. kan brede vindueskarme både fungere som reol, fremvisning af kreative arbejder samt være arbejdsplads, sidde- og opholdsmulighed.

6.5.2 Personalerum morgenåbning / samtalerum (KKFO / fritidsordning)

I tilknytning til fritidsordningen (KKFO / fritidsordning) findes et modtagerum / personalerum som benyttes til den tidlige morgenåbning inden skolen åbner. Her er opholdsmulighed for en medarbejder.

Personalerummet for morgenåbning skal ligge centralt og synligt i forhold til indgangen til fritidsordningen, ideelt set både i forhold til hovedadgangen gennem skolen, samt såfremt der disponeres med en mere decentral indgang til fritidsordningen, som benyttes ved den tidlige morgenåbning.

Personalerummet til den tidlige morgenåbning kan desuden benyttes til samtalerum mellem personale i fritidsordningen og forældre, samt til øvrige samtaler og mindre møder.

6.6 Melletrinnets basisområde (skole)

6.6.0 Indledning til melletrinnets basisområde (skole)

Melletrinnets basisområde rummer skolens 4. til 6. klassetrin (10-13 årige), og skal forberedes til at kunne udvides med en fritidsklub (ligeledes 10-13 årige).

De forskellige rum, områder og faciliteter som mellemtrinnets basisområde rummer, er beskrevet generelt under 6.1 Basisområder samlet.

Basisområdet skal disponeres med tætte relationer mellem lokaleområderne, som muliggør en fælles fleksibel udnyttelse af rum og faciliteter. Forslagsstillerne skal fremkomme med forslag som viser en hensigtsmæssig disponering og opdeling af de enkelte områder, som både giver overskuelighed og tætte relationer mellem de enkelte områder, og på den anden side strukturerer områderne i overskuelige enheder, med forskellig karakter der giver børn og voksne mulighed for at identificere sig med 'deres' område, giver et tilhørsforhold og hjemfølelse.

6.6.1

Basisområder for mellemtrin (skole)

Børn i denne aldersgruppe udforsker deres omverden på en nysgerrig og begejstret måde. De er aktive og meget videbegærlige. Der skal være andre udfordringer end i indskolingen. De forlader den trygge ramme som indskolingen var – er mere mobile og bevæger sig rundt på egen hånd. Det gør ikke noget at de skal bevæge sig for at opsøge de aktiviteter de gerne vil i gang med. De er storforbrugere af litteratur, og mange af de håndværksmæssige aktiviteter behersker de med større og større udbytte.

Fællesområdet her skal kunne rumme de samme former for aktiviteter som i indskolingen, men der er ikke det samme behov for værkstedsfaciliteter. Børnene vil i højere grad benytte de faglige områder. Fællesområdet vil have en funktion som arbejdsområde med computere og gruppearbejdspladser, samlingssted for fælles information og fremlæggelser, fælles hygge med køkkenfaciliteter, café, spillested og hjørner til mindre grupper fordybelse.

Fællesområdet deles på lige fod med fritidsklubben hvis basislokaler ligger i forbindelse hermed. Fritidsklub er for de 10 - 12 årige. I fritidsklubben er der ikke kontrol af fremmøde som i fritidsordningen. Arbejdet her er baseret på frie aktiviteter samtidig med at pædagogerne skal kunne arbejde målrettet med en enkelt ung eller en gruppe af unge som har særlig behov for støtte.

6.6.2

Evt. udvidelse med fritidsklub (under idéskitser)

Mellemtrinnets basisområde skal forberedes for en evt. fremtidig udvidelse med område for fritidsklub. Fritidsklubben er beskrevet under idéskitser. Fritidsklub kan evt. disponeres sammen med ungdomsklub (se evt. udvidelse af overbygningens basisområde) til et egentligt ungdomshus.

Mellemtrinnets basisområde skal kunne disponeres og etableres uafhængigt af hvorvidt der etableres fritidsklub eller ej.

6.7

Overbygningens basisområde (skole)

6.7.0

Indledning til overbygningens basisområde (skole)

Overbygningens basisområde rummer skolens 7. til 9. klassetrin (14-16 årige), og skal forberedes til at kunne udvides med en ungdomsklub (ligeledes 14-16 årige).

De forskellige rum, områder og faciliteter som mellemtrinnets basisområde rummer, er beskrevet generelt under 6.1 Basisområder samlet.

Basisområdet skal disponeres med tætte relationer mellem lokaleområderne, som muliggør en fælles fleksibel udnyttelse af rum og faciliteter. Forslagsstillerne skal

fremkomme med forslag som viser en hensigtsmæssig disponering og opdeling af de enkelte områder, som både giver overskuelighed og tætte relationer mellem de enkelte områder, og på den anden side strukturerer områderne i overskuelige enheder, med forskellig karakter der giver børn og voksne mulighed for at identificere sig med 'deres' område, giver et tilhørsforhold og hjemfølelse.

6.7.1 Basisområder for overbygningen (skole)

I overbygningen gælder de samme forhold som for mellemtrinnet. Basisområdet skal dække behovet for arbejdspladser, socialt samvær, undervisningsfaciliteter af forskellig art. Det er her fællesskabet i den enkelte klasse eller klasserne imellem dyrkes, her man afprøver sine meninger og får modspil, her man fremlægger sine projekter og bliver inspireret af andre.

Men det er ikke her al arbejdet foregår. Mange af undervisningsaktiviteterne vil foregå i de faglige områder eller uden for skolen. Der vil foregå en konstant omstrukturering af undervisningens form. Fra store grupper på to til tre klasser sammen, til mindre grupper á 10 til 15 elever, til tomandsgrupper eller den enkelte elevs selvstændige arbejde. Der vil være et stort behov for at lokalerne er fleksible og at inventaret let lader sig flytte - at der er mulighed for små nicher og store fællesarealer.

Fællesområdet i overbygningen kan deles med junior- og ungdomsklubben og er indrettet med køkken/café. Junior- og ungdomsklubbens basisområde ligger tæt herved.

Junior- og ungdomsklubben er et tilbud til de unge mellem 12 og 18 år. Klubbens opgave er at skabe aktiviteter og samværsformer i samarbejde med de unge for at fremme den enkeltes udvikling, selvstændighed og evne til at indgå i sociale fællesskaber. Herudover har klubben et forebyggende og støttende sigte i forhold til de unge på skolen og i kvarteret omkring skolen der har behov for støtte. Klubben skal medvirke til at de svageste unge kan få et styrket udgangspunkt for at kunne håndtere egen situation.

6.7.2 Evt. udvidelse med ungdomsklub (under idéskitser)

Overbygningens basisområde skal forberedes for en evt. fremtidig udvidelse med område for ungdomsklub. Ungdomsklubben er beskrevet under idéskitser. En ungdomsklub kan evt. disponeres sammen med fritidsklubsklub (se evt. udvidelse af mellemtrinnets basisområde) til et egentligt ungdomshus.

Overbygningens basisområde skal kunne disponeres og etableres uafhængigt af hvorvidt der etableres ungdomsklub eller ej.

6.8 Fagområder (skole)

6.8.0 Fagområder generelt (skole)

Faglige områder skal emne af det specifikke, det der ikke kan foregå andre steder. Det skal være fascinationen af særlige funktioner og indretninger der er det bærende – laboratorier, værksteder, atelier, eksperimenterier både udendørs og indendørs. Det er det funktionelle frem for det fagfaglige der er bestemmende. Lokalerne i de faglige områder skal kunne rumme flere funktioner til både faglige og tværfaglige formål. Traditionelle faglokaler som kun kan anvendes til et fag indrettes ikke.

Der indrettes faglige områder hvor de fag der er beslægtede, ligger i forbindelse med hinanden. På den måde kan man udnytte fælles depoter og faciliteter. Herved opnås en bedre udnyttelse af de fysiske ressourcer. Selvom lokaler indrettes med flere funktioner, er det vigtigt at bevare den særlige faglige atmosfære som

kendetegner faglige områder. Fagområdet skal stadig kunne noget andet og mere end basisområdet.

De faglige områder skal i princippet kunne benyttes af alle aldersgrupper, og de indrettes så det er sikkerhedsmæssigt forsvarligt at også yngre børn benytter området. Det skal være muligt at grupper af børn på forskellige alderstrin arbejder samtidig i områderne. Det skal være muligt at mindre grupper arbejder selvstændigt i fagområderne.

6.9 Praktisk-æstetisk område (skole)

6.9.1 Indledning

Den praktisk-æstetiske dimension handler om at sanse og erkende, forvandle og skabe, danne og udtrykke. Det er mere end de fire fysiske dimensioner: punktet, linien, rummet og tiden. Det er erkendelses-, udtryks- og arbejdsformer som har det kunstneriske og kulturhistoriske i sig sammen med praktiske færdigheder, altså håndværk i meget bred forstand.

Det skabende håndværksmæssige arbejde med fremstilling af ting med æstetisk og funktionel værdi og skabende billedarbejde tager udgangspunkt i børnenes nysgerrighed. Glæden og udfordringen ved at omsætte egne ideer, fordybe sig i processen og forvandle materialer til konkrete produkter skal vægtes.

Der er ikke en bestemt teknikrække eller faste discipliner man skal igennem, men der er et samspil mellem det praktiske arbejde og det mere teoretiske, f.eks. billedkundskab hvor man analyserer billeder, både egne og andres værker. Området har en selvstændig funktion som værkstedsområde med mulighed for den enkeltes fordybelse og den store gruppes fællesskab.

I et værkstedsområde placeres undervisningslokaler, værkstedsrum, maskinrum og depoter sammenhængende således at alle kan benytte faciliteterne, hver for sig eller samlet, i forbindelse med projektarbejder og temaundervisning.

Det er et stort område med passende depotplads til materialer i stor skala og store formater. Der skal være et område til at arbejde med det der sviner (ler, maling) og som kræver gulv afløb. Der skal være et område til det som kræver særligt godt lys til farvelære og arbejde med tekstiler. Et område hvor man kan arbejde med træting der støver og støjer og derfor kræver særligt udsug og støj dæmpning. Men der må meget gerne være en fælleszone med depoter og store arbejdsborde som kan benyttes af alle discipliner.

6.9.2 Det praktiske-æstetiske område generelt

Det praktiske-æstetiske område omfatter fagene :

- Billedkunst
- Håndarbejde
- Sløjd
-

Billedkunst og håndarbejde

Stiller krav om arbejde med formater og materialer der kræver plads og renhed, men også lokaler der kan tåle en vis tilsmudsning med både våde og tørre emner. Billedkunst, håndarbejde stiller krav om plads til stilfærdig fordybelse.

Sløjd

Stiller krav om arbejde med såvel teknikker, værktøj og materialer som arbejdsform og problemløsning. Dette stiller bygningsmæssige krav til depoter, maskinrum og en

række specialarbejdspladser der kræver overvejelser om støj, udsugning, brandsikkerhed m.v.

I stedet for at tale om egentlige faglokaler bør man tale om det praktisk/æstetiske område. I folkeskoleloven stilles der i bemærkningerne krav om at det praktisk/musiske skal indgå som en dimension i alle skolens fag. Da den praktisk/musiske dimension henter sine erkendelsesformer fra bl.a. billedkunst, håndarbejde og sløjd, vil det medføre at mange flere end lige netop faglærerne fra disse fag vil benytte dette område. Samtidig stiller projektarbejdsformen krav til arbejdsrum af en helt anden slags end det traditionelle klasseværelse, så også her vil det praktisk/musiske område blive brugt meget.

Man kan samle de forskellige værksteder omkring et fælles centralrum som alle kan benytte. Centralrummet skal være rummeligt uden for meget indbygget inventar. I direkte forbindelse hermed indrettes småværksteder og depoter som både kan være en del af centralrummet og lukkes af i små enheder når det er nødvendigt. Skabe og reoler til materialer kan være på hjul, så de sammen med værkstedsvogne let kan rulles der hen hvor man skal bruge materialerne. Der skal være en robust gulvbelægning, store robuste borde, taburetter der kan indstilles, edb-udstyr, projektor og god mulighed for udstilling af arbejder. I loftet eller i gulvet kan der installeres skinner med stikkontakter således at der er nemt at få en belysning der er tilpasset den aktivitet man netop er i gang med.

De enkelte værksteder eller fagområder skal udstyres således at de opfylder de faglige krav der stilles i læseplanerne, samtidig med at de virker indbydende og inspirerende og tilgodeser den specielle ånd og stemning der er i det pågældende fag. Hvis det er muligt, skal der være plads til arbejdsfællesskab i levende værkstedsområder med masser af gulvplads, højt til loftet og en bred dør for at lette arbejdet med store formater (fx teaterkulisser). Området skal have en selvstændig funktion som værkstedsområde med mulighed for den enkeltes fordybelse og den store gruppes fællesskab.

Det praktisk-æstetiske område skal indeholde følgende faciliteter og områder:

- Billedkunst vådt og tørt værkstedsområde
- Træværksted
- Håndarbejdsområde
- Decentralt personale- / lærerområde
- Depoter / wc

Værksteder og billedkunst

I billedkunst arbejdes i tre kategorier der stiller forskellige lokalemæssige krav: plane billeder, rumlige billeder og elektroniske billeder. De første to kategorier stiller krav om en vaskerende med plads til afsætning, det tredje om 1-2 edb-arbejdspladser med farveprinter. Væggene kan fra gulv til loft udformes som opslagsvæg.

At arbejde med billeder kræver et stort og varieret udvalg af værktøj og materialer. Det er en god ide at opbevare alle værktøjer, materialer og igangværende arbejder i et depot. Depotet placeres i umiddelbar tilknytning til værkstedsområdet således at gangbanerne bliver så korte og direkte som muligt. Her kan materialevogne, rulleborde og reoler også opbevares når de ikke bruges.

Keramikovnen kræver af arbejdsmiljømæssige årsager et rum for sig selv. Dette rum skal have mekanisk udsugning og kan samtidig fungere som depotrum for keramikarbejderne.

Værksteder og håndarbejde

I et værksted til håndarbejde skal der som i centralrummet være mulighed for en fleksibel belysning og tilslutningsmuligheder for symaskiner. Der skal være et klippebord samt plads til opstilling af strygebrædt. Ligesom i billedkunst er der behov for et depotrum hvor materialer, værktøj og igangværende arbejder opbevares. Her

skal ligeledes være plads til materialevogne, rulleborde og reoler. På et par af væggene skal der være plads til et par store trefløjede spejle.
Værksteder og sløjd

Mange aktiviteter stiller særlige bygningsmæssige krav når de skal indgå i et praktisk/musisk område. Fagområdet kræver depoter til de mange forskellige materialer, halvfærdige eleverarbejder og inspirationsmodeller. Det kræver maskinrum, gerne opdelt med ét til lærermaskiner og ét til elevmaskiner. Pga. lærerens tilsynspligt bør der være ruder mellem rummene. Sløjd kræver også en række specialarbejdspladser (støvfri lakering med tørrehylder, lodning/støbning samt de traditionelle sløjdaktiviteter, savning, slibning, høvling mv.) Alle disse aktiviteter kræver overvejelser om støj, udsugning, brandsikkerhed, nødstop mv. både med en sikkerhedslovmæssig og en praktisk/funktionel vinkel.

Sløjd kan opdeles i hård sløjd der har med hårde materialer som jern, sten, skrammel mv., og blød sløjd der har at gøre med træ, læder, horn mv. Hvis hård og blød sløjd skal foregå i samme lokale eller sammen med f.eks. billedkunst, kræver det meget rengøringsvenlige materialer og indretning. Det anbefales desuden at etablere mulighed for grøn sløjd i form af udendørs huggehus/huggeplads, udendørs smedeplads m.v.

6.10 Kropsligt-musisk område

6.10.1 Det kropsligt-musiske område generelt

Undervisningen tager udgangspunkt i børns umiddelbare lyst til at bruge krop og stemme, arbejde med fysisk udfoldelse og musisk, kunstnerisk udtryk.

Det kropslige musiske område omfatter fagene

- Idræt
- Musik
- Drama

Der skal være mulighed for at opleve, forstå og blive fortrolig med musik som lyttende, som skabende og som udøvende med særlig vægt på det vokale, at deltage i et musikalsk fællesskab og anskue musik i historiske, kulturelle og samfundsmæssige perspektiver. I praksis integreres disse områder, derfor skal der være plads til bevægelse og opførelse af det lærte, til grupper og hele klassens musiske udfoldelse samt til at lytte til og samtale om musik.

Kravene til idrætsfaciliteterne er også inde i en brydningstid. En idrætshal skal i videst muligt omfang tilgodese de traditionelle idrætsaktiviteter, men samtidig leve op til en række nye krav. Det drejer sig både om nye retninger inden for idræt og kropsaktiviteter og om nyudvikling inden for andre anvendelsesformer af salen, f.eks. teater, musik. Hvis der andre steder på skolen er etableret tilfredsstillende rammer til disse ting, behøver det ikke nødvendigvis medtænkes i idrætsområdet.

Musikundervisningen er delt ind i fire områder: sang, instrumentalspil, bevægelse og musiklære. I praksis integreres disse områder. Der skal være plads til bevægelse og hvor det lærte fremføres, til grupper og hele klassens musiske udfoldelse samt at lytte til og samtale om musik.

Hvis det er muligt kan musiklokalet placeres ved en større sal. Dette giver mulighed for at inddrage salen enten i undervisningen eller ved større musik- eller teaterarrangementer.

Fag der stiller krav om plads til bevægelsesmæssig udfoldelse. Idrætsfaciliteterne indgår ofte i skolens fælles arrangementer som samlings- og mødesal.

Det kropsligt-musiske område skal indeholde følgende faciliteter og områder:

- Musik
- Musikdepot
- Idrætssale
- Tumlesal
- Omklædning/bad
- Idrætsdepoter
- WC/pause

Idræt

I idrætssalen skal der kunne udfoldes flere aktivitetstyper: diverse boldspil (basketball på langs af salen samt træningskurve i siderne, volleyball, badminton, håndbold (hvor der er plads til det), hockey mål der også kan bruges til indedørs fodbold af de små), gymnastik, floorball, rulleskøjtehockey, klatring osv.

Hallen/salen må gerne have en utraditionel udformning som kan give den flere anvendelsesmuligheder, så fleksibilitet er også her et af nøglebegreberne. Et par mindre sale kan hensigtsmæssigt bruges til kampsport, aerobic, afspænding og lignende aktiviteter.

For at tilgodese børnenes behov for fysisk udfoldelsesrum, set i lyset af at de skal opholde sig i skolens område hele dagen, skal der være en tumlesal som kan bruges som idræts/ bevægelsesrum og til musik/drama. Her skal der være musik- og lysanlæg og depotrum til store madrasser. Geografisk skal salen placeres så den er tilgængelig for alle i indskolingen og fritidsordningen. I tilknytning til tumlesalen skal der være badefaciliteter til børnene.

I tilknytning til idrætshallen skal der være mulighed for at andre brugere af idrætsfaciliteterne kan dyrke det sociale samvær som er nært knyttet til idrætten, og selve salen skal også kunne benyttes til større arrangementer. Man bør derfor tænke på et tilstrækkeligt antal knager og toiletter samt en fornuftig indretning af adgangsveje, låse- og alarmsystemer der tager højde for de praktiske løsninger i forbindelse med udlån.

Drama

Drama og teatervirksomhed vil nogle gange foregå i skolens gymnastiksal og nogle gange i en aula eller centralrum. Der kan både være tale om elevernes egne dramaaktiviteter og om teatergrupper mv. der viser en forestilling for skolen.

Rummet bør være indrettet så der er mulighed for opsætning af projektører, kulisser mv., f.eks. med en række solide broer i loftet. Hvis broerne kan hæves og sænkes, er det en fordel. Ved i lofter, vægge og gulve at trække diverse kabler til lys- og lydanlæg med udtag en række fornuftige steder kan man for en forholdsvis beskedne udgift gøre styring af lys og lyd meget lettere. Dette kan godt gøres selv om man muligvis ikke har selve lys/lyd anlægget med i budgettet i første omgang.

Det skal understreges at disse installationer skal leve op til rummets fleksibilitet således at deres placering ikke låser rummets funktioner og orientering mere end højst nødvendigt. Løse scenemoduler til såvel musik som drama er at foretrække frem for store, stationære scener. En 'teaterkasse' kan måske rumme mange af de elementer der skal anvendes, og den kan suppleres med den mobile scene som er til udlån på Center for Undervisningsmidler.

Musik

Geografisk skal skolens musikområde ligge i direkte forbindelse med et "teaterrum" som også kan bruges af de lokale beboere, men det er en fordel at det kan lukkes af. Musikområdet må gerne bestå af to rum - et stort og et mindre - evt. et stort rum som kan deles op af lydtætte foldedøre. Der må gerne være mulighed for scene i begge lokaler som kan nedfældes i gulvet.

I forbindelse med musikundervisning skal fleksibiliteten også tænkes ind. Man bør tage højde for at små og store klassetrin ikke nødvendigvis har behov for samme instrumentarium. På små klassetrin er rytmeinstrumenter som f.eks. trommer, stavspil m.v. (Orff-instrumenterne) mere udbredt, mens de elektriske instrumenter er mere udbredte på senere klassetrin.

Akustikken i lokalerne bliver bedst hvis der f.eks. er skæve vinkler - ikke kun parallelle vægge -, trægulve, trælofter og ikke for mange hårde stenvægge. En væg med træskabe med lyddæpende flader kan være med til at regulere akustikken - ligesom gardiner også har denne funktion. Samtidig fungerer skabene uden sokkel som opbevaring af instrumenter, musikanlæg og mixerpult.

I forbindelse med musiklokalet skal der være et par mindre øverum til 5-6 personer - også her skal der være skæve vinkler - to depotrum og et rum med computere til redigering af indspilninger. Dørene skal være brede, og der skal ikke være dørtrin, man skal uden besvær kunne flytte instrumenterne - også trommesæt og flygel. Det er vigtigt at der er rigeligt med elinstallationer i væggene så man kan slutte sanganlæg o.l. til.

Fleksibiliteten m.h.t. brugen af trommer og rytmeinstrumenter kan udvikles ved etablering af en række kufferter eller vogne med en bestemt gruppe instrumenter således at disse kan bruges andre steder. Dette kræver dog meget disciplin/tilsyn.

Ved anvendelse af elektriske instrumenter bruger læreren ofte meget tid med at tilslutte, reparere og holde styr på ledninger og anlæg. Derfor anbefales såkaldte spilleskabe der f.eks. kan være et tofløjet skab hvor den ene halvdel indeholder hhv. bas- og guitarforstærker. Bas og guitar er tilsluttet og hænger på skabslågens inderside. Den anden halvdel indeholder PA-anlæg (sangforstærker) som også er tilsluttet, og tre mikrofoner hænger på skabslågens inderside. På denne måde kan læreren låse skabet op, tænde for én hovedafbryder og straks starte sammenspillet.

Lokalerne skal være højloftede og lyse, og dagslyset må gerne komme ovenfra.

6.10.2

Evt. sammenhæng med offentlige idrætsfaciliteter (under idéskitser)

Det kropsligt musiske område skal forberedes til at kunne fungere i optimal og tæt fysisk-rumlig og organisatorisk sammenhæng med en evt. senere opførelse af offentlige idrætsfaciliteter (som beskrevet under idéskitser).

Det er målet, at de samlede idrætsfaciliteter vil kunne fungere i en tæt fysisk forbindelse, således at det bliver muligt at udnytte de samlede faciliteter både til institutions- skole- og fritidsordningsformål samt til offentlige aktiviteter. Det skal dog fortsat være muligt at opdele faciliteterne således at idrætsområdet (hal, rum, baner, omklædning, depoter etc.) kan fungere adskilt og uafhængigt af samme faciliteter til de offentlige idrætsfaciliteter.

Det er en forudsætning, at hele det praktiske-musiske område med alle faciliteter, herunder idrætsfaciliteter, kan opføres uafhængigt af faciliteter beskrevet til de offentlige idrætsfaciliteter (under idéskitser).

6.11

Science / naturvidenskabeligt område

6.11.1

Det naturvidenskabelige område generelt

Området danner ramme om undervisning i flere fag:

- Fysik/kemi
- Biologi
- Geografi

- Natur/teknik
- Hjemkundskab

Der er et behov for at sætte fokus på dette område for at eleverne skal få forståelse for sammenhæng i den verden som vi alle er en del af. Den problemløsende tilgang skal plejes, for det er på den måde nysgerrighed og lyst til at eksperimentere og udforske skabes.

Derfor skal der være plads til og mulighed for mange former for aktiviteter i dette område, og det er en fordel hvis der er direkte adgang til det fri. En del af undervisningen vil foregå med indsamling, sortering og klargøring inden materialerne skal undersøges nærmere og mere fintfølede apparatur skal anvendes. Det er anskuelighedsundervisning hvor man tager udgangspunkt i den konkrete verden og prøver at forstå de elementære ting.

Mange af aktiviteterne er teamwork i en dialog mellem lærer/elever og elever indbyrdes. Området benyttes af vekslende elevgrupper både aldersmæssigt og størrelsesmæssigt. Det er en fordel hvis indskolingen har mulighed for at have sit eget værkstedsområde med vand og afløb til natur/teknik aktiviteter.

Det er vigtigt med fleksibilitet i indretningen, således at undervisningen ikke låses i en traditionel kateterundervisning. Det naturvidenskabelige område skal give mulighed for forskellige bordopstillinger hvor eleverne kan udføre forsøg i mindre grupper og læreren frit kan cirkulere rundt mellem de forskellige grupper.

Området danner ramme om undervisning i flere fag (fysik/kemi, biologi, geografi og natur/teknik), derfor er det vigtigt at depoterne i det naturvidenskabelige område ligger tæt ved hinanden, således at det i alle lokaler er muligt at benytte forsøgsopstillinger og undervisningsmaterialer.

For at tilgodese så mange funktioner som muligt skal området indrettes for forskellige aktiviteter. Et område til de våde ting der sviner med gulv afløb, et område til f. eks. Modelbygning af landskaber, et område til det specielle fintfølede apparatur der ikke tåler vand, et område til de kemiske/biologiske forsøg med mikroskoper og evt. et auditorium til den fælles gennemgang.

Faget hjemkundskab kan ses som en del af det naturvidenskabelige område. De centrale kundskabs- og færdighedsområder er mad, måltider og livskvalitet, fødevarer og håndværk, forbrug, miljø og ressourcer, hygiejne og sundhed. Hjemkundskab skal også ses som en del af sanssemæssige og æstetiske oplevelser der er med til at udvikle selvværd og livsglæde og at eleverne oplever værdien af et fællesskab og samarbejde, der bygger på ligeværd og tolerance. Hjemkundskab kan med fordel også placeres ved det centrale område hvor der er madudlevering.

Det naturvidenskabelige område skal indeholde følgende faciliteter og områder:

- Biologi / geografi
- Fysik / kemi
- Natur / teknik
- Hjemkundskab
- Decentralt personale/lærerområde
- Depoter / wc

6.12

Pædagogiske faciliteter

6.12.1

Introduktion til pædagogisk center

Skolens pædagogiske center benyttes af alle på skolen. Det er her man skaffer sig informationer, bearbejder dem for eventuelt at formidle dem til andre. Centeret er rammen om mange former for aktiviteter samt stedet hvor der er udstilling af kunst og elevarbejder. På den måde kommer centeret naturligt til at afspejle skolens kultur og holdning til læring.

Centeret er en arbejdsplads for både voksne- og børn hvor der er plads til den enkeltes fordybelse samt steder hvor mindre grupper og hele klasser kan opholde sig. Det er her man kan låne og læse bøger, såvel faglige som skønlitterære og det er også her fra alle skolens undervisningsmidler administreres. Derfor er der behov for en administrativ arbejdsplads til den der skal administrere skolens bøger.

Pædagogisk center er en betegnelse som bl.a. omfatter det man tidligere har kaldt skolebibliotek, mediatek, pædagogisk værksted, multimedieværksted og i en periode: Pædagogisk servicecenter.

På det pædagogiske center registreres og udlånes skolens samlede bestand af undervisningsmaterialer (boglige og ikke boglige materialer) i det enstrengede system. I området indgår et egentligt medieværksted, hvor lærere og elever kan arbejde med informationssøgning via forskellige medier og materialer samt bearbejdning og materialeproduktion ud fra de indsamlede informationer. IT og øvrige medier er en integreret del af et mediecenter. Det understreges at vi anser det for en selvfølge at værkstedsfunktionerne er for såvel lærere som elever.

Derudover skal Pædagogisk center danne den fysiske ramme om en række bredere opgaver. Det drejer sig om vejledning i brug af læremidler sådan som de indgår i de enkelte klassers/teams arbejde, og det drejer sig om skolens centrale kulturformidlingssted – fx udstillinger og anden formidling etableret af elever, lærere eller med ekstern kilde. Centeret er således også stedet for oplevelser og fordybelser. Derfor er det vigtigt at der er områder hvor grupper eller enkelte elever kan arbejde relativt uforstyrret. Til dette formål må miljøet gerne være varieret, fx omfatter nicher, kroge, hemse, huler, telte etc.

Det er et spørgsmål til overvejelse hvordan balancen skal være mellem det centrale center og decentrale arbejdsrum, oplevelsessteder og værksteder. På den ene side vil det repræsentere en voldsom og ikke-ønskværdig centralisering at samle alle funktioner ét sted, og på den anden side har en hver skole – også en stor – brug for et sted hvor erfaringer, viden og oplevelser kan udveksles.

Da materialer og informationer ofte er tilgængelige i digital form, kan en del af centerets opgaver løses i et virtuelt center og distribueres over netværket. I andre tilfælde vil det være hensigtsmæssigt at læremidler knyttet til et fagområde område opbevares i direkte tilknytning hertil. Endelig er det en overvejelse værd at etablere mobile materialesamlinger som i perioder kan etableres lokalt, fx fordi en klasse, en storklasse eller en afdeling i denne periode skal arbejde med et større, fælles emne/tema. En mobil materialesamling kan såvel omfatte såkaldte laborative materialer (fx kuber og spil til konkrete matematikaktiviteter) som åbne inspirationsmaterialer og egentlige undervisningsmaterialer.

Pædagogisk center skal have teknisk udstyr til følgende funktioner:

- Materialesøgning.
- Udlånsstyring
- Medieudstyr, herunder maskiner til digital lyd- og videoredigering. Det vil være hensigtsmæssigt med et afgrænset område til disse funktioner, og maskinerne bør fast have de nødvendige opkoblinger fx til analogt udstyr (videomaskiner, båndoptager) og til højttalere og tv-skærm.
- Et antal maskiner som via netværket er fast opkoblet til skanner og farveprinter.
- Der skal endvidere være faciliteter til betryggende opbevaring og udlån af IKT-udstyr, fx
- Digitale og analoge kameraer, incl. overførselsudstyr
- Video- og lydudstyr

- Eventuelle sæt af bærbare computere.

Forholdet mellem fast og transportabelt IT-udstyr bør til stadighed overvejes, da dette i høj grad har lokalemæssige konsekvenser. Transportabelt IT skal altid kunne kobles til nettet. Det kan ske gennem et tilstrækkeligt antal netstik, eller på længere sigt ved anvendelse af trådløs netopkobling. Ved planlægning af nye centre eller større ombygninger bør standarderne på IT-området altid vurderes, og indretningen skal basere sig på den udvikling som må forventes inden for en tidsramme på 2-3 år.

6.12.2

Pædagogisk værksted

I tilknytning til pædagogisk center skal der etableres et pædagogisk værksted med værktøjer til enkel produktion og formidling af undervisningsmateriale, både i fysisk og virtuel, elektronisk form. Der skal være bord, skæremaskiner, indbindingsredskaber og øvrigt til at producere foldere, hæfter og mindre publikationer. Der skal være multimedieværktøj med kraftige pc, scannere, kopimaskiner og printere.

6.12.3

Central lærerforberedelse

I forbindelse med det pædagogiske center og pædagogisk værksted skal etableres en central lærerforberedelse. Pædagogisk værksted og den centrale lærerforberedelse skal indeholde en variation af faciliteter til individuelt arbejde, arbejde i lærerteams med computerarbejdspladser og mødefaciliteter. Der skal være et åbent forberedelsesmiljø og mere beskyttede områder og rum til fordybelse og uforstyrrede møder i lærerteams mm.

Den centrale lærerforberedelse skal ses i sammenhæng med de decentrale områder for lærerforberedelse som etableres i de forskellige basisområder.

6.12.4

Decentral lærerforberedelse

I basisområderne og fagområderne er der decentrale lærerforberedelsesmiljøer med studie- og forberedelsesfaciliteter for lærere. Lærermiljøerne placeret i basisområderne har generel karakter, mens lærermiljøerne placeret i fagområderne har en større faglig toning, med faglige faciliteter, installationer og udstyr.

Lærerforberedelsesområderne er en visuelt åben og integreret del af basis- og fagområderne, f.eks. ved visuel kontakt mellem basisområderne, fagområderne og områder til lærerforberedelse. Der skal dog være mulighed for at etablere ro til fordybelse ved at lukke en dør til omkringliggende områder, afskærme sig for indkig gardiner, persiennelignende, således at områder for lærerforberedelse også giver mulighed for faglig fordybelse og forberedelse. Der vil være behov for vejlederkontorer gerne decentralt placeret.

6.12.5

Specialcenter / -område

Der skal være et mindre specialcenter / -område til specialundervisning og/eller sproglig modtageundervisning på skolen. Det placeres i forbindelse med de pædagogiske faciliteter ved det pædagogiske center, hvor det kan have glæde af det åbne studiemiljø her.

Området skal kunne rumme forskellige undervisningsopgaver. Det kan være modtageundervisning for tosprogede elever, læseklasser, observationsklasser eller klasser for elever med generelle indlæringsvanskeligheder. Derfor er det vigtigt at det bliver et fleksibelt område som kan inddeles så det kan rumme grupper af forskellig størrelse - fra mindre hold til den enkeltes fordybelse.

Det er vigtigt at der så vidt muligt er god kontakt til basisområderne. Pausen skal udnyttes til at møde børn og unge fra andre basisgrupper. Derfor vægtes kontakt til fælles områder og pauseområder som anvendes af hele skolen så som skolebod /

café, pædagogisk center, bevægelsesrum, udearealer og transportveje som læringsstier.

6.13 Fælles administration (institution, skole, evt. idrætsfaciliteter)

6.13.0 Indledning til administration, ledelse og personaleområdet

Det samlede bygningskompleks med institution, skole, fritidsordning og evt. fritidsklub/ungdomsklub samt evt. offentlig idrætsfaciliteter vil byde på en unik mulighed for at samarbejde om fælles udnyttelse af områder, rum og faciliteter ude i institutions- og skoleområderne.

Dette gælder også administrations og personaleområder, hvor der som udgangspunkt tænkes i samarbejde og fælles tilrettelæggelse af hverdagen i det samlede bygningskompleks. Dette betyder at der indrettes et fælles ledelses- og administrationsområde for både institution skole og evt. fremtidige idrætsfaciliteter.

Det administrative område skal give mulighed for at etablere team i en fælles lærende organisation, hvor alle aktører er vigtige sparringspartnere for skolens, institutionens og evt. idrætsfaciliteternes administration.

Der etableres decentrale personalefaciliteter hvor det er hensigtsmæssigt.

6.13.1 Lærer- og pædagog samarbejde generelt

Lærer- og pædagogrollen er i dag karakteriseret ved mange forskellige samarbejdsrelationer. Der arbejdes i team med de andre lærere/pædagoger omkring undervisningen og aktiviteterne på institutionerne; samtidig har de hver især deres individuelle arbejds- og ansvarsområder i forhold til børn, forældre og fag. De nye roller kræver en høj grad af samarbejde omkring planlægning, forberedelse og koordinering af indhold og aktiviteter.

Der skal være rum til udvikling af det pædagogiske arbejde, udarbejdelse af materialer gerne ved at etablere decentrale rum til forberedelse i tilknytning til basis- og fagområder.

Der er også et behov for mødefaciliteter. Det kan være en fordel at disse placeres i tilknytning til pædagogisk center og administrationsområdet, således at der skabes et sammenhængende fagligt miljø på skolen.

Administrationsområdet skal placeres så det er let tilgængeligt for brugere der kommer udefra. Det er her forældre og gæster henvender sig for at få information og hvor koordination af de forskellige aktiviteter foregår.

6.13.2 Administrationsområde med reception

Der vil være et åbent administrationsområde med en åben reception/skranke, hvor alle henvendelser til institutionen, skolen og evt. idrætsfaciliteter skal ske. Det er vel stadig sådan at man afleverer og henter børnene der hvor de hører til.

Det administrative område skal indrettes i et relativt åbent kontor- og netværksfællesskab med mulighed for ro i dele af området, med møderum, større og mindre kontorer og et synligt sted for henvendelser fra elever, lærere, personale, forældre og andre brugere og besøgende.

- 6.13.3 Ledelseskontorer**
Hele administrationen og ledelsen for det samlede bygningskompleks bliver en del af det fælles åbne administrations og ledelsesområde og det er også her kontor til de forskellige ledere og souschefer for de enkelte faciliteter er placeret.

Lederkontorerne skal ligge i synlig og direkte forbindelse med administrationsområdet, gerne med visuel kontakt gennem glaspartier og glassdøre.
- 6.13.4 Decentral personalestue (institution)**
Der indrettes en decentral personalestue i tilknytning til institutionens gruppeområder, så personalet altid er tæt på børnene og let kan tilkaldes også under pauser. Personalestuen indeholder bord og stole og evt. et blødt siddemøbel samt har et lille køkkenbord med køleskab og skabe til opbevaring af kopper, tallerkener, the, kaffe mm. som der kan være mulighed for at brygge. Alternativt benyttes institutionens køkken til brygning af the og kaffe mm.
Er vi ikke langt nede i detaljen her? Det virker ujævnt når det ikke er sådan ved de andre beskrivelser, eller skal vi til at lave dem mere detaljeret?
- 6.13.5 Decentral personalegarderobe og wc (institution)**
I tilknytning til personalestuen i institutionsdelen indrettes en decentral personalegarderobe med 2 wc, hvoraf det ene skal være et handicapwc. De 2 toiletter må gerne placeres i forskellige områder i institutionen af hensyn til tilgængeligheden for personalet.
- 6.13.6 Personalegarderobe og wc (institution)**
I tilknytning til den decentrale personalestue for institutionen indrettes en decentral personalegarderobe med 2 wc, hvoraf det ene skal være et handicapwc.
- 6.13.7 Personaleophold / pauserum**
I en bevægelig hverdag sammensat af forberedelse, individuelt og i teams, bliver pausen og muligheden for afkobling vigtig. Lærerne/pædagogerne gør generelt brug af skolens/institutionens samlede pauseområder, men der etableres desuden et mindre område decideret for ophold og pause. Her er mulighed for kortere ophold, mødet med kolleger og det er også her opslagstavle og de enkeltes befinder sig.
- 6.13.8 Elevråd**
Elevrådet skal have et selvstændigt rum. Det skal ligge i tæt forbindelse med ledelsen i det administrative område. Elevrådet skal være synligt, og de fysiske rammer skal derfor tydeligt afspejle elevernes medindflydelse, ansvar og deltagelse i demokratiske beslutningsprocesser.
- 6.13.9 Teknisk ejendomsleder**
Faciliteter til disse funktioner skal evt. etableres samlet med henblik på at synliggøre arbejdsprocesser- og områder. Værksteder, omklædnings- og badefaciliteter placeres i bygningens kælderetage, men ansvarlige skal have mulighed for at benytte administrationsområdets faciliteter. Teknisk ejendomsleder har kontor i administrationen.
- 6.13.10 IT-supporter**
Faciliteter til IT-supporter kunne med fordel installeres centralt og synligt, der hvor netværk og IT-udstyr bruges evt. i forbindelse med pædagogisk center, med mulighed for at benytte de samme fælles personalefunktioner beskrevet ovenfor.

6.13.11

Mødefaciliteter

Mødeområdet med ledelsen for skolen, institutionen og evt. idrætsfaciliteter skal sammen med det øvrige personale i administration og reception være synligt og imødekomende. Det samlede administrationsområde skal understøtte en ikke-hierarkisk organisering af administrationsområdet. Der skal derfor etableres fysiske rammer, der gør mødet mellem de forskellige faggrupper muligt – både til den faglige og den uformelle sociale udveksling.

Der etableres mødefaciliteter både med uformelle mødeborde i det åbne administrationsmiljø samt med enkelte møderum til mindre møder og et rum til større møder og konferencer.

Møderummene skal have en åben karakter således at der er valgfrihed i forhold til hvor meget kontakt man vil have mellem mødet og det fælles område. Der skal være mulighed for høj visuel og fysisk/rumlig kontakt gennem glaspartier og åbne døre, og der skal være mulighed for at lukke døren, 'trække for' således at mødet kan holdes i ro fra omgivende rum, både fysisk, rumligt, visuelt og akustisk.

6.14

Øvrige områder

6.14.1

Foyerområde

Foyerområdet i forbindelse med skolens hovedindgang, bliver et af det samlede bygningskompleks centrale områder. Det er det første område man møder når man kommer ind ad hovedindgangen, og det skal give bygningskomplekset en samlet karakter, hvor man let kan overskue de enkelte faciliteter og orientere sig i de mange forskellige områder.

Foyerområdet skal have enkel fysisk forbindelse og tæt visuel kontakt med administrations- og personaleområdet, således at besøgende udefra let kan finde det sted hvor de skal henvende sig.

6.14.2

Skolebod - madudlevering - caféområde

Foyerområdet i stuetagen kan indeholde et caféområde med en madudlevering / skolebod. Det er et levende miljø som har åbent hele dagen evt aften hvis der er aktiviteter. Hvis området ligger i forbindelse med skolens hjemkundskabsområde kan det have en udvidet kapacitet.

Området indeholder et mindre køkken med mulighed for at tilberede, modtage og opvarme mad til større arrangementer, men er ikke et egentligt produktionskøkken til en kantine. Der skal være gode adgangs- og tilkørselsforhold til køkkenet for daglig levering af mad og varer udefra.

Skoleboden / madudleveringen skal kunne lukkes helt af, ved skydedøre, foldedøre/gitter eller lignende.

6.14.3

Sundhedsklinik / tandlæge

Skolen skal indeholde faciliteter til en sundhedsklinik / tandlæge. Den skal placeres centralt på en måde så den er synlig og let tilgængelig når man ankommer udefra skolen.

Modtagelse og venteområde med kontorfacilitet

Man ankommer til modtagelsen/venteværelset, som er fælles for sundhedsklinikken og tandlægen. Modtagelsen indeholder en kontorfacilitet, enten som et bord, en skranke eller lignende, hvor der skal være en kontorarbejdsplads til den daglige administration, evt. tidsbestilling mm.

Når man er modtaget af sekretær/klinikassistent/sygeplejerske kan man sætte sig hen i venteområdet indtil man skal til undersøgelse/behandling. Venteområdet ligger centralt i forhold til undersøgelsesrum/rum med tandlægestole, så kommunikation mellem læge/tandlæge og de ventende er direkte og overskuelig.

Undersøgelses- og behandlingsrum

Sundhedsklinikken skal indeholde et undersøgelsesrum som kan benyttes af sundhedspleje/læge, psykolog, ergoterapeut mm. når disse besøger institutionen og skolen. Undersøgelses- og behandlingsrummet skal indeholde en brik og en stol til den der skal undersøges, og et skrivebord og stol til den der undersøger. Desuden reolplads og separate aflåselige skabe for undersøgerne der benytter rummet.

Tandklinik med 3 stole

Sundhedsklinikken / tandlægen skal indeholde 3 separate tandlægestole i hvert sit undersøgelsesrum. Rummene skal udstyres som fuldt funktionsduelig tandklinik med installationer, bord, skabs- og reolplads til papirer, mapper, materialer, instrumenter mm.

Desinfektionsrum

Der skal være 2 desinfektionsrum i tilknytning til de 3 tandlægestole, som indrettes efter præcise retningslinier for disse rum.

Depot

Der skal være separate depotfaciliteter til både undersøgelses- og behandlingsrum samt til tandklinikken.

Personalefaciliteter

I tilknytning til sundhedsklinik / tandlægen indrettes personalefaciliteter med garderobe, omklædning og bad. Personalefaciliteterne kan evt. placeres i kælderetage, dog ikke for langt væk.

6.14.4

Generelt om birum

Opbevaringsfunktioner som personlige aflåselige lockers, generelle garderober/knagerækker, depoter, arkiver og dertil hørende faciliteter bliver en væsentlig faktor for den bevægelse og trafik, der finder sted i det samlede kompleks med skole, institution og evt. idrætsfaciliteter.

Der skal i den samlede disponering af konkurrenceforslaget tages stilling til fordeling, placering og disponering af garderober/lockers, toiletunits, depotfaciliteter, teknikrum mv. herunder i hvor høj grad de enkelte funktioner skal samles eller placeres helt decentralt. Der vil i bedømmelsen blive lagt vægt på, i hvor høj grad disse sekundære funktioner understøtter den samlede disponering og på en naturlig måde indgår i skolens og institutionens hverdag.

6.14.5

Garderober/lockers

Til opbevaring af personlige ejendele skal der etableres aflåselige lockers til børnene, placeret decentralt i basisområderne. Det skal være muligt at placere sine bøger, computer, undervisningsmaterialer, evt. arbejder/værker af forskellige karakter samt overtøj både sommer og vinter. Lockers skal indtænkes i den samlede helhed organisatorisk, fysisk, og arkitektonisk— også som et væsentligt socialt mødested for børnene, evt. i relation til pausemiljøer, mini-køkkener mv. Yderligere garderober eller blot knager til midlertidig ophængning af overtøj etc. skal samtænkes arealmæssigt i forbindelse med områder til lockers.

Til lærerne skal der være garderobefunktion (evt. lockers) decentralt i tilknytning til lærerforberedelsesområderne, de decentrale i basisområder og fagområder, og der skal være centrale lærerlockers i tilknytning til den administrative zone. Derudover skal der etableres en række garderobefunktioner til andre besøgende i forbindelse ankomstforhold, administration, idrætssal og evt. andre steder.

6.14.6 Toiletter og handicaptolletter med bedefacilitet

Toiletenheder med handicaptolletter skal principielt placeres decentralt i basisområder, fagområder, administrationsområdet og personaleområdet samt i forbindelse med idrætssal og tumlesal.

(Der er foreslået små toiletunits med 3 toiletter+håndvask og 1 handicaptollet med standard handicapudstyr, håndvask og brusebad mulighed for alle.)

6.14.7 Omklædnings- og baderum

Særlig i forbindelse med fysisk aktivitet i idrætssal og tumlesal skal der være omklædnings- og toiletfaciliteter, der gør det muligt at klæde om og tage bad. Ved evt. udbygning med større idrætsfaciliteter, udvides omklædnings- og baderum tilsvarende, jvf beskrivelse af disse.

6.14.8 Depoter.

Der skal være plads til opbevaring af undervisningsmaterialer, bøger, papir, teknisk udstyr med tilbehør som printere med blækpatroner, arkiveringsmedier som cd-rom, videobånd samt øvrige ting. Depotfaciliteter kan enten etableres som faste enheder og/eller som mobile units. Der skal være lokalt placerede opbevaringsskabe og – hylde i basisområder og fagområder. Større samlinger af bøger, arkiver og bogsamlinger, som ikke aktuelt anvendes kan evt. placeres i et fjerndepot i kælder. Opbevaringsmuligheder af specifikt fagligt og teknisk udstyr og materiale, redskaber, instrumenter skal kunne aflåses. Faste eller mobile depotfaciliteter tilpasses omfanget af materiale (f.eks. redskaber og instrumenter) og anvendelsesgraden af materialet (f.eks. værker man er i gang med). Derudover skal der etableres specialdepoter til f.eks. kemiske og biologiske stoffer eller andre farlige stoffer i forbindelse med disse fagområder.

6.14.9 Vaske- og tørrerum, rengøringsrum og fællesdepot - institutionsdel

I nærheden af børnenes garderober indrettes vaske- og tørrerum med vaskemaskiner, tørretumbler og tørreskabe. Vaske- og tørrerummet benyttes både til institutionens vaske- og tørrebehov og tørreskabene benyttes til tørring af børnenes tøj i de kolde og våde årstider.

Fællesdepotet kan indeholde madrasrum (skal være opvarmet) til krybberne i den uopvarmede liggehal som beskrives efterfølgende.

6.15

Uderum

6.15.0

Introduktion

Udendørsarealer omfatter alt fra legepladser til egentlige idrætsanlæg, fra elevhaver til øvrige rekreative områder, der ikke altid er medtænkt som en undervisningsmæssig resurse. Udearealerne er et vigtigt fundament for undervisningen i fag som natur/teknik, biologi, geografi, idræt og hjemmekundskab. Hertil kommer en lang række tværfaglige temaer der bl.a. kan omfatte elementer fra f.eks. matematik, historie og billedkunst.

Man er i disse år blevet mere bevidste om det store læringsmæssige potentiale som disse arealer udgør. Derfor er de også i stigende grad blevet inddraget i planlægningen på linie med indendørsområderne. Det er vigtigt at differentiere udearealerne således at nogle er til intensiv leg og boldspil, andre er idrætsanlæg, mens andre igen er udlagt til mere ekstensiv brug med f.eks. historisk værksted, elevhaver, væksthuse, miljøstation og mere naturprægede lokaliteter som vådområder, krat eller træbeklædte områder. Herunder kan det desuden anbefales at etablere udendørs muligheder for grøn sløjde f.eks. i form af huggehus/huggeplads evt. i kombination med forskellige former for smedeværksteder hvor arbejdet med håndværk og kreativ udfoldelse på grundlag af såvel træstammer, stubbe, grene som metaller er i fokus.

Som et grundlæggende mønster i anvendelsen af udearealerne er det vigtigt at have de mest intensivt anvendte arealer tættest ved indgange til bygninger, og gennem en glidende overgang have de ekstensivt anvendte hulebyggesteder og naturarealer længst fra bygningerne. På samme måde kan det anbefales at beplantningen af udearealerne for det første foregår med oprindelige, danske plantearter, og for det andet foretages således at intensiteten stiger med afstanden til bygninger og indgange. Det er ligeledes hensigtsmæssigt at placere udendørs undervisningsområder i direkte forbindelse med de indendørsområder der omfatter natur/teknik mv. - både for at lette adgangsforholdene og for at minimere tilsmudsningen af gangarealer og klasserum i forbindelse med elevernes færdsel mellem ude- og indeområder.

Med hensyn til idrætsarealerne kræver atletikaktiviteterne at der skal være plads til kastebane (kuglestød), springgrav til længde- og højdespring med tilløbsmuligheder. Desuden boldbane til udendørs fodbold og andre boldspil. Hvis ikke f.eks. skolegården kan benyttes, vil det være en god ide med en asfalteret 'multibane' med baner osv. til f.eks. streetbasket, rulleskøjter og hockey. Ligeledes er det en god ide at udvikle en idrætslegeplads f.eks. i tilknytning til indskolingen.

Udgangspunktet for ideer til uderum på land og i vand er de tre aspekter:

- Elementet
- Miljøet
- Arenaen

(jævnfør beskrivelsen under afsnittene om vand i kapitel 6)

6.15.1

Sammenhæng mellem ude og inde

Uanset hvilken placering institutionerne får i den samlede bebyggelse, skal udformningen og orienteringen i forhold til udearealerne være således at: der opnås det størst mulige lege- og opholdsareal

- arealerne er velbelyste
- arealet placeres i sammenhæng med gruppe- og fællesrum

- arealet afskærmes fra evt. trafikstøj og forurening
- der skabes sikre adgangs- og tilkørselsforhold

Også legepladsen/skolegården skal give mulighed for forskelligartede aktiviteter fra stille leg til fysisk udfoldelse. Naturen og dens materialer bør indgå i legemulighederne i form af leg med beplantning, sand/jord og ikke mindst vand. Lege- og opholdsarealerne skal udformes med hensyntagen til legeaktiviteter og tilpasses de enkelte aldersgrupper bedst muligt.

Legepladsen bør indrettes med varierende belægninger, udstyr og beplantning, således at der sikres flest mulige fysiske oplevelser og udfoldelsesmuligheder, herunder mulighed for at søge skygge.

Legepladsen for børnene i vuggestue- og børnehavetilbuddet skal i institutionens åbningstid ved indhegning danne et afgrænset uderum, hvor mindre børn kan bevæge sig frit.

Som udgangspunkt er institutionens, skolens, og idrætsaktiviteternes udearealer offentligt tilgængelige. Udearealerne, herunder vandet, opfattes som en del af det offentlige rum, hvor alle har mulighed for at opholde sig. Der skal dog være mulighed for at afskærme/indhegne specifikke områder, hvor det gælder sikkerheden ift. vand, trafik mm. særligt for de mindste børn.

6.15.2

Vandet

Særlig opmærksomhed skal lægges i kontakten med vand. Vandet kan medtænkes på alle niveauer i skolen, indendørs, i overgangen mellem ude og inde, i de nære udearealer, som beskyttede, lavvandede bassiner, som større, dybere bassiner, som indhegnede områder i det indre kanal og havnebassin (evt. med bund i forskellige højder) og som det helt åbne vand i det store havnerum.

Forslagene skal tage meget bevidst stilling til hvordan vandet indgår i de forskellige faciliteter, rum, aspekter, og hvordan en oplevelsesrig og varieret brug af vandet kan sikres for alle aldersgrupper, for institution, skole, fritidsordning, evt. idrætsaktiviteter samt for den offentlige adgang.

Særlig opmærksomhed skal vies til sikkerhedsaspekterne i forhold til vandet, herunder formulering af en egentlig sikkerhedsstrategi, samt hvorledes denne er medtænkt i den fysiske disponering og indretning af bygningerne og uderummene.

6.15.3

Den grønne kile

Det skal beskrives i forslaget, hvorledes institution, skole og evt. idrætsfaciliteter kan få glæde af den grønne kile. Den grønne kile er et offentligt parkrum som gennemskærer konkurrenceområdet, og den særlige kvalitet er, at kilen skal være fuldt offentligt tilgængelig.

Dette kan dog udmærket forenes med en udnyttelse af arealerne til aktiviteter for institution, skole og evt. idrætsfaciliteter. Disse områder kan i dagtimer benyttes fortrinsvis af børn og unge herfra, og udenfor institutions- og skoletid i højere grad være bydelens områder, som kan have glæde af de faciliteter der er etableret i forbindelse med institution, skole mm.

Det er en forudsætning at den offentlige adgang til den grønne kile ikke begrænses.

6.15.4

Faciliteter i uderummene

I følgende afsnit beskrives hvilke faciliteter og aktiviteter som skal være mulige i uderummene, og som derved får betydning for deres udformning.

6.15.5 **Liggehal (institution)**

I forbindelse med vuggestuen skal der etableres en (uopvarmet) liggehal til krybberne for vuggestuebørnenes middagslur. For hver vuggestuegruppe disponeres med ca 24 m² og der skal være plads til 8 krybber med ca. mål 130x55 cm, Ved 3 vuggestuegrupper giver dette et pladsbehov på ca 70 m² til liggehallen.

6.15.6 **Køkkengård, renovation**

I umiddelbar tilknytning til køkenerne i skole, institution og fritidsordning, etableres en køkkengård med plads til renovationscontainere. Der skal være let adgang fra køkenerne til at bortskaffe affald og der skal være plads til evt. fremtidig affaldssortering. I øjeblikket følges retningslinierne i Københavns Kommune ved renovationsfirmaet R98. Der skal være let og uhindret adgang til at transportere affaldscontainere ud til renovationsbilerne, uden unødige terrænforskelle, uden trapper og kun med ramper i begrænset omfang. Adgangsveje, ramper, adgangs- og tilkørselsforhold skal i øvrigt følge retningslinierne fra R98.

6.15.7 **Redskabsrum/-skur**

Der etableres redskabsrum/-skure til udendørs legetøj og haveredskaber. Redskabsrummet placeres som en del af bygningen eller fritliggende på legepladsen, så det er let at rydde op og gemme legeredskaberne væk efter hver dag. Der etableres separat rum til haveredskaber.

6.15.8 **Uderum - en idébank for sammenhæng med vandet**

Institution, skolen og evt. idrætsfaciliteter skal rumme mulighed for såvel organiserede aktiviteter, hvor vandet udnyttes til læring, fx i vandet som arena, som aktiviteter, der opstår spontant i forbindelse med børnenes leg og samvær med hinanden, og hvor børnene drager fordel af oplevelsen af vandet som element og miljø. Der skal være et frit og sikkert vandområde, hvor børnene kan lege. Sikkerheden understøttes af:

- Tilgængelighed til lavt, roligt vand, men naturlige barrierer mod fx dybt vand
- Overskuelighed
- Brug af redningsveste mv
- En velovervejede pædagogik
- Beredskabsplan og øvelser
- Personale og børn uddannet i redning og førstehjælp

Der skal være et område, som børn selv kan opsøge uden at være afhængige af voksne, på samme måde som de naturligt går hen på fx boldbanen eller i klatrestativet.

Børnene kan gå i og ved vandet i deres gummistøvler, med net, spande og skovle, og udforske livet i vandet, fiske og grave, afprøve og eksperimentere med alle de muligheder, som havbunden, vandet og omgivelserne byder på. Stejleplads, fiskerimiljø, dok med skibsbyggeri og reparation, bådplads, naturvidenskabelig legeplads med vandeksperiment, skulpturer og kunst. Der skal være et område, som pirrer sanserne – lugt af tjære, lyd af fugle og arbejde med værktøj, det særlige lys og den særlige stemning, som en beliggenhed ved vandet giver, og som samtidig skal være et åbent tilbud til andre københavnere.

Stikord om vand i forbindelse med institution og skole:

- Sø
- Lavt vand
- Strand
- Akvarier
- Å

- Flydende aktivitet – tømmerflåde/pontonbro

Problemstillinger omkring det at flere af rummene er offentligt tilgængelige med deraf muligt misbrug og hærværk kan løses på 1 af 3 måder:

- Adgangsregulering (indhegning/afgrænsning)
- Etablere alternativer til dem der søger området (nyt havnebad i bassinet)
- Bemanding på rummene.

Vi har indtil videre valgt at afprøve sidstnævnte som en ny ide. En bemandet vandlegeplads der uden for skolens og institutionernes åbningstid (i weekends) bemannes af 1-2 personer som organisatorisk er ansat i institutionerne.

Nedenstående tabel er opdelt i temaer, som handler om den pædagogiske praksis, fællesrum og uderum, som er de fysiske rammer, installationer og udstyr samt hvorvidt rummene skal være offentligt tilgængelige (Off.).

Endvidere er tabellen aldersmæssigt inddelt efter den traditionelle aldersdifferentiering - vuggestue, børnehave, KKFO / fritidsordning, fritidsklub og ungdomsklub. Sidstnævnte er ikke en del af projektkonkurrencen. Fritidsklub og ungdomsklub tænkes som et ungdomshus med adgang for alle større børn og unge fra skoler og institutioner, ifølge med lærere eller pædagoger, som det Maritime Ungdomshus ved Amager Strand i København. Det skal her nævnes at flere af institutionsformerne kan benytte sig af samme rum og faciliteter og endog dele ude- og inderum, eksempelvis klubberne

<i>Tema</i>	<i>Fællesrum og uderum</i>	<i>Off.</i>
0-9 år; vuggestue, børnehave og fritidshjem, indskoling		
Vandparat (det maritime element) - i umiddelbar tilknytning til havn og skole.	Lagunen: Et lavtvandsområde for de mindste. Leg på 20 cm vand, med vandmooncars, minijoller, trædesten.. Udadtil afgrænses med stenrev og mole og sammenhængende med en lidt dybere (100 cm) del til svømning og anden vandleg. Lagunen skal delvis kunne opvarmes for at forlænge badesæsonen. Om vinteren skal den kunne fryses til skøjtebane.	(Ja)
Vandaktiviteter i lagunen	(Bemandet) vandlegeplads: Lagunen er bemandet i weekends og enkelte aftentimer med adgang for offentligheden (beboerne) til vandleg, udstyr og fartøjer. Om vinteren skal man kunne låne/leje skøjter.	Ja
Leg og læring - i tilknytning til skolen	Vandeksperimentarium (installationer): Byggeklodser, mobile møller, minipontoner m.v. til brug for leg, læring og eksperimenteren med vandets kræfter og egenskaber.	Nej
10-14 år; fritidsklub, skole mellemtrin		
Leg, læring - eksperimenterende		
15-17 år; ungdomshus, skole udskoling		
Leg, læring - naturvidenskabeligt		

6.16 Trafikale forhold

Der skal i den samlede bebyggelsesplan tages højde for en række trafikale forhold med hensyn til at bevægelse og transport til og fra det samlede bygningskompleks kan foregå i et hensigtsmæssigt flow.

Det vil være muligt at ankomme til den ny institution, skole og evt. idrætsfaciliteter på forskellig måde, med forskellige transportmidler. Der skal således skabes synlige og let tilgængelige ankomstforhold, så man kan sive ind i bygningskomplekset uanset fra hvilken side man kommer og ikke kun ved hovedindgangen.

6.16.1 Fodgængere

Bevægelsen til den samlede bygningskompleks fra S-togsstationen, busstoppesteder og evt. fremtidige stoppesteder for den sejlende havnebus, vil ske ad fortove og stier langs kanaler og veje samt via stier i den grønne kile og over den planlagte gang- og cykelbro fra Amager og Islands Brygge. Det skal være let at færdes til fods omkring bygningskomplekset, med mulighed for udendørs ophold af forskellig karakter på eksempelvis græs, bænke, langs kanaler og bassiner, på evt. flydeelementer, pontonbroer, i gårdrummet, parkrum mv.

6.16.2 Cyklister og cykelparkering

I Danmark og i København er der en stor tradition for at benytte cyklen, og det forventes ikke, at omfanget af cykeltrafikken bliver mindre i fremtiden. Cyklister må også forventes at blive en stor del af det trafikale billede i Sydhavnen.

Erfaringsmæssigt har cyklister en tendens til at stille cyklen umiddelbart ved målet, hvilket her vil sige umiddelbart ved hovedindgangen. Der skal derfor indtænkes parkeringsmulighed for et relativt stort antal cykler, enten i cykelstativer eller på anden måde i en afstand af 10-50 meter fra hovedindgangen.

Der ligger en arkitektonisk udfordring i at håndtere placeringen af den store mængde cykler. Det er vigtigt at cykelparkering indtænkes både funktionelt og æstetisk, således at det store antal cykler eller cykelstativer ikke bliver et unødigt dominerende element i forhold til selve hovedindgangen. Da det endelige behov for cykelparkering først vil vise sig efter bygningskompleksets ibrugtagning, skal cykelparkeringen disponeres med mulighed for hensigtsmæssig etapevis udførelse af parkering til 400-600-800 cykler i umiddelbar nærhed af hovedindgangen.

Der skal desuden medtænkes en løsning som kan fungere i sammenhæng med evt. øvrige faciliteter såfremt disse etableres (jvf. idéskitser) samt faciliteter til øvrige naboer.

6.16.3 Bilister – aflevering, afhentning

En stor del af trafikken til og fra det samlede bygningskompleks vil foregå i bil.

Der skal være mulighed for trafiksikker aflevering og afhentning af det store antal børn og unge som dagligt vil blive fulgt til institution, skole, fritidsordning af deres forældre og evt. idrætsfaciliteter og fritidsklub/ ungdomshus.

Såfremt der etableres en lokal indgang for daginstitutionen skal der ligeledes være trafiksikker aflevering og afhentning her.

Der skal være mulighed for en større 'kiss and ride' afsætning for min. 10 biler samt kortvarig 15 minutters parkering af yderligere min. 10 biler.

Det er vigtigt at der trafikalt skabes en enkel cirkulation, som giver flere biler mulighed for tilkørsel, uden at der skabes trafikale propper eller unødige stop eller ulempe for øvrige trafikanter.

6.16.4

Bilister – parkering

En større del af lærerere, øvrige ansatte eller besøgende må forventes at ankomme i egen bil, og som derfor skal parkere denne.

I lokalplan 310, §9 stk. 4 står der om parkeringsforhold:

Parkeringsdækningen skal være af størrelsesordenen 1 parkeringsplads pr. 100 m² etageareal. Parkering kan indrettes på terræn, i underjordiske anlæg og i parkeringshuse/etager. Højest 20 pct. af parkeringsdækningen beregnet for området under ét må indrettes på terræn i princippet som angivet på tegning nr. 4. Parkering på private fællesveje inden for området medregnes ved beregning af parkeringsdækningen. Kommentar I byggesagsbehandlingen af det enkelte projekt tages der stilling til, om en del af parkeringskravet kan opfyldes ved udlæg i form af krav om deltagelse i fælles parkeringsanlæg i kvarteret.

Der skal indarbejdes en enkel, overskuelig og imødekommende adgang til fods fra de planlagte parkeringspladser.

6.16.5

Lastbiler og turistbusser.

Der skal i forslaget indarbejdes en hensigtsmæssig tilkørsel for varebiler, mindre og større lastbiler. Et bygningskompleks med instituton, skole, fritidsordning og evt. offentlige idrætsfaciliteter er en større organisation, som har brug for en stor tilkørsel af varer, materialer mv. som primært vil ske via lastbil. Det vil være hensigtsmæssigt såfremt det er muligt at køre helt op til bygning i både bil og lastbil for afsætning af større og mindre leverancer. Man kan endda forestille sig muligheden af at køretøjer kan køre helt ind i gymnasiets bygning, såfremt der findes en gennemarbejdet løsning for dette.

Der skal i forslaget redegøres for den mest hensigtsmæssige lastbiltilkørsel. Vare- og lastbilkørsel, herunder renovationskørsel til og fra bygningskomplekset skal kunne afvikles uden at skabe ulempe for øvrige trafikanter, herunder fodgængere, cyklister og øvrige bilister. Særlig opmærksomhed skal rettes mod trafiksikkerheden for de mindste børn!

Da den væsentligste trafik til bygningskomplekset vil ske til fods eller cykel, bør det overvejes hvorvidt det er mest hensigtsmæssigt at adskille fodgængere og cyklister fra den tunge lastbiltrafik.

Tilkørselsforholdene for lastbiler vil ligeledes kunne benyttes af turistbusser, som henter eller bringer elever, lærere, øvrige ansatte eller besøgende til det samlede bygningskompleks. Det vil være hensigtsmæssigt at der kan parkeres 1-2 store turistbusser i nærheden af bygningskomplekset i nogle timers varighed, uden at være til ulempe for fodgængere, cyklister, bilister eller øvrige trafikanter.

Kapitel 7 **Idéskitser – idrætsfaciliteter, klub og sciencehus**

7.0.0 **Introduktion til idéskitser**

Som en del af konkurrencen ønsker Københavns Kommune belyst, hvordan man evt. senere kan etablere yderligere faciliteter som en del af det samlede kompleks på byggefeltet. Det drejer sig om etablering af offentlige idrætsfaciliteter, og evt. senere mulighed for at udvide skolen med klubfaciliteter for børn og unge på større klassetrin. Endelig ønskes belyst, hvorledes det samlede kompleks på byggefeltet kan udvides med et uspecificeret bygningsvolumen til uddannelsesbygning og sciencehus.

Faciliteter beskrevet i efterfølgende kapitler under 'idéskitser' er IKKE en del af projektkonkurrencen, og forventes således ikke opført sammen med skole og institution. Som beskrevet under projektkonkurrencen er det en forudsætning, at projektkonkurrencens skole og institution kan opføres uafhængigt af faciliteter beskrevet under idéskitser. Intet beskrevet i idéskitser må således være en forudsætning for realiseringen af faciliteter mm. beskrevet i projektkonkurrencen.

7.1 **Offentlige idrætsfaciliteter**

7.1.0 **Introduktion**

Der ønskes belyst hvorledes offentlige idrætsfaciliteter kan indgå i en nytænkende sammenhæng med institution og skole, herunder skolens egne idrætsfaciliteter. Det er ambitionen, såfremt de offentlige idrætsfaciliteter efterfølgende besluttes realiseret, at disse kan indgå i direkte forbindelse med skolens kropsligt-musiske område med idrætsfaciliteter, således at der skabes et større sammenhængende område for bevægelse, krop og udtryk, hvor de samlede faciliteter kan udnyttes optimalt.

7.1.1 **Vindfang/foyer**

Ved adgang til idrætsfaciliteterne bruges hovedindgangen til det samlede kompleks, som således bliver fælles indgang til skole, institution og idrætsfaciliteter. Adgangsforholdene skal således tænkes i sammenhæng med adgangsforholdene til institutionene, skolen og fritidsordningen.

Det skal være muligt at ankomme til de offentlige idrætsfaciliteter uden at der er fri adgang til institutionens, skolens og fritidsordningens områder. Adgangsforholdene skal derfor disponeres så der kan etableres en hensigtsmæssig adskillelse / mulighed for aflåsning ift. forskellige åbningstider for de forskellige faciliteter.

7.1.2 **Blødt bevægelsesrum, lounge og pauserum**

Det er ambitionen at dette rum bliver nyskabende på alle måder –rumligt, formmæssigt, i materialer, overflader, farver, belysning, indretning, akustik og sansemæssigt er det tanken at skabe et blødt bevægelsesrum hvor atmosfæren indbyder til både aktivitet, afslapning og pause. Rummet skal udvide opfattelsen af hvordan rum og krop kan indgå i et samspil, og inspirere til bevægelse og pause på utraditionelle måder.

Gulvet kan være indbydende blødt at ligge på, fladerne i rummet kan forme sig og udviske forskelle mellem vægge, gulv og loft, overfladerne kan beklædes på uforudsigelig måde, rummet kan bestå af mange niveauer som indbyder til at bevæge sig rundt på, klatre, kravle og hvile sig.

Da rummet skal inspirere og indbyde til at bevæge sig rundt på alle tilgængelige flader, er det vigtigt at rummet indrettes med robuste overflader der tåler hyppig rengøring og intensivt brug. Særlig opmærksomhed skal lægges på samlinger mellem materialer og overflader, så disse både er bløde og imødekommende og samtidig robuste og slidstærke. Der skal tænkes i, hvordan rum og overflader ser ud efter 5 og 10 års intensivt brug.

7.1.3 Bevægelsesrum dans / kampsport mm.

Der skal indrettes et inspirerende rum for bevægelse af forskellig karakter. Rummet må gerne i materialer og overflader adskille sig fra traditionelle idrætsfaciliteter med opstribning til baner for forskellige idrætsgrene.

Der skal være plads til en spejlvæg med barre, ribber på væggene og øvrigt udstyr for korte pauser og ophold, f.eks. sidde-/ vinduesnicher, faste bænke langs vægge og andre måder at indrette og disponere rummet på, som gør det indbydende at bevæge sig og opholde sig i det.

Rummet skal i sin disponering, udformning og indretning inspirere til og muliggør alle bevægelsesformer udover idrætsgrene som traditionelt hører til en hal: dans, rytmik, drama, performance, kampsport, klatring, afspænding, yoga mm.

7.1.6 Offentlig idrætshal

Der etableres en idrætshal som opstribes til forskellige idrætsgrene: badminton, håndbold, basketball, volleyball, hockey mm. Det er vigtigt at der arbejdes med rummets udformning, dagslys, kontakt mellem ude og inde, overskueligheden i det samlede idrætsanlæg mv., således at oplevelsen af den traditionelle idrætshal tilføres nye dimensioner.

Det kan overvejes at bruge nye markeringstyper med lys i gulvet som er under udvikling, således at idrætshallens traditionelle 'opstregede' karakter kan opløses. Dette forudsætter at lysmarkeringer er færdigudviklede fra producentens side.

Det er afgørende at den offentlige idrætshal etableres i umiddelbar forbindelse med idrætsfaciliteterne i skolens kropsligt-musiske område, således at der opnåes de bedste muligheder for udnyttelse af de samlede faciliteter. Efter en evt. etablering af de offentlige idrætsfaciliteter skal det samlede anlæg med skole, institution og idrætsfaciliteter fremstå som en helhed, arkitektonisk, fysisk, rumligt og funktionelt.

7.1.7 Depot til idrætshal

Der etableres et depotrum til idrætsredskaber, net, mål, madrasser, gymnastikredskaber og øvrige ting som bruges i idrætshallen. Depotet etableres i umiddelbar tilknytning til hallen, med direkte adgang gennem et bredt dørparti.

7.1.8 Café, pause, ophold – '3. halvleg'

Pausearealer, café, automater mm. indrettes ikke selvstændigt i de offentlige idrætsfaciliteter, men tænkes sammen med institutionens, skolens og fritidsordningens hovedindgang, foyer og caféområde, således at der skabes et naturligt fælles adgangs- og opholdsområde for det samlede bygningskompleks.

7.1.9 Omklædning/bad/wc

I underetagen med let adgang fra den fælles med hovedindgang / foyer og med let adgang til idrætssalene etableres 1 omklædningsrum for drenge (herrer) og 1 omklædningsrum for piger (damer). Omklædningsrummene indeholder faciliteter til omklædning med bænke, opbevaring af tøj og tasker på knager, badefaciliteter med

brusebad. I forbindelse med hvert omklædningsrum er desuden et wc med adgang fra et lille forrum, så wc kan benyttes uden at skulle ind i selve omklædningsrummet.

7.1.10 Omklædning/bad/wc – personale

Der etableres et mindre område med omklædning / bad / wc for personale i tilknytning til de almindelige omklædnings- / bade- og wc-faciliteter i underetagen.

7.1.11 Handicap omklædning/bad/wc

Der etableres to separate omklædningsrum/bad og wc som kan benyttes som for personer i kørestol. Dette omklædningsrum kan desuden benyttes som separat omklædning til lærer og øvrigt personale når der er behov for dette.

7.2 Fritidsklub

7.2.0 Introduktion

Der ønskes vist forslag til, hvordan basisområderne i skolens mellemtrin kan udvides med fritidsklub for aldersgruppen 10-14 år.

Fritidshjems- og klubbørnenes områder skal overvejende være præget af muligheder for forskellige typer af aktiviteter i rum med forskellige karakteristika med hensyn til størrelser, højder, niveauer, farver, lys, transparens, overflader mm. Fra små "hemmelige rum" til steder, der giver mulighed for heftig fysisk udfoldelse, rum for små legegrupper eller enkelte børn og steder med plads til større grupper af børn, steder for fordybelse, kreativ og praktisk aktivitet samt muligheder for selv at skabe sit eget rum.

7.2.1 Basisområder for fritidsklub

Der etableres et varieret område for fritidsklubben, som muliggør en lang række aktiviteter for aldersgruppen 10-14 år. Det drejer sig om mere værkstedsprægede aktiviteter, sociale aktiviteter samt mulighed for at udfolde sig med kropslige udtryk, drama, dans og andre fysiske udtryk og bevægelse.

Fritidsklubben vil i høj grad også blive brugt som lektiecafé som supplement til skolens øvrige muligheder for dette.

7.2.2 Kontor/forberedelse for klubleder/-medarbejder

I tilknytning til fritidsklubområdet etableres et centralt kontor/forberedelsesområde for en klubleder/-medarbejder. Kontoret/forberedelsesområdet skal ligge i umiddelbar tilknytning til basisområder for fritidsklub, så børnene hele tiden har mulighed for at kontakte en voksen.

7.3 Ungdomsklub

7.3.0 Introduktion

Der ønskes vist forslag til, hvordan basisområderne i skolens overbygning kan udvides med ungdomsklub for aldersgruppen 14-17 år.

Med hensyn til værdigrundlag for arbejdet med fysiske rammer til unge, henvises til afsnittet i kapitlerne for projektkonkurrencen.

7.3.1 **Basisområder for fritidsklub**

Der etableres et varieret område for fritidsklubben, som muliggør en lang række aktiviteter for aldersgruppen 14-17 år. Det drejer sig om mere værkstedsprægede aktiviteter, sociale aktiviteter samt mulighed for at udfolde sig med kropslige udtryk, drama, dans og andre fysiske udtryk og bevægelse. Der skal lægges vægt på aldersgruppens identitetsskabelse, socialisering og behov for gruppedannelser, således at basisområderne giver mulighed for de unge til at skifte mellem større rumligheder med samvær i større grupper, og mindre rumligheder hvor mindre grupper kan føle sig afsondret fra de større fællesskaber når dette ønskes.

7.3.2 **Kontor/forberedelse for klubleder/-medarbejder**

I tilknytning til ungdomsklubområdet etableres et decentralt kontor/forberedelsesområde for en klubleder/-medarbejder. Kontoret/forberedelsesområdet skal ligge i umiddelbar tilknytning til basisområder for fritidsklub, så børnene hele tiden har mulighed for at kontakte en voksen.

7.4 **Udvidelse af skolen og sciencehus**

7.4.0 **Indledning**

Københavns Kommune har en målsætning om at styrke de naturvidenskabelige aspekter i undervisning og uddannelse. At etablere et større sciencehus i tilknytning til en skole i København vil styrke den naturvidenskabelige kulturs rolle i aktiviteter og læringsrum samt i børn og unges liv. Sciencehuset skal specielt betone naturvidenskabens legende, eksperimenterende og meningsgivende dimension.

Det er intentionen at en ny skole og institution med en naturvidenskabelig profil og sciencehuset genererer et overskud af ekspertise og kompetence som bliver et tilskud til både de rene naturvidenskabs fag og de kulturskabende fag, både i bydelen og i København som helhed. Det er tanken at undervisningsfaciliteterne kan benyttes af øvrige skoler i bydelen og i København som sådan, samt at sciencehuset som sådan bliver et sted man tager til.

7.4.1 **Udvidelse af skolen og sciencehus**

Københavns Kommune ønsker derfor i konkurrencen på et idéplan en fysisk, rumlig og arkitektonisk undersøgelse af en evt. fremtidig udvidelse af skolen og et sciencehus. Der skal placeres et bygningsvolumen som giver mulighed for etablering af en udvidelse af skolen med undervisningsfaciliteter og en udadrettet funktion med naturvidenskab som tema – et sciencehus. Den samlede bygning skal således rumme både en evt. udvidelsen af skolen og styrke den naturvidenskabelige profil i bydelen og København generelt med et sciencehus.

Bygningen skal placeres så den giver mulighed for kontakt mellem fagområder på skolen, samt bliver et vartegn for bydelen med en selvstændig besøgsfunktion – et naturvidenskabeligt experimentarium som både bliver besøgt af elever og lærere fra andre skoler samt kan besøges af interesserede generelt.

Det er således væsentligt at bygningen i sin placering og disponering tager højde for relationen til skolen, de udadrettede aktiviteter, bygningens betydning i bydelen og herunder dens bymæssige placering i relation til bydelens bebyggelsesstruktur, den grønne kile, byrummene og vandet med de indre kanaler og bassiner samt det store havnerum.

Kapitel 8   Teknisk beskrivelse

8.0.1   Indledning

I kapitel 8 gives en overordnet beskrivelse af tekniske forudsætninger mht. konkurrenceområdet, jordbundsforhold, infrastruktur på stedet samt bygherrens overordnede tekniske krav, miljøkrav.

8.1   Jordbundsforhold

8.1.0   Introduktion til jordbundsforhold

Her redegøres for konkurrenceområdets jordbundsforhold, foretagne boringer, funderings- og grundvandsforhold, forureningsforhold samt øvrige relevante forhold vedrørende jordbund, fundering og miljø. Udarbejdes af konkurrencens tekniske rådgiver Erik K. Jørgensen, rådgivende ingeniører i samarbejde med bygherren og in_situ arkitekter.

8.1.1   Boringer mv.

8.1.2   Funderings- og grundvandsforhold

8.1.3   Forureningsforhold

8.2   Forsyningsforhold

8.2.0   Introduktion til forsyningsforhold

Her redegøres for konkurrenceområdets forsyningsforhold, afløb, vandstik, fjernvarme, el- og gas-forsyningen, telekommunikation og øvrige forsyningsforhold. Udarbejdes af konkurrencens tekniske rådgiver Erik K. Jørgensen, rådgivende ingeniører i samarbejde med bygherren og in_situ arkitekter.

8.2.1   Afløb

8.2.2   Vandstik

8.2.3   Fjernvarme

8.2.4   El

8.2.5   Telekommunikation

8.3   Teknisk beskrivelse

8.3.0   Indledning

Bygherrens overordnede tekniske krav og beskrivelse af udarbejdes af konkurrencens tekniske rådgiver Erik K. Jørgensen, rådgivende ingeniører i samarbejde med bygherren og in_situ arkitekter.

8.3.1

Bygherrens overordnede miljøkrav

Der skal foretages en samlet miljømæssig optimering af projektet, omfattende både arkitektur, indretning, konstruktionsprincipper, installationssystemer og materialer. Miljøindsatsen skal integreres i den samlede planlægning, projektering og udførelse, og den skal gennemføres med respekt for de æstetiske, funktionelle byggetekniske og driftsmæssige krav der stilles til projektet.

Den miljømæssige optimering skal ske med udgangspunkt i et bredt miljøbegreb, der både omfatter ressourceforbrug, miljø- og sundhedseffekter og projektets samspil med det lokale bymiljø og landskab. Bygherren lægger dog særlig vægt på reduktion af bygningers energiforbrug, opnåelse af lang levetid, minimering af brugen af miljø- og sundhedsskadelige materialer samt opnåelse af et godt indeklima. I den forbindelse lægges vægt på anvendelse af driftssikre og brugervenlige systemer samt rengørings- og vedligeholdelsesvenlige materialer og løsninger. Hvor det i øvrigt er hensigtsmæssigt skal der anvendes indeklimatemærkede materialer. Desuden ønskes der anvendt fleksible løsninger som forbedrer mulighederne for at opfylde nye/ændrede krav til bygningen i fremtiden. Endelig skal projektet opfylde minimumskravene i Københavns Kommunes retningslinier for "Miljø i Byggeri og Anlæg".

Bygherren ønsker, at projektet rummer et eller flere elementer, der medvirker til synliggørelse af bygningens ressourceforbrug og miljøeffekter, og som kan indgå i en pædagogisk sammenhæng, hvor det i øvrigt er relevant.

Som udgangspunkt må miljøindsatsen ikke føre til en samlet fordyrelse af projektet. På enkeltområder kan dyrere løsninger end sædvanligt for den aktuelle type byggeri dog accepteres, hvis det kan dokumenteres, at der opnås en væsentlig totaløkonomisk gevinst eller andre væsentlige gevinster.

I forbindelse med valg af rådgiver kan der stilles krav om dokumentation af relevante erfaringer/referencer mht. integration af miljø- og sundhedsmæssige aspekter i arbejdet med byggeprojekter. Som led i udarbejdelsen af det aktuelle forslag til konkurrenceprojekt skal rådgiverne dokumentere deres evne til selv at identificere de væsentligste miljø- og sundhedsmæssige aspekter ved projektet. Resultaterne af disse overvejelser skal sammenfattes i et notat eller lignende selvstændig form.

Bygherren ønsker at der foretages en samlet miljømæssig optimering af projektet blandt andet ved anvendelse af BPS 121: Håndbog i miljørigtig projektering som en integreret del af projekteringsprocessen, f.eks ved brug af værktøjet KK-planner.

8.3.2

Indeklima

Ved udformningen af bygningen og dens installationer skal det sikres:

- at brugerne i opholdstiden sikres et sundt og acceptabelt indeklima
- at bygningens indeklimatemæssige egenskaber understøtter de visioner for undervisning og andre aktiviteter som fremgår af det øvrige program
- at der opnås et optimalt atmosfærisk indeklima (gasser, dampe og støj)
- at det termiske indeklima i rummene lokalt kan reguleres og tilpasses de variationer i antal brugere, aktivitet og udstyr, som må forventes
- at lyd og akustik på én gang tilpasses aktiviteterne i de forskellige rum/områder og understøtter de formulerede ønsker om fleksibilitet i anvendelse
- at der overalt kan opnås en sund og tilfredsstillende lyskomfort

Med hensyn til det interne lydniveau skal der tages skyldig hensyn til bygningens beliggenhed i forhold til de eksterne støjkluder i form af motorveje, Københavns Lufthavn i Kastrup og Københavns Metro.

Ved fastlæggelse og optimering af det termiske indeklima skal der påregnes anvendt CFD- og Bsim2002-simuleringer af typiske og kritiske lokaler eller områder.

8.3.3

Energiforbrug

Bygningens samlede energiforbrug og affødte CO₂-emission i driftsfasen skal minimeres.

Bygningens energiforbrug ønskes begrænset gennem anvendelse af passive foranstaltninger som f.eks. passiv solvarme, varme- og køleakkumulering i bygningskonstruktionerne, dagslysanvendelse m. v. Først når de passive foranstaltninger ikke er tilstrækkelige, bringes aktive foranstaltninger i anvendelse som f.eks. systemer til opvarmning, mekanisk ventilation, varmegenvinding og belysningsanlæg.

8.3.4

Byggetekniske forhold

Der vil blive lagt vægt på en byggeteknisk kvalitet der sikrer levetider på 50 – 100 år for alle væsentlige bygningsdele til råhus, lukning og aptering. Materialer og bygningskomponenters holdbarhed skal afstemmes med deres indbygningsgrad, den forventede brugerbelastning og de klimatiske påvirkninger, der kan forudses på anvendelsesstedet. Bygherren lægger tillige vægt på anvendelse af materialer, bygningsdele og systemer, som indeholder fleksibilitet og muliggør tilpasning til fremtidige krav til funktion og ydelse.

Det skal kunne dokumenteres at projektet brandteknisk lever op til det sikkerhedsniveau der er beskrevet i BR95. De angivne detailkrav kan fraviges ved anvendelse af funktionsbestemte brandkrav (Fire Safety Ingeneering) jf. høringsudkast af d. 29. juli 2002 udsendt af Erhvervs- og Boligstyrelsen.

Der lægges vægt på anvendelse af brugervenlige og driftssikre tekniske systemer som ikke er afhængig af særligt uddannet driftspersonale og som ikke er meget følsomme over for uheldsmæssig brugeradfærd. De tekniske installationer skal endvidere fremføres let tilgængelige og med hensyntagen til hensigtsmæssige service- og vedligeholdelsesforhold. Styringen af ejendommens tekniske systemer skal ske via et åbent, centralt og intelligent styringssystem.

Der ønskes anvendelse af rengøringsvenlige og robuste løsninger med vægt på de mest belastede områder, bygningsdele og materialer. Dette omfatter eksempelvis udformningen af indgangspartier, valg af materialer til belastede overflader samt valg af døre og lignende aptering.

De væsentligste valg af materialer og systemer, set i lyset af de formulerede krav og ønsker, skal fremgå af konkurrencebesvarelsen.

Kapitel 9 Konkurrencetekniske betingelser

9.1 Konkurrencens form

Konkurrencen er udskrevet som en projektkonkurrence i henhold til EU-direktiv 92/50 EØF (Tjenesteydelsesdirektivet), ændret ved Rådsdirektiv 97/52 EF, artikel 13.

Konkurrencesproget er dansk.

9.2 Deltagere

I konkurrencen deltager følgende firmaer:

EMBT Enrico Mirales	- Spanien
Diller Scofidio + Renfo	- USA
Jensen Skodvin Arkitektkontor	- Norge
Gigon & Guyer	- Schweiz
Prækvalificeret arkitektfirma	
Prækvalificeret arkitektfirma	
Prækvalificeret arkitektfirma	
Prækvalificeret arkitektfirma	

9.3 Konkurrencens sekretær

Erik K. Jørgensen rådgivende ingeniører
Blegdamsvej 58
DK – 2100 København Ø
Telefon +45 33 11 14 14
Telefax: +45 33 93 13 29
e-mail: info@ekj.dk

9.4 Konkurrencemateriale

Konkurrencematerialet udgøres af dette program med følgende bilag:

Bilag 1: Udkast til rådgiveraftale
Bilag 2: Vejledende engelsk oversættelse af konkurrenceprogrammet
Bilag 3: Lokalplan 310 med tillæg 1 og 2
Bilag 4: Diagrammer for lokaleområder
Bilag 5: Rammetidsplan
Bilag 6: Tilbudsliste
Bilag 7: Skema til arealopgørelse
Bilag 8: Prisoverslag for entreprenør og byggeudgifter
Bilag 9: Miljø i Byggeri og Anlæg
Bilag 10: ...
Bilag 11: ...

Appendiks:

1: Baggrundsmateriale for processen (som cd-rom)
2: Soeters helhedsplan for Københavns sydhavn
3: Masterplan for Sluseholmen
4: Masterplan for Teglholmen
5: 3D computeranimation af bebyggelsen på Teglholmen

9.5 Forespørgsler

Spørgsmål i forbindelse med konkurrencen må kun fremsendes skriftligt til konkurrencens sekretær. Spørgsmålene forelægges i anonymiseret form og på dansk for konkurrenceudskriveren, eventuelt for dommerkomiteen.

Der vil den XXXX

1. spørgerunde: Spørgsmålene skal være Konkurrencesekretariatet i hænde senest den XXXX.

2. spørgerunde: Spørgsmålene skal være Konkurrencesekretariatet i hænde senest den XXXX

For begge spørgerunder gælder det, at spørgsmål og svar vil blive sendt til samtlige konkurrencedeltagere 1-2 uger efter fristens udløb.

9.6 Økonomisk ramme

Det samlede projekt som beskrevet i projektkonkurrencen (excl. faciliteter under idéskitser) skal kunne realiseres inden for en budgetramme for byggeudgiften på excl. moms kr. 196 mio.

Dette omfatter alle håndværker/entreprenørudgifter, inkl. udgifter til fast inventar, fundering og udearealer samt udgifter til byggeplads, særlige vinterforanstaltninger og uforudseelige udgifter. Desuden er alle udgifter til totalrådgivning og udlæg jf. vedlagte oplæg til rådgiverkontrakt omfattet af budgetrammen.

Beløbet er eksklusiv udgifter til:

- Grundkøb
- Oprensning efter forurening
- Alle former for løst inventar, udstyr og undervisningsmidler
- Byggetilladelser, stempeling, attester mv.
- Bygherreadministration
- Bygherrerådgivning, der ikke er omfattet af vedlagte oplæg til rådgiverkontrakt

Den anførte budgetramme omfatter kun etablering af de rum og øvrige bygningsmæssige rammer med fast inventar og installationer som muliggør realiseringen projektforslaget, herunder etableringen af de nødvendige føringsveje, installationer og tilslutningsmuligheder.

9.7

Konkurrenceforslagets omfang

Forslaget skal som minimum omfatte følgende materiale:

- Bebyggelsesplan (helhedsplan): Opstalter og snit i mål 1:500 som redegør for den samlede bebyggelse og dens relationer til det omkringliggende bymiljø samt behandling af friarealer, herunder veje, stier og parkering.
- Skråprojektion, set ovenfra, af den samlede disposition af konkurrencearealet.
- Diagrammer som viser forskellige bebyggelsesgrader af byggefeltet.
- Planer, facader og snit i mål 1:200, som redegør for forslaget til udformning af uddannelsesinstitutionen.
- Et antal rumlige illustrationer, der på overbevisende måde redegør for de rumlige sammenhænge i bygningskomplekset.
- En kortfattet, skriftlig beskrivelse, der supplerer tegningsmaterialet med oplysninger om forslagets arkitektoniske og funktionelle hoveddisposition, byggetekniske principper, materialevalg, miljø- og indeklimamæssige forhold, drifts- og vedligeholdsmæssige forhold samt andre relevante oplysninger i forhold til konkurrenceopgaven. Beskrivelsen placeres på plancherne.
- Desuden skal der afleveres 15 eksemplarer i A3-format af beskrivelsen med et udvalg af illustrationer fra den foreslåede løsning. Illustrationerne skal være af en kvalitet, der egner sig til gengivelse i dommerkomiteens betænkning, og eventuelt farvede partier skal klart kunne differentieres i sort/hvid gengivelse.
- Arealopgørelse, opgjort i brutto- og nettoarealer. Arealopgørelsen skal indgå i beskrivelseshæftet. Arealopgørelsen skal struktureres i henhold til bygningskompleksets forskellige områder.
- Overslag over håndværkerudgifter Overslaget skal omfatte alle håndværker/entreprenørudgifter inkl. udgifter til fast inventar, oprensning af forurening, fundering og udearealer samt udgifter til byggeplads, særlige vinterforanstaltninger og uforudseelige udgifter jævnfør vedlagte bilag. Der skal foretages en vurdering af priskalkulationens usikkerhed med en sammenfattende beskrivelse af de væsentligste faktorer og vilkår, som kan skabe usikkerhed om projektets økonomi og tidsplan. De anvendte afsætningsbeløb til uforudseelige udgifter m.v. skal argumenteres. Vurderingen af usikkerheden kan eventuelt baseres på en successiv kalkulation.
- Honoraraftalen afleveres i udfyldt stand og underskrevet med det valgte kendingstal. Aftalen afleveres sammen med tegningsmaterialet, men i en selvstændig lukket kuvert, påført kendingstallet.
- Navneseddel med oplysning om samtlige medvirkende i forslaget. Det skal være tydeligt, hvem der har ophavsret til forslaget, samt hvem der er kontaktperson. For sidstnævnte oplyses telefonnummer samt telefon dag/aften. Navnesedlen afleveres i en selvstændig, lukket kuvert, påført kendingstallet.

9.8

Forslagenes udførelse

Forslaget skal være anonymt, og et konkurrenceforslag eller dele heraf må ikke tidligere have været offentliggjort.

Samtlige tegninger og beskrivelser skal i nederste højre hjørne være forsynet med et 5-cifret, vilkårligt valgt kendingstal.

Med forslaget skal afleveres en uigennemsigtig kuvert, udvendigt forsynet med kendingstallet, indeholdende navnesedlen, jf. ovenstående.

Alle tekster, herunder tegningspåskrifter skal være forfattet på dansk.

Alle tegninger skal udføres i en tegneteknik, der muliggør en klar opfattelse af forslagets udformning. Det er ønskeligt, om forslagene fremtræder på en sådan måde, at de er egnede til reproduktion. Tegningerne må ikke oplæbes på hårde masonit-

plader, men kun på karton o.lign. Tegningerne skal være forsynet med ophængningsplan.

Konkurrenceforslaget må ikke overstige 4,80 m i længden og 1,20 m i højden. Forslagene skal indleveres plane, emballeret med pap eller lignende. Formater over 60x84 cm kan sammenfoldes til dette format. Tegninger må ikke indleveres sammenrullede. Emballagen skal udvendigt forsynes med kendingstal samt oplysning om antal tegninger.

Forslagsstillerne opfordres til at indsende kopi af forslagets original, idet der ikke vil kunne ydes nogen form for erstatning for eventuel beskadigelse eller bortkomst af det indsendte materiale.

9.9

Indlevering

Forslagene skal senest den 31.10.2006 enten være indleveret til et postkontor og adresseret til:

Erik K. Jørgensen rådgivende ingeniører
Blegdamsvej 58
DK – 2100 København Ø

att.: Hans Larsen

tydelig mærket

”Arkitektkonkurrence - Ny skole, institution og idrætsfaciliteter i Sydhavn”

eller være indleveret til Erik K. Jørgensen på samme adresse samme dag kl. 16.00.

Såfremt forslaget indleveres på postkontor, skal der samtidig som anbefalet forsendelse omgående fremsendes kopi af postkvittering til konkurrencens sekretær:

Erik K. Jørgensen rådgivende ingeniører
Blegdamsvej 58
DK – 2100 København Ø

att.: projektleder Hans Larsen

Som afsender anføres det valgte kendingstal, og uden at anonymiteten brydes, et telefonnummer, hvortil evt. henvendelse kan ske, såfremt forsendelsen ikke er kommet udskriveren i hænde eller der savnes bilag som f.eks. beskrivelse eller navnekuvert.

9.10

Forsikring

Der etableres ingen forsikring for de indleverede forslag. Det anbefales konkurrencedeltagerne at sikre sig en kopi af deres forslag.

9.11

Bedømmelse

De indsendte forslag vil blive bedømt af en dommerkomité bestående af:

- ...
- ...
- ...
- ...

- ...
- ...

Ved stemmelighed i dommerkomiteen har formanden to stemmer. ((Skal kun stå, hvis der er et lige antal medlemmer i dommerkomiteen.))

Rådgivere for dommerkomiteen:

Der vil blive dannet en rådgivergruppe til støtte for dommerkomiteen.

Dommerkomiteen har ret til yderligere at indkalde særligt sagkyndige, såfremt der i dommerkomiteen er enighed herom.

Dommerkomiteen vil udarbejde en betænkning, der vil blive udleveret til de deltagende arkitektfirmaer.

9.12

Bedømmelseskriterier

Der foretages en helhedsvurdering af nedenfor nævnte elementer i projektkonkurrencen, Konkurrencekriterierne er angivet i uprioriteret orden.

- Sammenfattende arkitektonisk og indholdsmæssig vurdering af skole, institution og evt. idrætsfaciliteter, fritids-/ungdomsklub:
  - Hoveddisponering, indretning, funktionalitet
  - Opfyldelse af programkrav, sammenhæng mellem pædagogisk vision og rumlig disponering
  - Arkitektur, æstetik, materialevalg
  - Udearealer
  - Bygbarhed
- Bebyggelsesplanen for området indeholdende skole, institution, idrætsfaciliteter, fritidsklub og uddannelsesbygning/sciencehus:
  - Samlet bebyggelsesplan, relationer mellem faciliteter i programmet
  - Bymæssig sammenhæng
  - Relation til byrum, grøn kile, havnebassiner og vandet generelt
- Vurdering af teknik, miljø og drift:
  - Miljø- og indeklimateæssig vurdering
  - Miljørigtig projektering i et livscyklusperspektiv.
  - Drifts og vedligeholdelsesmæssige forhold for projektet
- Økonomi:
  - Overholdelse af budgetrammen.
  - Honorar

I forbindelse med bedømmelsen vil der blive foretaget en kontrolopmåling af etagearealet.

9.13

Krav

Forslagene skal være rettidigt indleveret. De ønskede tegninger og beskrivelser skal foreligge, og anførte målestoksforhold skal være respekteret. Deltagerne må ikke før bedømmelsens afslutning gøre brud på deres anonymitet over for noget medlem af bedømmelseskomiteen.

9.14 Vederlag

Alle konkurrencedeltagere der afleverer et gennemarbejdet og konditionsmæssigt forslag vil blive honoreret med EUR 25.000,- som kommer til udbetaling, når konkurrencen er endeligt afgjort.

9.15 Rettigheder

De indsendte forslag tilhører konkurrenceudskriveren. Ophavsretten til et konkurrenceforslag forbliver dog altid hos forslagsstilleren.

Det er hensigten at overdrage projekteringen af uddannelsesinstitutionen til det arkitektfirma, hvis forslag udpeges som det bedste. Ved arbejdets overdragelse har vinderen ret til at benytte ideer og enkeltheder fra de øvrige indsendte forslag.

Københavns Kommune er dog ikke forpligtet til at realisere det af dommerkomiteen udpegede vinderforslag. Såfremt Københavns Kommune beslutter ikke at realisere vinderforslaget, har det vindende arkitektfirma krav på et kompensationsvederlag på EUR 25.000,- jvf. det vederlag der udbetales øvrige deltagere.

Dommerkomiteen forbeholder sig ret til at pege på et andet end vinderforslaget som det forslag, der skal danne grundlag for det videre arbejde med området helhedsplan.

Til planlægning af det samlede område påregnes ophavsmanden til det af dommerkomiteen anbefalede forslag blive tilknyttet som konsulent for kommunen efter nærmere aftale med henblik på at videreudvikle helhedsplanen.

9.16 Rådgiveraftalen

Som nævnt i konkurrencebetingelserne påregner Københavns Kommune at indgå en rådgiveraftale med det vindende arkitektfirma. Rådgiveraftalen forventes indgået på grundlag af bilag, Udkast til rådgiveraftale.

I forbindelse med aftaleindgåelsen skal det vindende arkitektfirma meddele, hvilken ingeniørrådgiver og eventuelle andre underrådgivere, der vil blive tilknyttet opgaven. For underrådgiverne skal der fremlægges dokumentation som beskrevet i udbudsbekendtgørelsen.

9.17 Udstilling og publicering

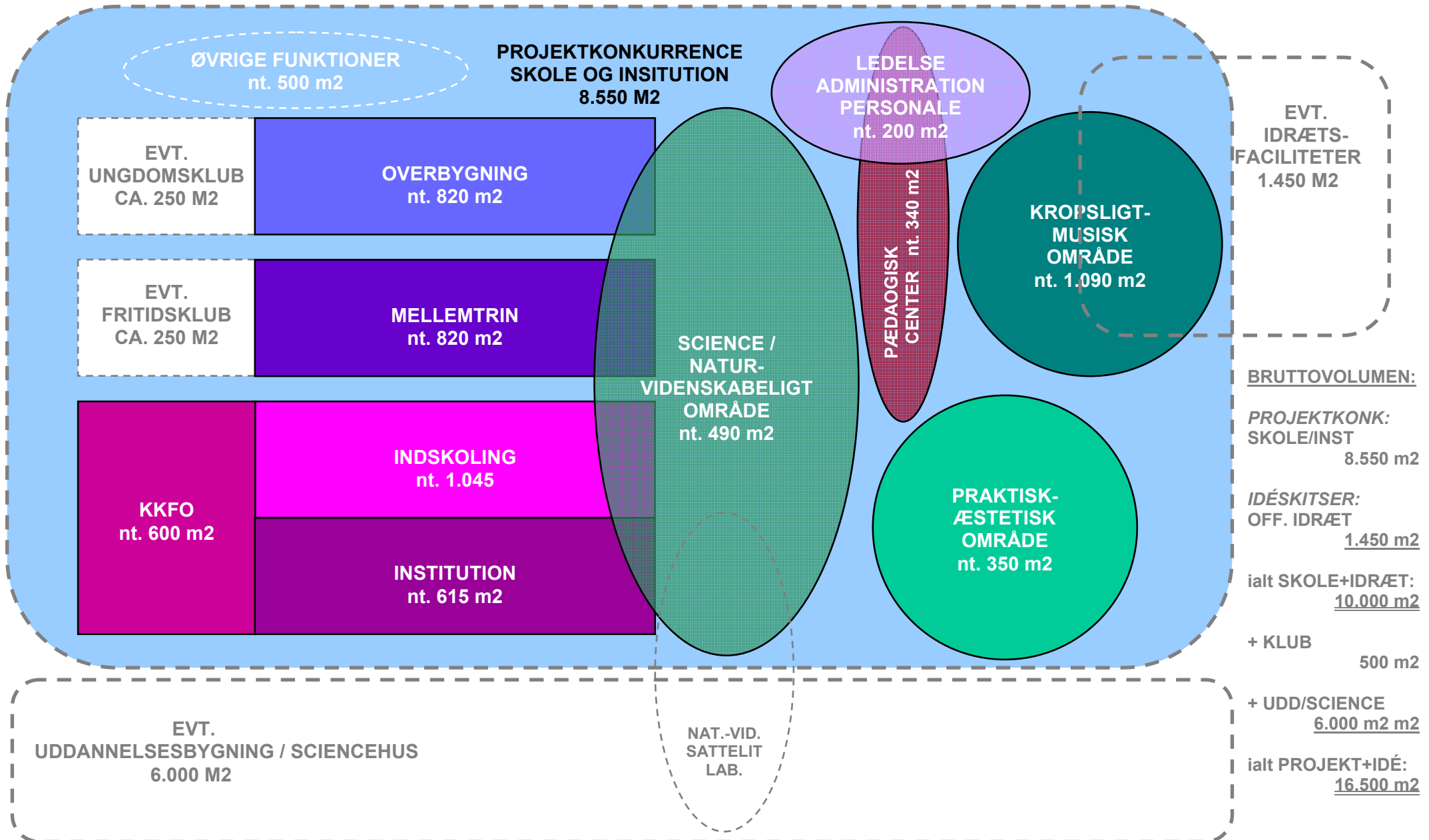
Umiddelbart efter offentliggørelsen af resultatet af arkitektkonkurrencen, vil forslagene blive udstillet hos Københavns Kommune. Udstillingen vil så vidt muligt blive af en uges varighed. Københavns Kommune har ret til at publicere alle indsendte forslag.

9.17

Programmets godkendelse

Konkurrencens grundlag er dette program med tilhørende bilag. Programmet er godkendt af samtlige medlemmer af dommerkomiteen. Programmet er desuden i konkurrenceteknisk henseende godkendt af Danske Arkitekters konkurrencesekretariat.

Vedr: Ny skole, institution og fritidsfaciliteter
Konkurrenceprogram

Sag: 0502

Emne: Oplæg til volumendisposition
Kapacitet for skole iht. plangrundlag af 25.04.2006
OBS, dog uden fritidsklub og specialklasser
Relationer mellem områder iht. diagram af 08.06.2006

Dato: 08.06.2006
Sign: PW

INSTITUTION / SKOLE / FRITIDSORDNING
(nt. 6.840 m² / br. 8.550 m²)

Basisområde indskoling

Institution (vuggestue/børnehave)

0-5 år gruppeområder	5 á 45	180	
nærdepoter	5	30	
puslerum/birum	5	60	
garderober/wc	5	70	
legerum	3	75	
fællesområde	2	90	
<u>Fællesfaciliteter (institution)</u>		0	
køkken	1	25	
køkkendepot	1	10	
decentral personalestue	1	24	
personalegarderobe	1	10	
personalewc	2	8	
vaskerum	1	9	
rengøringsrum	1	4	
fællesdepot (institution)	1	20	
		<hr/>	
		615	615

+ ca 35 m² i fælles administrationsområde
svarer til ca nt 640 m² / br. 800 m² som i fritliggende institution.

Indskoling

BH/indskoling holdområde	8 á 60	480	
køkken/fællesområde	2	80	
gruppeområde	4	80	
natur/teknikområde	1	80	
decentralt personale-/lærerområde	1	30	
<u>Fritidsordning</u>		0	
KKFO gruppeområde	9 á 45	405	
køkken/fællesområde	2	80	
lockers/pause/wc	9	270	
depoter	8	120	
modtagerum morgen/samtalerum	1	20	
		<hr/>	
		1645	1645

Basisområde mellemtrin

basisområde	6 á 60	360	
gruppeområde	4	80	
køkken/fællesområde	1	80	
decentralt personale-/lærerområde	1	30	
lockers/pause/wc	6	180	
depoter	6	90	
		<hr/>	
		820	820

Basisområde overbygning

holdområde	6 á 60	360	
gruppeområde	4	80	
køkken/fællesområde	1	80	

oplæg

Vedr: Ny skole, institution og idrætsfaciliteter i Sydhavn
Konkurrenceprogram
Emne: Oplæg til volumendisposition

Sag: 0502

Dato: 08.06.2006

decentralt personale-/lærerområde	1	30	
lockers/pause/wc	6	180	
depoter	6	90	820
		<hr/>	
		820	

Fagområder/-funktionskrav

Naturvid.-experiment.

biologi/geografi område	1	80	
fysik/kemi område	1	80	
natur/teknik område	1	80	
hjemkundskab område	1	80	
decentralt personale/lærerområde	1	30	
depoter	6	120	
wc	1	20	490
		<hr/>	
		490	

Praktisk-æstetisk

billedkunst tørt/vådt område	2	160	
træværksted maskiner	1	40	
håndarbejdsområde	1	40	
decentralt personale/lærerområde	1	30	
depoter	4	60	
wc	1	20	350
		<hr/>	
		350	

Kropsligt-musisk

musik	2	160	
musikdepot	2	20	
idrætshal	1	600	
tumlesal	1	150	
omklædning/bad	2	60	
depoter idræt	2	50	
wc	1	20	1060
		<hr/>	
		1060	

Pædagogiske faciliteter

Pædagogisk center	1	200	
Specialcenter	1	40	
Pædagogisk værksted / central lærerforberedelse	1	80	
wc	1	20	340
		<hr/>	
		340	

Administrationsområde

skoleleder/souschef	2	20	
KKFO-leder/souschef	2	20	
daginstitution-leder/souschef	2	20	
idrætsleder (fremtidig)	1	10	
sekretærer / reception	4	50	
bygningensansvarlig/pedel	1	10	
møderum	2	40	
garderobe/wc/thekekken	1	30	200
		<hr/>	
		200	

Øvrige funktioner

lærero-phold	1	60	
elevråd	1	20	
sundhedsklinik/tandlæge	1	200	
bespisningsmulighed/café	1	180	
wc	2	40	500
		<hr/>	
ialt		500	6.840
+ brutto/netto 25%			<hr/>
			1.710

IALT SKOLE

+ kælder med teknik, sikringsrum mm. anslået			<hr/>
			8.550
			<hr/>
			2.500

IDRÆTSFACILITETER (nt. 1.380 / br. 1.450 m2)**DEL AF IDÉSKITSER**

**skal kunne opføres separat senere, fælles adgang, cafe mm.
i tæt relation til skole og idrætsdel i kropsligt-musisk område**

idrætsarena 20x40 m + sikkerhed	1	1060	
danse/kampsportsrum	1	150	
blødt bevægelsesrum, lounge, pause	1	100	
depot	2	50	
handicap omklædning/bad/wc	2	20	
		<hr/>	
		1380	1.380

+ brutto/netto 5% (klimaskærm)

IALT IDRÆTSFACILITETER etageareal **1.450**

I kældere

+ omklædning/bad/wc	4	200	
+ omklædning/bad/wc personale	2	30	
+ kældere med teknik, sikringsrum mm. anslået		270	
+ kældere med omklædning, teknik, sikringsrum mm. anslået		500	500

IALT PROGRAM (PROJEKT+OFF. IDRÆT)**BRUTTO M2****10.000**

+ kældere med teknik, sikringsrum mm. anslået **2.500**

IDÉSKITSER UDOVER OFF. IDRÆTSFACILITETER**FRITIDS-/UNGDOMSKLUB / -HUS (nt. 400 / br. 500 m2)**

integreres maksimalt med basisområder i mellemtrin / overbygning

100 pladser iht. plangrundlag 25.04.2006

gruppeområder/værkstedsområde	5 á 45	225	
lounge/fællesområde/køkken		50	
decentralt leder/personale-område		15	
depoter	5	75	
wc/pause	1	35	400
		<hr/>	
+ brutto/netto 25%		400	100

IALT FRITIDS-/UNGDOMSKLUB / -HUS**500****UDDANNELSESBYGNING / SCIENCEHUS (nt. 4800 / br.6000 m2)**

evt. udvidelse af skolen, samarbejde med science-naturvidenskabeligt område

uspecificerede nettoarealer **4.800** **4.800**

+ brutto/netto 25% **1.200**

IALT UDDANNELSESBYGNING / SCIENCEHUS **6.000**

+ kældere med teknik, sikringsrum mm. anslået **2.000**

IALT(PROGRAM+IDÉSKITSER (OFFENTLIG IDRÆT+KLUB+SCIENCEHUS))**16.500**

+ kældere med teknik, sikringsrum mm. anslået **4.500**